

POLITIHØGSKOLEN

SAVNET

En studie om samhandling mellom etterforskningsleder og innsatsleder i savnetsaker.

Foto: lederskapsutvikling.no

Kaja Jansen

Erfaringsbasert master i etterforskning

Kull 2020

Sammendrag

I løpet av et år mottar politiet mange meldinger om savnede personer. I flere av disse tilfellene vil politiet ha behov for å iverksette etterforskningsmessige og operative tiltak for å lokalisere vedkommende. Dette innebærer en tett samhandling mellom etterforskningslederen og innsatslederen, som sammen vil ha et stort ansvar for disse savnetsakene.

Denne studien tar utgangspunkt i de overnevnte sakene og undersøker hvordan innsatsledere og etterforskningsledere opplever at samhandlingen dem imellom fungerer. Savnetsakene er benyttet som bakgrunn for samhandlingen. Oppgaven vil besvare problemstillingen «Hva fremmer og hemmer god samhandling mellom innsatsleder og politifaglig etterforskningsleder i savnetsaker?». Dette gjøres gjennom en kvalitativ undersøkelse med bruk av semistrukturerte intervjuer av tre innsatsledere og tre etterforskningsledere i Sør-Øst politidistrikt. Fire ulike tilnæringer er benyttet for å besvare problemstillingen: organisering, samhandling, kommunikasjon og etterforskning.

Funnene viser at det største suksesskriteriet for god samhandling ligger i vurderingsmøtene. Disse funnene legger grunnlaget for å kunne skape en felles situasjonsforståelse for oppdraget og oppgavene, ved at alle aktører kan møtes. Der kan alle bidra med sin kompetanse og ekspertise, som igjen kan bidra til at en felles situasjonsforståelse etableres. Det andre funnet som virker til å ha stor påvirkning på samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder, er organiseringen av Felles straffesaksinntak (FSI). Særlig er kapasiteten til etterforskningsleder ved FSI er et moment som hemmer god samhandling, ved at vedkommende ikke er tilstrekkelig tilgjengelig for innsatsleder. Denne utfordringen skapes tilsynelatende av for dårlig grunnbemanning og en organisering av FSI som bidrar til at ressursene og kapasiteten til etterforskningsleder raskt utfordres. Et resultat av dette er påvirkningen av den videre etterforskningen av savnetsaken. De ulike funnene drøftes og knyttet til ulike teorier og styrende retningslinjer for politiets arbeid.

Abstract

During the course of a year, the police receives many reports of missing persons. In several of these cases, the police will need to take investigative and operational measures to locate the person in question. This involves close interaction between the senior investigating officer and the task force leader, who will have a great deal of responsibility for these missing persons cases.

This study uses the above-mentioned cases as a reference and examines how task force leaders and senior investigating officers experience the interaction between themselves. The missing persons cases are used as a framework for the interaction. The thesis aims to answer the question "What promotes and inhibits good interaction between the task force leader and the police investigator in missing persons cases?". This is done through a qualitative survey using semi-structured interviews of three task force leaders and three senior investigating officers in the Norwegian South-Eastern Police District. The abovementioned question are answered by four different approaches; organisation, interaction, communication and investigation.

The findings show that the most important factor in order to ensure good interaction lies in the assessment meetings. These make up the foundation needed to create shared situation awareness regarding both the assignment and the tasks at hand, by allowing all participants to meet. Everybody involved are encouraged to bring their competence and expertise to the table, which in turn may contribute to establishing a shared situation awareness. The second finding that affects the interaction between the task force leader and the senior investigating officer, is the way «Felles straffesaksinntak» (FSI) is organised. In particular, the work load of the senior investigating officer at FSI is an element that inhibits good interaction, in that the FSI officer is not sufficiently available to the task force leader. This challenge is apparently created by insufficient basic staffing and the way FSI is organised, which contributes to available resources being drained very quickly. As a result this may influence the further investigation of the missing persons case. The various findings are discussed and linked to various theories and governing guidelines for the police's work.

Forord

Denne masteroppgaven setter sluttpunktet for mer enn tre lange, erfaringsrike og til tider slitsomme år ved masterutdanning i etterforskning ved Politihøgskolen.

Det å skrive denne masteroppgaven har gitt et unikt innblikk i eget politidistrikt sin håndtering av savnetsaker i initialfasen. Dette har interessert meg i flere år og vært noe som flere har snakket om og drøftet i mange fora og på mange vis. Det å kunne dykke ned i temaet på en forskningsmessig måte har vært svært spennende og lærerikt. Masteroppgaven og studiet generelt har gitt meg mye faglig påfyll og mange gode diskusjoner og drøftinger med medstudenter og kollegaer.

En stor takk rettes til informantene mine. Deres evne til refleksjon og erfaringsdeling har vært sentralt for at oppgaven har resultert i dette. Og en stor takk til min veileder Jenny Maria Lundgaard for kyndig veiledning og svært mange beroligende ord gjennom hele det siste året. Uten deg hadde jeg «druket» for lengst.

Takk til dere som har hørt på meg og min frustrasjon, lest korrektur og backet meg 100% gjennom nesten fire lange år. Det har til tider vært manglende motivasjon og mye frustrasjon, så takk til dere som har støttet og kommet med gode ord og heiarop.

Skien, 08.08.23

Kaja Jansen

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	8
1.1	Tema for oppgaven.....	8
1.2	Problemstilling og forskningsspørsmål	8
1.2.1	Begrepsavklaringer	9
1.3	Avgrensning	10
1.4	Oppgavens oppbygging.....	10
2	Bakgrunn og rammeverk: savnetsaker og sentrale begreper for å forstå politiets arbeid med dem	12
2.1	Savnet person	13
2.1.1	Tidligere forskning knyttet til savnede personer	13
2.1.2	Politiets håndtering av savnede personer.....	14
2.1.3	Oppsummering om savnet person.....	15
2.2	Organisering: Hvilke deler av politiet er sentrale i håndtering av savnetsaker?.....	16
2.2.1	Politiets overordnede organisering	16
2.2.2	Organisering av FSI i Sør-Øst.....	17
2.2.3	Oppsummering av organisering	18
2.3	Samhandling.....	18
2.3.1	Hva er samhandling?.....	19
2.3.2	Oppsummering av samhandling	20
2.4	Kommunikasjon	20
2.4.1	Hva er kommunikasjon?	20
2.4.2	Kommunikasjon i organisasjoner og i politiet som organisasjon	21
2.4.3	Kommunikasjonsmetoder for samhandling	22
2.4.4	Kommunikasjonsplattformer i politiets samhandling	23
2.4.5	Individuell og felles situasjonsforståelse	24
2.4.6	Oppsummering kommunikasjon.....	26
2.5	Etterforskning.....	26
2.5.1	Hva er etterforskning?.....	27
2.5.2	Grunnleggende krav til etterforskningen	28
2.5.3	Hypoteser og psykologiske fallgruver	29
2.5.4	Etterforskning av savnetsaker	29
2.5.5	Oppsummering om etterforskning	30
3	Metode.....	32
3.1	Vitenskapelig forankring.....	32

3.2	Valg av metode.....	33
3.3	Utvalg, rekruttering og tillatelser	33
3.4	Gjennomføring av intervjuene	35
3.5	Transkribering av intervjuene	36
3.6	Gjennomføring av tematisk analyse.....	37
3.7	Kvalitet i prosjektet	38
3.8	Forskningsetiske problemstillinger	39
3.8.1	Informert samtykke og deltakelse.....	39
3.8.2	Deltakernes anonymitet	40
3.8.3	Å forske i egen organisasjon.....	41
4	Organisering og samhandling	42
4.1	Operasjonssentralens rolle.....	42
4.1.1	Funn om operasjonssentralen og dens betydning	43
4.1.2	Drøfting av operasjonssentralens betydning for samhandlingen	43
4.2	Organiseringen av FSI og dens påvirkning på samhandlingen	45
4.2.1	Funn vedrørende informantenes tanker om kapasiteten og organiseringen ved FSI.....	45
4.2.2	Kapasitet og tilgjengelig etterforskningsledelse	46
4.2.3	Funn om viktigheten av etterforskning og ansvar initialt	47
4.2.4	Drøfting av den tidskritiske dimensjonen og plassering av etterforskningsansvaret	48
4.3	Kvalitet og kompetanse – sett i lys av organiseringen	49
4.3.1	Funn angående kompetanse og personlig egnethet.....	50
4.3.2	Hvordan forstå kompetanse og personlig egnethet sin betydning for samhandlingen?.....	51
4.4	Oppsummering av organiseringen og samhandlingen	52
5	Kommunikasjon og forståelse	54
5.1	Kommunikasjon i praksis.....	54
5.1.1	Hvor skjer kommunikasjonen i praksis?.....	54
5.1.2	Hvordan påvirker kommunikasjonsplattformene samhandlingen?	56
5.2	Å skape en felles situasjonsforståelse gjennom vurderingsmøter.....	58
5.2.1	Funn om vurderingsmøter som suksesskriterium	58
5.2.2	Hvordan felles situasjonsforståelse skapes gjennom vurderingsmøter.....	60
5.3	Forståelse for hverandre og hverandres oppgaver og ansvar	62
5.3.1	Informantenes ønske om å spille hverandre gode.....	63
5.3.2	Hvordan bedre forståelse for hverandre kan påvirke samhandlingen.....	64

5.4	Oppsummering av kommunikasjon og forståelse	65
6	Avsluttende diskusjon.....	68
6.1	Overordnede funn.....	68
6.2	Hvordan påvirker samhandlingen etterforskningen av savnetsaken?	70
6.3	Veien videre	72
	Litteraturliste.....	73

1 Innledning

1.1 Tema for oppgaven

Ifølge Bergens Tidende meldes ca. 1800 personer savnet per år i Norge (Torheim et al., 2013). Mange av de savnede kommer til rette uten at det iverksettes tiltak for å finne dem (Antun & Thune, 2002), men i en del av tilfellene vil det iverksettes tiltak operativt, etterforskningsmessig eller begge deler samtidig i hensikt å finne vedkommende. Denne oppgaven handler om hvordan politiet samhandler internt for å finne de savnede.

Gjennom flere år som operatør på operasjonssentralen, etterforsker og etterforskningsleder i politiet har jeg både fått høre og selv erfare hvordan samhandling mellom ulike fagområder både kan være en positiv opplevelse og en utfordring. Når det skal iverksettes tiltak operativt og etterforskningsmessig, så vil det erfaringsmessig utpekes en innsatsleder og en politifaglig etterforskningsleder. Innsatsleder skal utpekes der det er oppdrag som krever koordinering og er politidistriktets øverste leder på taktisk nivå. En etterforskningsleder vil være den som har ansvaret for etterforskningen (Politidirektoratet, 2020b, s. 123). Organiseringen og de ulike rollene vil beskrives mer senere, men både innsatsleder og politifaglig etterforskningsleder vil være sentrale aktører i en savnetsak.

Det er gjennomført en intervjustudie blant innsatsledere og politifaglige etterforskningsledere i Sør-Øst politidistrikt for å se på hvordan de opplever at samhandlingen mellom dem fungerer i savnetsaker.

1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål

På bakgrunn av tematikken ovenfor vil denne oppgaven svare på følgende problemstilling:

Hva fremmer og hemmer god samhandling mellom innsatsleder og politifaglig etterforskningsleder i savnetsaker?

For å besvare denne problemstillingen er det utarbeidet noen forskningsspørsmål.

- Hvordan påvirker organiseringen av politiet samhandlingen?
- Hvilken betydning har kommunikasjon for kvaliteten av samhandling?
- Hva hemmer og fremmer etableringen av en felles situasjonsforståelse?
- Hvordan påvirker samhandlingen etterforskningen av savnetsakene?

For å svare ut problemstillingen og forskningsspørsmålene er det gjennomført en intervjustudie. Den tar sikte på å svare på om det er sider eller deler av organiseringen som kan påvirke samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder. Det kan være organisatoriske faktorer som verken innsatsleder eller etterforskningsleder har kontroll over. I tillegg vil oppgaven forsøke å svare på hvordan selve kommunikasjonen i praksis vil påvirke kvaliteten av samhandlingen dem to imellom. Det å skape en felles situasjonsforståelse gjennom god kommunikasjon, vil trolig være en svært viktig faktor for å kunne ha en god samhandling. Oppgaven vil se på hva som kan skape denne situasjonsforståelsen og hvilke faktorer som kan hemme en felles forståelse av oppdraget. I tillegg vil hele samhandlingen og de øvrige momentene som her er listet opp sees opp imot hvordan dette kan påvirke etterforskningen av saken.

1.2.1 Begrepsavklaringer

Som beskrevet vil oppgaven se på samhandling mellom innsatsleder og politifaglig etterforskningsleder. Det vil innledningsvis være behov for noen begrepsavklaringer, slik at de mest sentrale begrepene forstås rett ut i fra oppgavens kontekst og mening. Øvrige begrepsavklaringer vil komme fortløpende i oppgaven.

Som tidligere beskrevet er innsatsleder øverste leder på taktisk nivå, når det kreves koordinerende innsats (Politidirektoratet, 2020b). En politifaglig etterforskningsleder beskrives med den engelske versjonen av Cook (2019, s. 2) som tittel som gis til personen som har ansvaret for alvorlig eller kompleks etterforskning. Innenfor norsk faglitteratur er beskrivelsen av en politifaglig etterforskningsleder vag, men vedkommende beskrives som den som har ansvaret for den praktiske gjennomføringen av etterforskningen (Sveaas, 2019). Påtalefaglig etterforskningsleder har ansvaret for etterforskningen av en sak. Det skjer i tett samarbeid med politifaglig etterforskningsleder. Nøyaktig grensene mellom disse to ansvarsene er ikke tydelig definert (Riksadvokaten, 2016). Det er politifaglige etterforskningsledere både på Felles straffesaksinntak (FSI), på de ulike fellesenheter og på de ulike geografiske driftsenhetene. Plasseringen og organiseringen av de ulike rollene vil beskrives mer detaljert senere i oppgaven.

Begrepet samhandling og hva dette innebærer vil forklares og drøftes senere i oppgaven. Overordnet kan det beskrives som en åpen toveis kommunikasjon mellom to eller flere ulike aktører, som bidrar med kompetanse og ekspertise, for å jobbe mot et felles mål (Torgersen &

Steiro, 2018). Ergo må to eller flere aktører virke sammen, noe som er svært sentralt når man i en savnetsak både skal bedrive etterforskning og operative tiltak. Da må hvert enkelt fagmiljø bidra med sin ekspertise inn i oppdraget for å skape samhandling.

1.3 Avgrensning

Oppgaven vil i hovedsak se på samhandling mellom innsatsleder og etterforskningsleder i initialfasen av savnetsaker. Det er behov for en avgrensning av tema for å kunne besvare problemstillingen innen oppgavens omfang.

Det er, som beskrevet over, etterforskningsledere på flere steder. Denne studien vil kun se på politifaglig etterforskningsleder ved FSI. Bakgrunnen for det er at FSI har ansvaret for etterforskning i initialfasen og er de som overtar etterforskningsansvaret fra operasjonsleder (Politidirektoratet, 2020b; Politidirektoratet & Riksadvokaten, 2016). Når denne oppgaven i kapittel fire og fem beskriver funn i datamaterialet og analyse, vil det i hovedsak gjelde etterforskningsleder ved FSI.

For å begrense oppgaven vil den kun ta for seg savnetsaker som innebærer søk etter personer som er meldt savnet i Norge. Nordmenn som er meldt savnet i utlandet vil være utelatt fra oppgavens problemstilling. Bakgrunnen for det er at savnede nordmenn i utlandet ofte kun vil innebære en etterforskningsmessig innsats fra politiets side. Det vil der ikke foregå operativt søk og således vil det ikke være samhandling mellom de ulike aktørene, som tilsier at dette faller utenfor oppgavens problemstilling. Det er hovedsakelig søk etter savnet person på land, som er metodikken oppgaven vil se på. Oppgaven vil heller ikke omfatte det som kalles «søk etter antatt omkommet». Det er et tydelig skille mellom redningstjeneste og søk etter antatt omkommet, når det gjelder søkmetodikk og ansvarsforhold. For å kunne belyse samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder vil det da kun være sakene som har både et operativt og et etterforskningsmessig aspekt som er aktuelle for oppgaven.

1.4 Oppgavens oppbygging

Oppgaven vil først ha et bakgrunnskapittel (kapittel 2), som angir både forskningsstatus og rammeverket for den videre oppgaven. Det kapittelet vil først ta for seg litt om savnede personer, for å kunne gi et innblikk i hvem som er savnet, hvorfor og hvilken forskning som ligger på dette fagområdet fra tidligere. Savnede personer og savnetsaker ligger som et bakgrunnsteppe for både hele oppgaven og datainnsamlingen. For å forstå hvordan politiet

jobber med blant annet savnetsaker, så vil delkapittel 2.2 gi en overordnet beskrivelse av organiseringen av politiet med oppgaver og ansvar.

Etter en beskrivelse av organiseringen, vil delkapittel 2.3 og 2.4 ta for seg samhandling og kommunikasjon. Samhandling er av vesentlig betydning for oppgavens problemstilling, samt at kommunikasjon har en stor påvirkning på samhandlingen. Organiseringen til politiet kan påvirke både hvordan man kommuniserer og samhandlingen, slik at de følger naturlig etter hverandre. For å se på hvordan samhandlingen og organiseringen kan påvirke etterforskningen og knytte disse sammen, så vil delkapittel 2.5 omhandle etterforskning i politiet og etterforskning av savnetsaker.

Deretter følger metodekapittel i kapittel 3, for hvordan datainnsamling og analyse har foregått, samt ser på ulike sider ved studiens kvalitet. I kapittel 4 og 5 beskrives funn i datamaterialet, samt drøfting av disse funnene, opp imot ulike teorier, forskningslitteratur og politirelevante dokumenter. Oppgaven avsluttes med en avsluttende drøfting og avslutning i kapittel 6.

2 Bakgrunn og rammeverk: savnetsaker og sentrale begreper for å forstå politiets arbeid med dem

Dette kapitlet vil gi en beskrivelse av ulike faktorer som er viktige for å forstå og diskutere funnene i analysen. Kapitlet vil først ta for seg savnede personer og hvilken tidligere forskning som finnes om dette tema. I tillegg til å se på tidligere forskning, vil også oppgaven se på retningslinjer og veiledere på ulike nivåer, da dette er en viktig ramme for praksis for tilnærmingen til savnetsaker i Norge. Forskning, teori og retningslinjer vil til tider behandles samtidig, til tross for ulik akademisk rangering, da kildene utfyller hverandre og gir en helhetlig kunnskapsstatus.

Videre vil kapitlet belyse hvordan politiet samhandler i savnetsakene. Det gjøres med følgende fire tilnærminger: organisering, samhandling, kommunikasjon og etterforskning.

Organisering av utvalgte deler av politiet. Dette vil være viktig å ha kjennskap til for å kunne forstå beskrivelsene fra informantene og drøftingen av funnene knyttet til organisering.

Samhandling spiller en sentral rolle for studien og oppgavens rammeverk, da studien søker svar på hvordan to ulike aktører opplever selve samhandlingen. En grundig beskrivelse av samhandling følger etter organisering, da muligheten for samhandling følger av organiseringen.

Kommunikasjon følger etter samhandling, da kommunikasjon har en vesentlig påvirkning på samhandlingen. Det vil bli beskrevet i forhold til ulike teorier, for å gi en større forståelse av hva kommunikasjon er. Oppgaven omhandler i stor grad samhandling og herunder kommunikasjon mellom innsatsleder og etterforskningsleder, og således er det viktig å ha noe kjennskap til hva kommunikasjon er og hvordan det kan påvirke politiets praksis.

Til slutt vil etterforskning, noen av etterforskningens grunnprinsipper og etterforskning av savnetsaker beskrives, da oppgavens problemstilling også knytter seg til hvordan samhandlingen i savnetsaker påvirker etterforskningen av sakene.

2.1 Savnet person

Oppgaven omhandler, som beskrevet over, samhandling knyttet til savnede personer. For å kunne forstå oppgavens ramme rundt dette med savnede personer er det viktig å ha med seg hvem som blir savnet, hvorfor de savnes og hva politiet kan gjøre for å finne dem. Det er også viktig med en kunnskapsstatus på forskningen på feltet.

Savnede personer blir erfaringsmessig meldt til politiet på ulike vis. I noen tilfeller møter melder hos politiet og melder en person savnet. Dette registreres som formell savnetmelding i BL¹. I andre tilfeller får operasjonssentralen bekymringsmeldingen eller savnetmeldingen. Det er gjerne hvis det er mer tidskritisk. Dette vil da, mest sannsynlig, kun bli registrert i PO². Et tredje alternativ er om personen selv ringer til politiet fordi vedkommende har gått seg vil og trenger redningshjelp. Det er trolig flere alternativer for hvordan noen kan meldes savnet, men erfaringsmessig er de beskrevne de mest vanlige.

Basert på dette kan det bli iverksatt tiltak. I en Kriposrapport beskriver Antun og Thune at «[...] ett eller flere av følgende tiltak som kan være aktuelle:

- Iverksette leting/leteaksjon/ettersøkning (jfr. politiinstruksen §12-2)
- Foreta etterlysning (jfr. påtaleinstruksen §5-10 litera b)
- Iverksette etterforskning (jfr. strl. §224)» (Antun & Thune, 2002, s. 1)

Hvordan saken håndteres videre og hvilke tiltak som velges, baseres på ulike vurderinger innledningsvis.

2.1.1 Tidligere forskning knyttet til savnede personer

Som et bakteppe til emnet vil det her sees på hva som foreligger av tidligere forskning knyttet til savnetsaker. Det er en del forskningslitteratur om savnede personer, men flere forskere, hovedsakelig utenlandske, mener det er lite forskning på temaet (Bonny et al., 2016; Sowerby & Thomas, 2017; Stenberg et al., 2019; Taylor et al., 2019). De undrer seg over dette om man ser på arbeidsbyrden disse sakene legger på politiet. Nasjonalt ligger svært mye av forskningslitteraturen på masteroppgavenivå.

¹ BL = Politiets straffesakssystem «Basisløsning 94»

² PO = Politioperativt styringssystem. Dette brukes hovedsakelig av operasjonssentralen til å loggføre hendelser og informasjon.

Innen forskningslitteraturen kategoriseres savnede på ulike måter, basert på ulike forhold som alder, sykdom og annet. Denne kategoriseringen har ikke direkte relevans for oppgaven, men kategoriseringen av savnede har fått stor betydning for hvordan man leter etter savnede.

Robert Koester har blant annet en doktorgrad i søksteori og er flere steder beskrevet som den mest sentrale forskeren innen søk etter savnede personer. Koester (2008) deler savnede opp i svært mange kategorier, hele 34 ulike kategorier. *Nasjonal veileder for redningstjenesten ved søk etter savnet person på land* beskriver hvilke kategorier søkene skal ta utgangspunkt i og disse baserer seg på Koester (2015) sine kategorier (Hovedredningsentralen, 2022). I tillegg til Koester er det flere andre som kategoriserer de savnede, slik som Perkins et al. (2011), Stenberg et al. (2019), Foy (2016) og Bonny et al. (2016). Kategoriene til Stenberg et al. (2019), Foy (2016) og Bonny et al. (2016) er relativt like og harmonerer også med de fire årsakene Antun og Thune (2002) viser at man kan ta utgangspunkt i når noen forsvinner. De fire årsakene er at savnede er forsvunnet av egen vilje, tatt sitt eget liv, vært utsatt for en ulykke eller utsatt for en straffbar handling.

En del av forskningslitteraturen tar for seg konkrete kategorier av savnede, slik som psykisk syke, suicidale eller demente og hvorfor disse forsvinner (Sowerby & Thomas, 2017; White & Montgomery, 2015; Yong & Tzani-Pepelasis, 2019). En del av forskningen handler om personer eller barn som er gjentatt savnet (Ferguson & Picknell, 2021; Harris & Shalev Greene, 2016; Huey et al., 2019), eller behovet for og bruken av DNA i savnetsaker (Bai et al., 2022; Ge et al., 2011; Marsico et al., 2021). De overnevnte temaene vil ikke omhandles ytterligere i oppgaven, men utgjør viktig bakgrunnsinformasjon.

2.1.2 Politiets håndtering av savnede personer

Mye av forskningslitteraturen som angår savnede personer gjelder, som beskrevet ovenfor, hvem som savnes og hvorfor. For denne oppgaven sin del er det sentralt hvordan politiet håndterer savnetsaker og hva som gjøres med sakene som kommer inn. Det vil nedenfor sees på forskning på politiets håndtering og arbeid internasjonalt og i Norge, samt at det i kapittel 2.5 vil se på hvordan politiets etterforskning av sakene håndteres.

Savnetsaker skiller seg fra politiets øvrige saker ved at det er usikkerhet om det har skjedd noe straffbart. Det er derfor en usikker situasjon for politiet og de må gjøre undersøkelser for å være sikre på at ingen skade har skjedd med den savnede (Newiss, 1999).

Noe av forskningen på politiets håndtering av savnetsaker knytter seg til risikobedømming innledningsvis, særlig i utenlandske studier. Det følger blant annet av Association of Chief Police Officers (ACPO) (2005) hvilke spørsmål man skal stille innledningsvis, for å vurdere hvilken innsats som skal iverksettes i savnetsaken. Smith og Greene (2014) har sett på hvilke holdninger tjenestepersoner har mot risikovurderingsansvaret de pålegges. Fyfe et al. (2015) har sett på hvilke tiltak som gjøres når en person blir savnet og hvordan saken håndteres. De har intervjuet både de første polititjenestepersonene i saken, etterforskningslederen og det de kaller politiets ettersøksrådgivere. Dette er dog ikke et begrep som brukes i norsk politisammenheng.

Av norsk litteratur er det svært lite forskning på savnetsaker, hvorav noe av det mest relevante fremstår som masteroppgaven til Thorkildsen (2008). Denne omhandler i hovedsak selve søket etter de savnede. Berg (2019) og Svenheim (2021) har skrevet hver sin masteroppgave om etterforskning av savnetsaker, som følgelig tar for seg etterforskning av savnetsaker og bruk av etterforskningsplan i disse. Etterforskning av savnetsaker vil utdypes nærmere i delkapittel 2.5.4. Dog fremstår forskning på politiets håndtering av savnetsaker i Norge som mangelfull.

Arbeidet med savnede personer baserer seg mye på ulike veiledere, håndbøker og tiltakskort, som igjen baserer seg i noe grad på internasjonal forskning. *Redningshåndboka* (Hovedredningsentralen, 2018a) er overordnet for hele redningstjenesten³. *Nasjonal veileder etter savnet person på land* (Hovedredningsentralen, 2022) og *Nasjonal veileder for planverk og samvirke* (Hovedredningsentralen, 2018b) angir hvordan de operative søkene etter savnede på land skal skje.

2.1.3 Oppsummering om savnet person

Som beskrevet ovenfor er det en del internasjonal forskningslitteratur på tematikken savnet person. Mye av det er knyttet til konkrete søkemetoder og -behov, slik som kategorisering, demente eller behovet for DNA. Fra litteraturen er det etter undersøkelse funnet at det er et smalt utvalg om politiets håndtering av savnetsaker, og det som er funnet har mangelfullt innhold i sammenheng med denne studien. I tillegg vil *Redningshåndboka* (Hovedredningsentralen, 2018) og *Nasjonal veileder for søk etter savnet person på land*

³ Redningshåndboka er nå under revidering og vil utkomme i ny variant innen relativt kort tid

(Hovedredningsentralen, 2022) være vesentlige for hvordan politiet håndterer disse sakene i praksis. Det er ikke forskningslitteratur, men er delvis basert på forskning.

Videre vil kapittelet se på hvordan organiseringen av politiet vil kunne påvirke politiets arbeid med savnede personer.

2.2 Organisering: Hvilke deler av politiet er sentrale i håndtering av savnetsaker?

Et av spørsmålene denne oppgaven søker svar på er hvordan politiets organisering kan påvirke samhandling i savnetsaker. For å kunne svare på dette, er det viktig å ha kjennskap til hvordan politiet er organisert. En grundig beskrivelse av hele politiets organisering vil være for omfattende, slik at det her vil sees helt overordnet på organiseringen, herunder ledelsesnivåer og organisering av FSI. Perspektivene som her gjøres rede for vil løftes frem igjen i analysen av intervjumaterialet i kapittel 4.

2.2.1 Politiets overordnede organisering

Savnetsaker, særlig de som omfattes av denne oppgaven, vil ha et innslag av både politisjere og etterforskningsmessige gjøremål. I politiet er ansvarsforholdene todelt, slik at ansvaret for det politisjere er underlagt Politidirektoratet, mens straffesaksbehandlingen er underlagt Riksadvokaten. Dette kalles for det tosporede system. Dette angir både hvem som har ansvaret, men også hvilke regelsett som er gjeldende (Politidirektoratet, 2020b). En savnetsak vil medføre både operative tiltak som utføres med hjemmel i politiloven og politiiinstruks, samtidig som man utfører etterforskningsoppgaver som skal utføres etter reglene i straffeprosesslov og påtaleinstruks (Bjerknes & Fashing, 2018).

Organisatorisk er politiet delt inn i 12 ulike politidistrikter og flere særorganer. Et politidistrikt ledes på tre ulike nivåer; strategisk, operasjonelt og taktisk. Strategisk nivå er politimester, operasjonelt nivå er operasjonsleder og stabssjef, mens taktisk nivå ledes av innsatsleder (Politidirektoratet, 2020b). Her vil kun det operasjonelle og taktiske nivå forklares, da det strategiske nivå sjelden er involvert ved en savnetsak.

Operasjonelt nivå består ved vanlige hendelser av operasjonsleder. Vedkommende er ved alle hendelser som krever koordinerende ledelse, den øverste leder på operasjonelt nivå, om ikke stab er satt. Operasjonsleder har mange oppgaver og mye ansvar. Av oppgaver som er mest

relevante her, kan det særlig nevnes at operasjonsleder har ansvaret for å utpeke en innsatsleder om ikke det er utpekt en fast, samt å ivareta etterforskningsledelsen til den overtas av FSI eller E-KO (Politidirektoratet, 2020b, s. 122).

Politidistriktet er organisert inn i ulike geografiske driftsenheter og ulike fellesenheter. Innsatslederne er organisert under «Felles enhet for operative tjenester», under «Seksjon for operativ fagtjeneste». Taktisk nivå består av innsatsleder og innsatspersonell. Innsatsledelse er å lede innsatsen på et skadested og behovet for innsatsledelse vil følge etter både oppgavens oppfang, kompleksitet og mannskapenes erfaringer. I noen tilfeller vil innsatsleder være tilgjengelig fra start, men på steder med større geografiske avstander vil ledelsen kunne utføres av andre til innsatsleder er på stedet. I større hendelser vil man også opprette ILKO, som er innsatsleders kommandoplass. Det er her innsatsen vil styres fra (Bjelland & Nakstad, 2018). Ifølge PBS1 vil etterforskningsledelse være etablert parallelt med den operative innsatsen, noe som «[...] vil ivareta behovet for koordinering av operativ innsats og etterforskning» (Politidirektoratet, 2020b, s. 41).

2.2.2 Organisering av FSI i Sør-Øst

FSI ble i hele Norge opprettet som et av tiltakene i «Etterforskningsløftet» (Politidirektoratet & Riksadvokaten, 2016). Bakgrunnen for dette var å sørge for «[...] øke kvalitet og effektivitet i den innledende straffesaksbehandlingen og vil styrke tilstedeværelse og en tilgjengelighet av etterforskningsledelse [...]» (Politidirektoratet & Riksadvokaten, 2016, s. 28). Riksadvokaten krever at FSI er organisert slik at det bidrar til god samhandling (Riksadvokaten, 2018), men beskriver ikke nærmere hvordan dette skal gjøres.

FSI i Sør-Øst består av sentral FSI, såkalt FSI Sentralt, samt tre lokale FSI-er tilhørende hver sin geografiske driftsenhet; FSI Buskerud, FSI Vestfold og FSI Telemark. FSI Sentralt er organisert direkte under «Felles enhet for etterforskning og etterretning». De ulike lokale FSI-ene er underlagt «Etterforskning og etterretningsseksjon» på hver enkel GDE.

FSI totalt sett har flere oppgaver, der ikke alle vil være relevante for denne oppgaven. Det er hovedsakelig oppgaven som FSI KO, som vil være sentralt for samhandling med det operative. FSI KO er det primære kontaktpunktet inn mot operasjonssentralen og patruljene. Dette ansvaret kan delegeres til de lokale FSI-ene fra FSI KO i forhold til oppdragsmengde og kapasitet. FSI skal være bemannet med politifaglig etterforskningslederkompetanse og påtalefaglig etterforskningslederkompetanse. I tillegg vil det være etterforskere og sivilt

ansatt tilknyttet FSI. FSI skal lede etterforskningen ved ekstraordinære hendelser frem til E-KO er satt (Politidirektoratet, 2020b). Erfaringsmessig leder FSI etterforskningen i initialfasen, særlig om saken inntreffer på kveld eller nattestid.

I tillegg til å bedrive etterforskning i initialfasen, har FSI i Sør-Øst også andre gjøremål. De lokale FSI-ene bemanner ofte også rollen som vaktleder arrest i tillegg til rollen som politifaglig etterforskningsleder.

2.2.3 Oppsummering av organisering

Delkapittelet har forsøkt å gi en overordnet oversikt over politiets og redningstjenestens organisering og ansvar, knyttet opp imot det som er relevant for denne oppgaven. I en savnetsak, vil det være flere som må jobbe sammen og samhandle for at savnetsakene skal håndteres best mulig. På taktisk nivå vil innsatsleder og etterforskningsleder måtte samhandle rundt ulike gjøremål, samt samhandle med operasjonelt nivå ved operasjonsleder. Det er også viktig at man til enhver tid er klar over hvilke ansvarsområde man jobber under, slik at man følger de reglene som følger for enten operative eller etterforskningsmessige oppgaver. For å ha bedre forståelse for samhandling, vil neste kapittel beskrive samhandling og hvordan denne kan påvirke savnetsaken.

2.3 Samhandling

For å forstå og nyttiggjøre seg av funnene i analysearbeidet, er det viktig at man forstår hva samhandling er og hva som legges i dette begrepet. Det vil derfor sees på hva som beskrives som samhandling og hvordan dette skiller seg fra samarbeid eller andre former for interaksjon. En viktig del av samhandlingen vil kunne sies å være kommunikasjon, slik at denne konkrete delen av samhandlingen vil bli beskrevet utfyllende i kapittel 2.4.

Samhandling er et stort tema, der kommunikasjon er en viktig del av det. Kommunikasjon er en viktig grunnmur for å skape en god forståelse, som igjen er svært viktig for samhandlingen. Disse ulike momentene følger derfor etter hverandre videre i oppgaven.

2.3.1 Hva er samhandling?

Samhandling kan defineres som

«[...] en åpen og gjensidig kommunikasjon og utvikling mellom deltakerne, som utvikler ferdigheter og utfyller hverandre når det gjelder kompetanse, enten direkte, ansikt til ansikt, eller formidlet av teknologi eller ved håndkraft. Det innebærer å jobbe mot felles mål. Forholdet mellom deltakerne til enhver tid er avhengig av tillit, involvering, rasjonalitet og bransjekunnskap» (Torgersen & Steiro, 2009, s. 130, sitert i Torgersen & Steiro, 2018, egen oversettelse).

Noack & Tjora (2018) har en noe forenklet definisjon av samhandling med sin definisjon «Samhandling, interaksjon, er en betegnelse på samspill eller vekselvirkning mellom to eller flere aktører som er i aktivitet med hverandre». Torgersen og Steiro (2018), Noack og Tjora (2018, 21. november) og Roschelle og Teasley (1995) beskriver alle at samhandling er noe som skjer mellom aktører eller deltakere, samt at man jobber mot felles mål. Samhandling legger altså til grunn at det er en åpen og gjensidig kommunikasjon mellom partene og at man utfyller hverandre på fagområder. Hvordan kommunikasjonen mellom aktørene i savnetsaken fungerer vil kunne være av betydning, sett opp imot å jobbe mot et felles mål. Forskjellen mellom samhandling og samarbeid er, slik Roschelle og Teasley (1995) ser det, at ved samarbeid, så vil man jobbe sammen, men ulike personer har ansvar for ulike deler. I samarbeid vil den koordinerende innsatsen mot felles mål, som er viktig i samhandling, ikke være sentral. En sentral del av samhandlingen er ifølge Steiro og Torgersen (2018) at deltakerne deltar med sin ekspertise, samt at man aktivt må lytte til hverandre.

En avgjørende faktor i samhandlingen er at aktørene i samhandlingen meddeler deres situasjonsforståelse. Denne forståelsen vil basere seg på flere faktorer, slik som deres plass i organisasjonen, perspektiv, erfaringer, kunnskap og flere andre. Slik vil aktørene få ulike perspektiver inn i samhandlingen (Sandeland & Boundens, 200, sitert i Torgersen & Steiro, 2018). For å oppnå god samhandling, vil man være avhengig av en felles situasjonsforståelse, som vil sees på senere i oppgaven (delkapittel 2.4.5).

Innad i politiet finnes en prinsippskisse for samhandling mellom operasjonssentralen, FSI og patruljen når det er normaldrift. Den beskriver at operasjonssentralen er hovedkontaktpunkt for både FSI og for patruljen. Operasjonssentralen skal kvalitetssikre etterforskningen til patruljen ved normalsituasjon, mens FSI er faglig kontaktpunkt for patruljen hva angår etterforskning. Patruljen og FSI kan ha direkte kontakt, men da skal operasjonssentralen

varsles om dette. FSI skal også varsles ved større hendelser og kan tilby bistand til operasjonssentralen når de føler behov for dette (Politidirektoratet, 2020b). Dette beskriver hvordan samhandlingen mellom dem skal foregå i praksis og er styrende for denne samhandlingen.

2.3.2 Oppsummering av samhandling

Begrepet samhandling er noe som er et svært norsk uttrykk, slik at det er vanskelig å se det samme begrepet i internasjonal forskning. Hovedessensen i samhandling er det å jobbe mot et felles mål, ha en gjensidig kommunikasjon og dele sin kunnskap med hverandre. Gjennom dette vil man kunne skape en felles forståelse av oppdraget og saken, slik at det fungerer godt. Kommunikasjon vil, som nevnt over, være en sentral del for samhandling, slik at kommunikasjon vil beskrives nedenfor. Herunder vil også felles situasjonsforståelse beskrives, da dette også vil være av vesentlig betydning for samhandlingen.

2.4 Kommunikasjon

Som beskrevet ovenfor er kommunikasjon en viktig del av samhandling. Mye av samhandlingen foregår i samvirke med andre og kommunikasjon er ifølge Lund (2021) en nødvendig forutsetning for samvirke. Her er dette valgt som ramme fordi kommunikasjon er viktig for at samhandling kan skje og for at man skal ha en felles situasjonsforståelse. For å kunne se på hvordan kommunikasjonen påvirker samhandlingen mellom etterforskningsleder og innsatsleder, er det viktig å ha en forståelse for hva kommunikasjon er og hvordan kommunikasjonen fungerer. Kommunikasjon er, som beskrevet ytterligere nedenfor, et svært omfattende felt, slik at alle former for kommunikasjon og alle kommunikasjonsteorier, vil ikke omfattes i oppgaven. Det vil fokuseres på hva kommunikasjon er, hvordan den fungerer i organisasjoner og politiet, samt se på felles situasjonsforståelse som en del av kommunikasjonen.

2.4.1 Hva er kommunikasjon?

Psykologene Phelps et al. (2017b) skriver at «[...] kommunikasjon stammer fra det latinske *comunicare*, som betyr å *dele* eller å *gjøre noe felles* eller *kjent*». Om man ser dette opp imot at man definerte samhandling til at man skal dele av sin kunnskap og opp imot å ha en felles situasjonsforståelse, så ser man viktigheten av kommunikasjon inn mot dette. Allott (2019)

beskriver kommunikasjon som «[...] det å formidle og dele ideer og informasjon, for eksempel ved hjelp av språk». Videre beskriver han at menneskelig kommunikasjon er «[...] det å dele tanker med andre individer, på en overlagt og uforbeholden måte». I motsetning til dette beskriver Littlejohn og Foss (2011) hvordan det er vanskelig å lage en klar definisjon av kommunikasjon. Videre beskriver de hvordan ulike forskere vil kreve ulike og kanskje motstridene definisjoner av kommunikasjon, avhengig av hva de skal undersøke. Det vil si at det å definere kommunikasjon blir ganske komplekst og vanskelig. I oppgaven vil definisjonen til (Phelps et al., 2017b) være gjeldende.

Kommunikasjon er, som skrevet ovenfor, et stort og omfattende felt og innebærer også svært mange teorier rundt kommunikasjon og ulike former for kommunikasjon. På bakgrunn av dette har Littlejohn og Foss (2009), som de selv beskriver, laget en svært utfyllende og god oppsummering av alt som omhandler kommunikasjon i sitt leksikon om kommunikasjon. Dette inkluderer en oversikt over kommunikasjonshistorie og samtlige kommunikasjonsteorier fra A-Å. Littlejohn og Foss (2011) beskriver hvordan kommunikasjon er en av disse hverdagslige aktivitetene som er mest vanlige i vårt liv, men som blir utfordrende når man forsøker å forstå det systematisk. Kommunikasjon er så komplekst at man overser dens gjennomtrengingskraft, viktighet og kompleksitet i hverdagen. Også Grenness (1999, s. 17) beskriver hvordan kommunikasjon er komplekst. Det er vanlig å dele hvordan man analyserer kommunikasjon på fire måter: egenskaper ved budskapet, egenskaper hos aktørene, organisatoriske egenskaper og kontekstfaktorer. Dette vil sees i andre sammenhenger nedenfor.

Man ser at kommunikasjon er et enormt forskningsfelt, og under vil det sees på noen av faktorene ved kommunikasjon som kan påvirke situasjonsforståelse og samhandling i politiet.

2.4.2 Kommunikasjon i organisasjoner og i politiet som organisasjon

For å kunne se på kommunikasjon i politiet og hvordan dette kan påvirke situasjonsforståelsen og samhandlingen, er det viktig å ha noe kjennskap til konteksten kommunikasjonen foregår i. Da denne oppgaven omhandler politiet, vil kommunikasjon innad i politiet være vesentlig og kjennskap til forskningsstatus på dette er viktig. Det fremstår til å være forsket en del på politiet og kommunikasjon, særlig internasjonalt. Mye av forskningslitteraturen handler om kommunikasjon mellom politiet og andre, slik som publikum (Garner & Johnson, 2006; Phelps et al., 2017a; Rønneberg, 2009), andre etater

(Antonsen, 2018; Barzinge, 2016) eller via sosiale medier (Bullock, 2017; Fielding, 2023; van de Velde et al., 2014). Det er noe forskningslitteratur på kommunikasjon innad i politiet (Harrison & Adlard, 2016; Hine & Bragais, 2021; Kwon et al., 2009), som er mest relevant her. Innenfor norsk faglitteratur, ligger mye på masteroppgavenivå (Frilseth, 2021; Løkken & Rabben, 2021).

Når det kommer til kommunikasjon innad i organisasjoner generelt foreligger det en del mer forskningslitteratur og det er noen momenter som er viktige for kommunikasjon i organisasjoner. Organisasjonskommunikasjon er noe som blant annet oppstår mellom mennesker som skal gjøre jobben sin, enten innad i organisasjonen eller med eksterne (Brønn, 2014). Hærem et al. (2014) beskriver hvordan kommunikasjon i organisasjonsteorien er en prosess som er nødvendig for å oppnå en koordinert handling. For å koordinere må man ifølge Malone og Crowstone (1990, sitert i Hærem et al. (2014)) kommunisere og en melding må da sendes fra en sender til en mottaker på et språk begge forstår. Det å sende og motta, vil sees ytterligere på i neste delkapittel. Weick (1987, sitert i Grenness, 1999, s. 37) hevder at den viktigste egenskapen ved organisasjoner er mellommenneskelig kommunikasjon. Dette fordi «[...] kommunikasjon skaper de strukturer som bestemmer hva som blir sagt og hva som blir gjort av hvem». Man etablerer altså felles oppfatninger og felles verdier. Det å skape felles oppfatninger innad i en organisasjon kan sees i sammenheng med hvordan kommunikasjon ble definert ovenfor med det å gjøre ting delt og felles, samt sees i sammenheng med behovet for en felles forståelse i en samhandling i en savnetsak.

2.4.3 Kommunikasjonsmetoder for samhandling

I samhandling i savnetsaker vil det kommuniseres på mange ulike måter og det vil være mange ulike former for kommunikasjon og kommunikasjonsteknologier som vil være relevante, samt kunne påvirke hvordan samhandlingen fungerer. Det vil være for omfattende å både undersøke og beskrive alt dette, slik at dette kapittelet vil se på noen faktorer for kommunikasjon som vil være relevante for å oppnå god kommunikasjon i samhandlingen i savnetsaker. Det vil også sees på hvordan ulike former for kommunikasjonsteknologi vil kunne påvirke kommunikasjonen og dermed også situasjonsforståelsen og samhandlingen.

Falkheimer og Heide (2014, s. 31) skriver at det innen kommunikasjonsvitenskapen er vanlig å snakke om to grunnleggende kommunikasjonsperspektiver: kommunikasjon som overføring av et budskap og kommunikasjon som deling av et budskap. Kommunikasjon som overføring

av budskap sees som en enveisprosess, der målet er nådd når kommunikasjonen er kommet frem til mottakeren. Kommunikasjon som deling av et budskap derimot er nært beslektet med den originale betydningen, som nevnt over, *communicare* - å gjøre felles. Målet her er at aktørene skal ha en viss felles forståelse (Falkheimer & Heide, 2014).

Ved overføring eller deling av et budskap eller en melding, så vil sikker kunnskapsdeling være svært viktig. Feil eller forsinket kommunikasjon kan få alvorlige og i verste fall fatale konsekvenser. Mennesker vil kunne oppfatte meldinger annerledes enn den var ment, da alle mennesker tolker meldingen ut ifra sine egne perspektiver og bakgrunn. Dette kan også påvirkes av stress (Erlie, 2003; Salas et al., 2005). For å kunne skape en riktig og felles situasjonsforståelse, er det viktig med effektiv kommunikasjon (Bjelland & Nakstad, 2018). I en savnetsak, der man skal jobbe både med det operative i form av søk og gjøremål ute på stedet, samtidig som man skal jobbe med det etterforskningsmessige inne, samt har operasjonssentralen i midten som enda en aktør, er det viktig at meldingene blir tolket slik de er ment. Det kan være kritisk om ulike oppgaver ikke blir utført grunnet manglende forståelse for det som blir kommunisert. En såkalt «closed loop-kommunikasjon» har til hensikt å forhindre misforståelser. Dette ved at beskjeden som sendes både gjentas og verifiseres av mottaker, slik at begge er omforent om betydningen av meldingen (Bjelland & Nakstad, 2018; Salas et al., 2005). Dette vil være svært aktuelt for å sikre at mottaker faktisk forstår meldingen, slik at man i større grad sikrer at man får den samme forståelsen, hvor ansvaret er plassert og hvilke oppgaver som skal utføres.

2.4.4 Kommunikasjonsplattformer i politiets samhandling

Kommunikasjon og informasjonsdeling vil også kunne påvirkes av hvilke kommunikasjonsteknologier eller kommunikasjonssystemer som benyttes. Ifølge Erlie (2003) er det kun 7% av kommunikasjonen som formidles gjennom selve ordene, 38% gjennom hvordan man uttrykker ord og setninger, og hele 55% gjennom kroppsspråk. For å kunne benytte kommunikasjon gjennom kroppsspråk fordrer det at man ser hverandre når man kommuniserer. Dette vil ikke alltid vil være aktuelt mellom etterforskningsleder og innsatsleder i en savnetsak, da de ofte ikke befinner seg på samme sted. I samhandling med andre vil de aktuelle kommunikasjonssystemene understøtte både samhandling og informasjonsdeling mellom de ulike aktørene.

I politiet foregår mye av kommunikasjonen mellom operasjonssentralen og patruljene via samband, som er et kryptert og lukket nett for nødkommunikasjon. Denne kommunikasjonen styres av operasjonssentralen og det er ikke fritt for patruljene til å kommunisere seg imellom uten først å spørre operasjonssentralen. Kommunikasjon via samband medfører at det er begrenset hva man skal kommunisere ut og hvordan (Lundgaard, 2021). Man må være strukturert i kommunikasjonen, samt at det kun er en person som snakker av gangen (Bjelland & Nakstad, 2018). Dette vil igjen påvirke hvordan det som blir sagt kan oppfattes, da det må være kort og konsist. Desto viktigere kan det være behov for at den enkelte gjentar og viser at man forstår og verifiserer meldingen som er mottatt.

Telefon er også et viktig verktøy i politiets kommunikasjon. Stort sett er det avstander mellom operasjonssentralen, FSI og innsatsleder, slik at det enten er samband eller telefon som vil være alternativer for å kunne snakke sammen. Telefonsamtaler vil også fylle ut mye av det behovet for kommunikasjon som ikke dekkes av samband, som altså vil være begrenset (Lundgaard, 2021). Lund (2021) beskriver også hvordan mobiltelefon ofte er det som er kjent for aktørene og ofte vil være det som benyttes i krisesituasjoner, særlig om de andre kommunikasjonssystemene, som nødnettet, har feil eller er opptatt.

Et tredje alternativ er at man kommuniserer gjennom datasystemer. I systemet PO kan man for eksempel tiltaksbehandle, der det lages en tiltaksboks, som man kan loggføre i. Der kan man loggføre for eksempel områder å lete på eller steder man har lett (Lundgaard, 2021). Ved at man da skriver dette i en tiltaksboks, så vil alle kunne lese dette og være omforent om hvilke områder som er søkt av og hvilke som gjenstår. Dog er det erfaringsmessig viktig at slike oppdateringer i PO er oppdaterte og i sanntid.

2.4.5 Individuell og felles situasjonsforståelse

Innad i politiet brukes stadig begrepet felles situasjonsforståelse, særlig innenfor det operative feltet. Det vil kunne være viktig at man har en felles situasjonsforståelse for oppdraget man står ovenfor, samt hvilke tiltak man skal iverksette. Dette delkapittelet vil først beskrive hva individuell situasjonsforståelse er, deretter felles situasjonsforståelse og til sist hvorfor det spiller en rolle i samhandling i savnetsakene.

Individuell situasjonsforståelse kan forstås som «situasjonsbevissthet er oppfatningen av elementene i omgivelsene innenfor et volum av tid og rom, forståelsen av deres mening, og

projeksjonen av deres status i nær fremtid» Endsley (1988, s. 97) eller som «en mental representasjon av verden på en spesifikt punkt i tid» (Strater et al., 2004, s. 2).

Den individuelle situasjonsforståelsen har tre nivåer (Endsley, 1995):

- Nivå 1: oppfattelse av elementene i den pågående situasjonen
- Nivå 2: forståelse av den pågående situasjonen
- Nivå 3: kunne forutse hvordan elementene vil agere i nærmeste fremtid

Den enkeltes situasjonsforståelse vil også basere seg på flere faktorer, slik som erfaringer og praksis i relevante omgivelser (Kahneman & Klein, 2009, sitert i Renå, 2022). I tillegg vil den kunne påvirkes av både oppmerksomheten og arbeidshukommelse (Endsley, 1995).

Situasjonsforståelsen er dynamisk og endrer seg basert på omgivelsene rundt. Den kan endres på kort tid, til både det verre eller bedre (Strater et al., 2004). For å skape en best mulig forståelse vil man lage mentale modeller, som gjør det mulig å forstå situasjonen. Dette til tross for at man initialt kanskje har manglende informasjon eller tilstanden er noe kaotisk (Endsley, 1995). Disse mentale modellene kan skapes via trening og erfaringer og man kan trekke veksler på disse fra en savnetsak til en annen, slik at man har et annet grunnlag for å forstå situasjonen om man har ledet noen savnetsaker enn om man er uerfaren.

Når man jobber sammen i en savnetsak, vil det være viktig å ha sin individuelle situasjonsforståelse, men det er minst like viktig at man klarer å skape en felles situasjonsforståelse blant alle de involverte parter. Felles situasjonsforståelse kan forstås som «[...] et mål om at alle involverte skal oppfatte en hendelse likt, både når det gjelder hva som skjer, og hvor alvorlig eller kritisk det er» (Lundgaard, 2021, s. 204). Videre beskriver hun hvordan felles situasjonsforståelse «[...] henviser til at summen av informasjon, beskrivelser, kategorier og vurderinger til sammen skal gi en overensstemmelse av det politiet står ovenfor og skal håndtere» Lundgaard (2021, s. 110). Endsley og Jones (2001, s. 3) beskriver felles situasjonsforståelse som «[...] i hvilken grad teammedlemmer har samme situasjonsforståelse på delte situasjonsforståelseskrav» (egen oversettelse). Ergo er det viktig at alle aktørene som samhandler har den samme forståelsen rundt de oppgavene og situasjonen der det er påkrevd. Det støttes også av Lundgaard (2021) som beskriver at en felles situasjonsforståelse, mellom sentralen og patruljen i det tilfellet, ansees kritisk for en god oppdragsløsning. Endsley og Jones (2001) skiller mellom en delt situasjonsforståelse og en teamforståelse, der graden av forståelse hver aktør har for sitt eget ansvarsområde, er det sentrale. Målet for aktørene er at man har lik forståelse for elementene man har til felles og må forstå felles, samtidig som man

ikke må dele og ha kunnskap om hvert enkelt teammedlem sine oppgaver og ansvar, da dette kan skape mer støy enn nytte (Endsley, 1995; Endsley & Jones, 2001).

Endsley (1988; 1995) beskriver hvordan det er en relasjon mellom situasjonsforståelsen og prestasjon. Dersom situasjonsforståelsen er ufullstendig eller feil, kan dette påvirke hvilke handlinger en utfører og hvilke beslutninger man tar. Dette kan dog motvirkes ved at vedkommende er klar over sin manglende situasjonsforståelse og dermed endrer sin atferd for å kompensere for dette. Hvordan den enkelte forstår situasjonen, vil påvirke beslutningene som tas og dermed hva som skjer videre (Endsley, 1995; Weick, 1988).

2.4.6 Oppsummering kommunikasjon

Som delkapittelet viser, er det flere former for kommunikasjon. Kommunikasjon vil være en sentral del for samhandlingen, da kommunikasjon er å dele informasjon og gjøre noe kjent (Phelps et al., 2017b). Det knytter kommunikasjon og samhandling tett sammen, da samhandling, som nevnt over, er en «[...] åpen og gjensidig kommunikasjon og utvikling mellom deltakerne [...]» (Torgersen & Steiro, 2009, s. 130, sitert i Torgersen & Steiro, 2018). Kommunikasjon mellom de ulike aktørene vil altså kunne påvirke samhandling i ulike saker.

En annen sentral del av samhandling er situasjonsforståelse, både sin egen og en felles. Kommunikasjon vil være en sentral del for å kunne skape en felles forståelse av situasjonen aktørene står i og således kunne påvirke samhandlingen i en retning, avhengig av hvor god kommunikasjonen er og hvor godt man klarer å etablere en felles situasjonsforståelse.

2.5 Etterforskning

Problemstillingen i oppgaven knytter seg til hvordan samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder fungerer og hvordan dette vil kunne påvirke den videre etterforskningen av savnetsaken. Emnet etterforskning er stort og omfattende, slik at det vil ikke være mulig å gi en innføring i alt det etterforskning innebærer. Av den grunn vil dette kapittelet gi en kort innføring i etterforskningsfeltet, med fokus på hva etterforskning er, særlig sett opp imot skille mot operative disipliner og etterretning. I tillegg til kvalitet, hypoteser og til slutt etterforskning av savnetsaker.

2.5.1 Hva er etterforskning?

Bjerknes og Fashing (2018, s. 55) beskriver at etterforskning er «den undersøkelse som politiet foretar for å finne ut om det foreligger et straffbart forhold som skal eller kan følges av det offentlige». Monckton-Smith et al. (2013, s. 2) definerer det som «an inquiry to ascertain if an offence has been committed, to identify who is responsible, and to gather admissible evidence to be placed before a judicial authority». De to definisjonene er ganske sammenfallende og støttes også av Riksadvokaten. Riksadvokaten presiserer i tillegg at formålet med undersøkelsene som er avgjørende for om det er etterforskning som bedrives (Riksadvokaten, 1999).

Etterforskning skal iverksettes når det er grunnlag for dette og følger etter strpl. §224, 1.ledd (Straffeprosessloven, 1981). Beslutningen om det skal iverksettes etterforskning i en sak ligger hos påtalejuristen. Påtalemyndigheten kan beslutte at informasjonsinnhenting man bedriver er etterforskning og det vil være styrende for om man bedriver etterforskning eller ikke. Videre er det ikke et krav til at man oppretter en formell straffesak for å si at det drives etterforskning (Riksadvokaten, 1999). Således vil man kunne jobbe med etterforskning uten at det opprettes en sak i BL, men det er allikevel viktig å følge de straffeprosessuelle reglene og reglene om bevisinnhenting. Dette vil særlig være relevant i savnetsaker og en del andre oppdrag, der man ofte bedriver etterforskning ute på stedet og innhenter bevis, selv om selve straffesaken opprettes i etterkant når patruljen er tilbake på arbeidsstedet.

Etterforskning og etterretning er begreper som, gjennom egne erfaringer og funn i intervjuene, brukes om hverandre, særlig i savnetsaker. For å skille mellom dem, kan man si at etterretning er “[...] en styrt prosess, bestående av systematisk innsamling, analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper og fenomener for å danne grunnlag for beslutninger» (Politidirektoratet, 2020a, s. 18). Riksadvokaten mener at det som ofte omtales som etterretning, ofte vil falle inn under etterforskning og således påtalemyndighetens ansvar. Det som ofte beskrives som etterretning i savnetsaker, altså å skaffe detaljer og informasjon om savnede, vil etter Riksadvokatens formulering være etterforskning og må følge de straffeprosessuelle reglene (Riksadvokaten, 1999). Det vil også være skille mellom rent polisiære oppgaver, som faller inn under Politidirektoratets ansvar, der politiloven og politiinstruksen legger føringer for hjemmelsgrunnlagene.

2.5.2 Grunnleggende krav til etterforskningen

Når det er besluttet iverksatt etterforskning i en sak, vil det være flere ulike momenter og krav som ligger til grunn for hvordan etterforskningen gjennomføres. Riksadvokaten stiller krav til noen kvalitetsmarkører for etterforskning av straffesaker (Riksadvokaten, 2018). Det vil ikke være alle disse kvalitetsmarkørene som er like relevante for denne oppgavens problemstilling og alle vil derfor ikke drøftes her, slik at det henvises til rundskrivet for alle kvalitetsmarkørene. Riksadvokaten kommer hvert år ut med et «mål- og prioriteringsrundskriv», der han i tillegg til å beskrive hvilke saker som har prioritet det kommende året, også beskriver hvilke krav han stiller til etterforskningen. De overordnede kravene har de siste årene vært høy kvalitet, høy oppklaring, kort saksbehandlingstid og adekvat reaksjon (Riksadvokaten, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023). Dette er de samme overordnede målene for straffesaksbehandlingen som fremkommer i Kvalitetsrundskrivet. Av ytterligere kvalitetsmarkører fra Kvalitetsrundskrivet som ansees som viktige for denne oppgaven og savnetsaker, vil det å ivareta etterforskningsplikten, etterlevelse av prosessuelle krav og oppfylle objektivitetskravet (Riksadvokaten, 2018).

Ivaretagelse av etterforskningsplikten følger av strpl. §224, som nevnt ovenfor, samt påtaleinstruksen §7-5 (Påtaleinstruksen, 1986). Dette kravet har to sider: at det blir iverksatt etterforskning når det skal, men også at det ikke iverksettes etterforskning om vilkårene ikke er oppfylt (Myhrer, 2015). Sistnevnte kalles opportunitetsprinsippet, det vil si at påtalemyndigheten kan beslutte å unnlate etterforskning til tross for at vilkårene er oppfylt (Riksadvokaten, 2018).

Objektivitetskravet er en ufravikelig kvalitetsmarkør og følger både av EMK art. 6, samt strpl. §226 tredje ledd og §55 fjerde ledd. Det er krav om at etterforskningen skal være formålsstyrt og målrettet, men samtidig må man se etterforskningen fra ulike synsvinkler og ha ulike hypoteser for å ivareta objektivitetskravet. Det er viktig at dette kravet aktivt ivaretas av alle involverte i saken, slik at man oppnår en reell objektiv etterforskning. (Kjelby, 2015; Riksadvokaten, 2018). Knyttet opp mot savnetsaker, vil det være viktig å tenke på alternative hypoteser for å kunne etterforske slik at man ivaretar objektivitetskravet, samt at man forfølger alle mulige gjøremål som kan belyse saken.

2.5.3 Hypoteser og psykologiske fallgruver

Som beskrevet, vil det være viktig å kunne tenke på flere ulike alternative forklaringer eller hypoteser rundt hva som kan ha skjedd i en straffesak. Dette vil også være svært viktig i savnetsaker. I neste kapittel vil dette knyttes konkret opp mot hypoteser i savnetsaker, mens det her vil gi en mer generell beskrivelse av hypoteser i etterforskning. Det vil også knyttes opp imot ulike bias og menneskelige fallgruver innen etterforskning.

All etterforskning skal være hypotesestyrkt og at man derfor tidlig skal lage et hypotesesett som kan forklare det som har skjedd (Bjerknes & Fashing, 2018). Det stilles i visse saker krav til bruk av etterforskningsplan og denne etterforskningsplanen skal inneholde hypoteser eller alternative forklaringer (Politidirektoratet, 2017). Særlig i den innledende fasen vil hypoteser være svært nyttig, spesielt i saker der det er store informasjonshull (Monckton-Smith et al., 2013). Dette vil typisk være i en savnetsak, der man ikke vet hva som har skjedd og ofte har svært begrenset informasjon innledningsvis. Det vil være flere ulike måter å skape ett hypotesesett på, men dette vil ikke være en sentral del av oppgaven og utdypes ikke ytterligere.

Ved å bedrive en hypotesedrevet etterforskning vil man ivareta objektivitetsprinsippet og uskyldspresumsjonen (Sunde, 2019). En vil også kunne motvirke noen menneskelige feilslutninger, slik som bekreftelsesbias. Bekreftelsesbias gjør seg gjeldene på en av to måter: enten at når man skal vurdere en hypotese, så vil man hovedsakelig lete etter bevis som kan bekrefte denne hypotesen, mens man ikke leter etter bevis som kan tale imot hypotesen. Eller når man skal tolke utydelige bevis, så vil man tolke det i retning av det som er i overensstemmelse med sin egen hypotese og at man ikke er oppmerksom på at opplysningene kan underbygge andre, motstridende hypoteser (Ask, 2013). Dette ansees til å være en av de viktigste feilene i etterforskning av straffesaker (Ask, 2013; Findley & Scott, 2006). Faren ved bekreftelsesbias er at det kan medføre tunnelsyn, som medfører at man er så fokusert på en hypotese, at man ignorerer andre muligheter (Findley & Scott, 2006). Man må derfor sørge for å ha et godt hypotesesett, samtidig som man aktivt benytter seg av det for å unngå feilkilder i etterforskningen.

2.5.4 Etterforskning av savnetsaker

Etterforskning er et stort felt og det samme er etterforskning av savnede personer. De rettslige rammene rundt etterforskning av savnede personer følger av strpl. §224 første ledd og

påtaleinstruksen §7-4, som begge sier at etterforskning kan foretas blant annet når andre omstendigheter gir rimelig grunn til å undersøke om det har skjedd noe straffbart (Påtaleinstruksen, 1986; Straffeprosessloven, 1981). I en savnetsak vil det kunne være usikkerhet rundt om det har skjedd et straffbart forhold, men omstendighetene kan tilsi at det bør iverksettes etterforskning basert på den informasjonen man har.

Riksadvokaten (2004) beskriver i sitt rundskriv at i innledningen av en savnetsak vil informasjonsinnhenting som undersøkelse, søk og leteaksjoner falle utenfor det som defineres som etterforskning, men være rent polisiært. Dette vil da falle under Politidirektoratet sitt overordnede ansvar. Det presiseres av Riksadvokaten at det i slike tilfeller ikke er til hinder å følge reglene i straffeprosessloven og påtaleinstruksen, med unntak av å «[...] pålegge tredjemann plikter eller foreta inngrep som krever hjemmel i lov» (Riksadvokaten, 2004, s. 1). Dette innebærer at oppgaver som utføres i savnetsakene bør utføres slik at resultatet kan brukes som bevis senere i en eventuell etterforskning.

Det kan ikke iverksettes etterforskning i ethvert tilfelle der noen savnes, da det ville vært for ressurskrevende. Dog er det viktig at man da har en god forståelse av når man skal iverksette etterforskning. Om man iverksetter tiltak, er undersøkelser for å hente inn de mest sentrale opplysningene om savnede og omstendighetene rundt forsvinningstidspunktet, noe av det viktigste. Det må gjøres fordi vitner glemmer eller blir påvirket og spor forsvinner (Antun & Thune, 2002). Dette bør gjøres relativt raskt, da det er viktig å utnytte de første minuttene og timene maksimalt, den såkalte «gylne timen». Jo mer tid som går før man iverksetter etterforskning i savnetsaken, desto vanskeligere kan det bli å innhente bevis og etterforske saken (Monckton-Smith et al., 2013). Det er viktig at de som jobber med savnetsaken innledningsvis tenker på at alle savnetsaker potensielt kan være drapssaker. Det er derfor viktig at den etterforskningen og de oppgavene som utføres av de første på stedet eller saken, er kritisk for suksess (Association of Chief Police Officers (ACPO), 2006).

2.5.5 Oppsummering om etterforskning

Etterforskning er undersøkelser politiet iverksetter for å undersøke om det har skjedd noe straffbart. En savnetsak, vil ifølge Association of Chief Police Officers (ACPO) (2005) starte idet politiet får meldingen om savnede. Det er viktig at man iverksetter etterforskning i de savnetsakene der det ansees nødvendig, samt at etterforskningen av savnetsaken tilfredsstiller kravene om høy kvalitet, at den ivaretar objektivitetskravet og uskyldspresumsjonen. Det vil

være viktig for etterforskningen av en savnetsak at man tenker hypoteser innledningsvis, slik at man har flere alternative forklaringer på hva som har skjedd. I tillegg er det viktig at man iverksetter etterforskningen raskt, slik at potensielle fysiske bevis eller vitneforklaringer forsvinner eller påvirkes, noe som kan hemme etterforskningen.

3 Metode

Denne studien er, som nevnt tidligere, en kvalitativ studie, med semistrukturerte intervjuer av innsatsledere og etterforskningsledere. Dette for å best kunne svare på problemstillingen om hvordan de to aktuelle gruppene samhandler i savnetsakene.

Dette kapittelet vil først beskrive den vitenskapelige forankringen til studien, før det beskriver valg av metode, utvalg og rekruttering. Deretter vil kapittelet se på den praktiske gjennomføringen av studien, samt kvaliteten til prosjektet.

3.1 Vitenskapelig forankring

Når en gjennomfører studier er det ikke slik at man møter sitt materiale forutsetningsløst.

Man tolker materialet i lys av hvem man er og hva man kan, noe som er kjernen i forskningens potensiale til å skape kunnskap (Skilbrei, 2019, s. 47). Det er også viktig at man forstår hvordan man tolker data ut ifra gitte tolkningstradisjoner.

Fenomenologien stammer fra Edmund Husserl og rundt år 1900, men er videreutviklet av Martin Heidegger (Kvale & Brinkmann, 2015; Skilbrei, 2019). Det er Heideggers bruk av begrepet som har fått betydning for samfunnsvitenskapelig forskning. Skilbrei (2019, s. 48) viser til en hermeneutisk fenomenologisk tolkningstradisjon, der «[...] en opererer ut fra en forutsetning om at forskerens tilgang til informasjon om erfaringer er hvordan individet selv forstår og fremstiller det». Den bygger også på hvordan «kunnskap om hva andre mennesker gjør og sier, hva deres handlinger og ytringer betyr, avhenger alltid av en bakgrunn eller kontekst av andre betydninger, antakelser, verdier, praksiser og så videre». Alle mennesker er selvtolkende, historiske vesener, med forståelsesredskaper som er betinget av tradisjon og historisk liv (Schwandt, 2000, sitert i Kvale & Brinkmann, 2015, s. 74). Hermeneutisk tolkningstradisjon legger vekt på en fortolkende tilnærming til mennesket og samfunnet (Johannessen et al., 2010, s. 362). I dag brukes fenomenologi når forskning er orientert mot å forstå et fenomen (Skilbrei, 2019, s. 48) og for å forstå verden ut i fra informantenes perspektiver og beskrive verden slik den oppleves av informantene (Kvale & Brinkmann, 2015).

Da dette studiet vil ha et hermeneutisk fenomenologisk perspektiv, baserer dette seg også på at studien vil søke å få kunnskap om hvordan mennesker forstår sin verden. Data tolkes ut ifra en referanse til at kunnskap om andre alltid baserer seg på egne, men også informantenes verdier, opplevelser og historikk. Det er selve innholdet i intervjuene som er interessant og

det å forsøke å analysere meningsinnholdet i dette (Johannessen et al., 2010), slik at det fremkommer hvordan innsatslederne og etterforskningslederne faktisk opplever samhandlingen i deres daglige arbeid med savnetsaker. Som Tjora (2017, s. 27) beskriver, skal man «forsøke å få informantene til å sette ord på hvordan de forstår sin verden». Det er nettopp det som er søkt gjort gjennom å intervju disse to gruppene, slik at de kan beskrive hvordan de opplever samhandlingen og kan gi detaljerte og utfyllende beskrivelser av sin forståelse av den konkrete delen av deres verden.

3.2 Valg av metode

Kvalitative undersøkelser vil være aktuelt når man skal stille spørsmål opp imot kvalitet og meningssammenhenger. De søker også å gi detaljer rundt det man studerer og plassere det man undersøker i en større kontekst (Skilbrei, 2019). Intervjuer vil være passende om det er andres meninger, holdninger eller erfaringer som skal komme frem (Tjora, 2017) eller for å innhente empirisk kunnskap av opplevelsene til intervjupersonene, om et gitt tema (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 140). Denne studien vil undersøke de konkrete erfaringene og meningene blant innsatsledere og etterforskningsledere. Kvalitativ metode med bruk av intervjuer ble derfor ansett som best egnet for dette prosjektet.

Semistrukturerte intervjuer, der en har en intervjuguide som utgangspunkt, men der man kan variere spørsmål, tema og rekkefølger (Johannessen et al., 2010), ble valgt som metode for å samle inn data. Ved å intervju innsatsledere og etterforskningsledere, så vil man få deres detaljerte og beskrivende svar rundt temaet, samt at jeg hadde muligheten til å justere intervjuene noe etter hvert som informantene kom med sine erfaringer. Det ga også en mulighet for å utvikle intervjuguiden noe underveis i intervjuprosessen.

Jeg vurderte om jeg skulle gjennomføre dette som en kvantitativ studie med spørreundersøkelser, da dette vil kunne være bedre egnet til å innhente mer generaliserbar og statistisk informasjon (Johannessen et al., 2010). Det ble vurdert til at dette ikke ville gi den sammen innsikten i informantenes erfaringer og meninger som intervjuene vil kunne gi og ble dermed forkastet som metode for denne studien.

3.3 Utvalg, rekruttering og tillatelse

Som utgangspunkt for studien ønsket jeg å se på innsatsleders og etterforskningsleders erfaringer med samhandling i initialfasen av savnetsaker. Det ble valgt et konkret

politidistrikt, for å se på hvordan samhandlingen foregikk i dette politidistriktet. Det ble vurdert å rekruttere informanter fra to ulike politidistrikter for å både kunne se på ulikheter mellom politidistriktene, men også for å kunne ha en mer generaliserbar studie. Distriktene er ulikt organisert, slik at dette kunne ført til at nyanser ble mistet. I tillegg ville det trolig blitt en mer omfattende oppgave, da funnene ville kunnet basere seg mye på ulikhetene mellom distriktene. Grunnet studiens størrelse og ønske om å kunne si noe mer konkret i Sør-Øst politidistrikt ble det begrenset til ett politidistrikt.

Skilbrei (2019) beskriver at det er viktig at man identifiserer det utvalget som kan bidra med kunnskapen som forskeren trenger. I tillegg legger Tjora (2017) til at det er viktig å velge personer som kan si noe reflektert rundt temaet. Det støttes av Flick (2021, s. 101-102) som beskriver at det er viktig å velge de rette informantene. Dette for å få den «beste» versjonen av erfaringer og kunnskap fra det området man studerer.

Det skilles mellom å gjøre et strategisk eller et teoretisk utvalg, avhengig av hva man vil dekke (Flick, 2021; Skilbrei, 2019; Tjora, 2017). Det ble i dette prosjektet vurdert mest hensiktsmessig å bruke et strategisk utvalg, for å sikre at informantene har den erfaringen og kunnskapen som er nødvendig for å svare reflektert og informativt i intervjuene. Bukve (2021) beskriver hvordan det å velge ut informantene strategisk vil medføre at funnene kan bli representative for det fenomenet eller sammenhengen man er opptatt av. Derfor ble det valgt å, som nevnt, bruke etterforskningsleder og innsatsledere som informanter, da det var disse to gruppene jeg ønsker representert i studien.

Det vil også være relevant hvor mange informanter man velger for å kunne oppnå den ønskede kunnskapen for studien. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015, s. 148) er antallet informanter avhengig av formålet med undersøkelsen, mens de også beskriver at man må intervju så mange man trenger for å få svar på det man ønsker. Et sted mellom 5-25 informanter vil være vanlig for en intervjustudie (Johannessen et al., 2010; Kvale & Brinkmann, 2015). På et tidspunkt kan man nå et metningspunkt, der det ikke vil være relevant å intervju flere (Flick, 2021; Kvale & Brinkmann, 2015). Det er også viktig at antallet informanter ikke er for lite, med fare for at man ikke kan generalisere noe, eller for stort, slik at man ikke klarer å foreta en grundig nok analyse (Kvale & Brinkmann, 2015). Basert på dette ble det gjennomført intervjuer med seks informanter, herunder tre innsatsledere og tre etterforskningsledere. Det ble vurdert ut ifra kapasitetshensyn i studien og passende bredde og representasjon av både etterforskningsleder og innsatsleder.

For å gjennomføre datainnsamlingen ble Sør-Øst politidistrikt søkt om tillatelse⁴ til å bedrive datainnsamling i politidistriktet. Sør-Øst vurderte først oppgaven til å være søknadspliktig til POD, grunnet mulig problematikk med metodebruk i politiet. Av den grunn ble intervjuguiden oversendt til politidistriktet. Det ble da gitt tillatelse. Jeg tok deretter kontakt med seksjonslederne for innsatslederne og for FSI, for å undersøke om de kunne gi meg navn på mulige informanter i deres grupper.

Jeg tok selv kontakt med de aktuelle informantene per e-post og oversendte informasjonsskriv og samtykkeskjema⁵ i forkant av intervjuene. Alle informantene, med unntak av en, returnerte utfylt samtykkeskjema forut for intervjuene. Vedkommende som ikke returnerte det før intervjuet gjorde det klart muntlig at han samtykket i intervjuet og hadde lest skrivet forut, men av praktiske årsaker ikke fått returnert skjemaet.

3.4 Gjennomføring av intervjuene

Selve gjennomføringen av intervjuene ble gjennomført enten ansikt til ansikt eller digitalt. Et intervju ble også gjennomført pr. telefon, da det ble tekniske problemer med Zoom da intervjuet skulle starte. Bakgrunnen for valg av bruk av digitale intervjuer var hovedsakelig reisevei og kapasiteten på bruk av tid til hvert intervju. Etter mye bruk av digitale møter etter Covid-19, antok jeg at de fleste informantene var vant til bruk av dette. Det opplevdes ikke som at det var ulikhet mellom de digitale møtene i forhold til fysisk intervju eller telefon, utover kanskje noe nyanseforskjell i måten man kan ha en god dialog med informanten. Alle intervjuene ble tatt opp på lyd for å kunne transkribere intervjuene og deretter gjøre materialet lettere tilgjengelig for analysen. Lydfilen etter intervjuet per telefon fikk tidvis svært dårlig kvalitet, slik at transkriberingen av dette intervjuet ble utfordrende i etterkant. Intervjuet ble transkribert relativt raskt etter gjennomføring, slik at jeg husket mye av de ulike nyansene fra informanten. Intervjuene ble gjennomført i en periode av tre måneder.

I semistrukturerte intervjuer kan man tilpasse intervjuguiden etter hvert intervju, slik at man kan få svar på det man lurer på (Johannessen et al., 2010). Intervjuene ble gjennomført likt med den intervjuguiden jeg hadde utarbeidet. Det ble gjort en endring fra første intervju til de fem neste. Første informant ble bedt om å beskrive en savnetsak som gikk bra.

Vedkommende hadde et ønske om at man også burde spørres om å beskrive en savnetsak

⁴ Se vedlegg 1 – søknad til Sør-Øst politidistrikt og tillatelse

⁵ Se vedlegg 2 – informasjonsskriv og samtykkeskjema.

som ikke gikk bra, slik at man også fikk inn det momentet. Samtlige av de øvrige informantene ble derfor spurt om å beskrive en savnetsak som både gikk bra og en som ikke gikk bra. Det ble utarbeidet en intervjuguide for innsatslederne og en for etterforskningslederne⁶. De var identiske, med unntak av at rollene var byttet om i teksten, slik at den var tilpasset gruppen som ble intervjuet.

3.5 Transkribering av intervjuene

For å gjøre empirien i intervjuene klare for analysen, ble intervjuene transkribert ganske raskt etter gjennomføringen av intervjuet. Kvale og Brinkmann (2015) beskriver viktigheten av å ikke forsømme omarbeidelsen fra muntlig til skriftspråk og konsekvensene av dette.

Ved transkribering av intervjuene, så vil man miste potensielt viktige faktorer ved intervjuet, slik som non-verbal kommunikasjon gjennom kroppsspråk. Nettopp fordi kroppsspråket er borte. Relevant kroppsspråk kan beskrives i teksten om dette er svært viktig for forståelsen av teksten (Kvale og Brinkmann, 2015). I de gjennomførte intervjuene synes jeg meningsinnholdet til informantene kom godt frem verbalt.

Transkriberingen ble gjennomført ved at jeg lyttet på intervjuene og skrev dialogutskrift fra dette. Innledningsvis i første intervju ble også pauseord som «eh», «mhm» og tilsvarende også beskrevet, men da dette ikke ga noe særlig relevans til teksten ble dette droppet i de øvrige intervjuene. Det ble vurdert til å ikke ha en relevans for den videre analysen. Unntaket er det det tydelig fremkommer at informanten benytter pauseord fordi vedkommende tenker lenge eller er usikker.

Transkriberingen er i størst grad skrevet på bokmål, slik at de fleste eventuelle dialektuttrykk ikke vil være identifiserbare. Samtlige informanter snakket en form for norsk dialekt og jeg hadde ingen utfordringer med å oversette eventuelle dialektord til bokmål og beholde meningsinnholdet.

⁶ Se vedlegg 3 og 4 – intervjuguide for henholdsvis innsatsleder og etterforskningsleder

3.6 Gjennomføring av tematisk analyse

Jeg har valgt å benytte tematisk analyse for å analysere intervjumaterialet. Tematisk analyse er ifølge Braun og Clarke (2006) en grunnleggende metode for kvalitativ analyse. Det er en utbredt metode, som stammer fra psykologien, men er også blitt utbredt utenfor det feltet.

Tematisk analyse er valgt som metode fordi det er en veldig fleksibel arbeidsmetode for kvalitative data, som identifiserer, analyserer og rapporterer mønstre innenfor datamaterialet. Jeg ønsket å se på hva informantene har opplevd og erfaringene de besitter, samt se mønstre innad i dette og hvordan deres erfaringer følger de samme mønstrene eller om det er stor variasjon og ulike erfaringer blant informantene.

En tematisk analyse begynner med at forskeren gjør seg kjent med datamaterialet, for eksempel gjennom transkribering (Braun & Clarke, 2006). Det gjorde jeg hovedsakelig gjennom transkriberingen, samt at alle intervjuene ble grundig lest etter transkriberingen var gjennomført. Dette for å klare å se etter mønstre og gjøre meg godt kjent med alt materialet og se sammenhenger mellom de ulike intervjuene. Noen mønstre pekte seg tidlig ut som interessante på tvers av datamaterialet; som organiseringen av FSI, behovet for vurderingsmøter og det å vise forståelse for hverandre.

Det skriftlige datamaterialet ble grundig gjennomgått og jeg laget noen initiale koder, som ble notert i et Excel-skjema. Noen av de initiale kodene var «etterforskningsledelse», «personavhengig», «tidlig på ballen» og «tidsbruk». Flere koder ble lagt til etter hvert som kodingen foregikk, slik som «ressurssetting» og «formalisering», og etter alle intervjuene var kodet og kodene etablert, tok jeg for meg intervjuene på nytt, slik at samtlige intervjuer ble kodet med de samme kodene. Totalt inneholdt Excel-skjemaet 31 koder med datautdrag fra de ulike informantene. Innhold som åpenbart ikke hadde relevant informasjon, ble ikke kodet. For å holde oversikt over samtlige koder ble hele Excel-skjemaet og samtlige koder skrevet ut, slik at det lettere kunne skapes oversikt over de ulike kodene og hvilke koder som passer til hvilket tema.

Etter å ha kodet datamaterialet, skal man i neste fase sortere de ulike kodene inn i ulike temaer. Det gjelder å analysere kodene og se hvilke koder som sammen kan gi overordnede temaer (Braun & Clarke, 2006). Initialt organiserte jeg kodene inn i følgende fire temaer: organisering, forståelse, kommunikasjon og etterforskning. Braun og Clarke (2006) skriver at neste fase er å revurdere disse temaene, for å se om alle faktisk er temaer for analysen, om noen vil kunne slås sammen eller bør deles opp. Datamaterialet innenfor hvert tema bør

henge sammen på en fornuftig måte, mens det bør være klare skiller mellom de ulike temaene. Etter å ha revurdert temaene ble «kommunikasjon» og «forståelse» slått sammen, da de henger tett sammen.

Til slutt skal analysen skrives og rapporten produseres. Etter hvert som skrivingen tok form ble også temaet etterforskning fjernet som eget tema, da betydningen av dette som enkeltstående tema ikke hadde den nødvendige relevansen for problemstillingen. Derimot ble noe av det som var mest relevant fra dette opprinnelige temaet lagt under de to andre temaene, slik at både funn og drøfting passet bedre sammen med temaene «organisering» og «kommunikasjon og forståelse». Denne inndelingen vil gjenspeiles i de senere kapitlene i oppgaven.

3.7 Kvalitet i prosjektet

I kvalitativ forskning er det reliabilitet og validitet, både intern og ekstern, som sier noe om kvaliteten på forskningen (Johannessen et al., 2010; Skilbrei, 2019). Reliabilitet sier noe om studiens pålitelighet (Bukve, 2021; Johannessen et al., 2010; Skilbrei, 2019). Det er i kvalitative studier viktig at man gir leseren «[...] en inngående beskrivelse av konteksten[...] og en åpen og detaljert fremstilling av fremgangsmåten for hele forskningsprosessen» (Johannessen et al., 2010, s. 230). Denne oppgaven vil gjennom å ha et grundig og gjennomsluttet metodekapittel, søke å kunne være så pålitelig som mulig. Det er viktig at leseren kan stole på resultatene som presenteres (Skilbrei, 2019), noe som søkes gjort gjennom å være åpen om både prosessen, analyse og funn.

Videre er validitet et mål på om studien er relevant for kvaliteten til forskningen (Skilbrei, 2019). Det skilles mellom intern og ekstern validitet. Intern validitet er om forskeren har dekning for sin konklusjon og om den undersøker det den skal undersøke, mens ekstern validitet handler om kunnskapens overførbarhet (Johannessen et al., 2010; Skilbrei, 2019).

Prosjektet har som mål å undersøke hvordan innsatsledere og etterforskningsledere opplevde samhandlingen seg imellom. Dette ble undersøkt gjennom intervjuer med informanter fra begge grupper, som ga sine erfaringer og beskrivelser av hvordan de opplever samhandlingen. Gjennom analysen av intervjuene, sett opp imot relevant teori, mener jeg at oppgaven undersøker det den skal undersøke, samt at konklusjonen ligger innenfor det jeg har dekning for å mene. Det som kan påvirke både analysen og konklusjonen til studien, i annen grad enn om andre hadde gjennomført samme studie, er min bakgrunn som politifaglig

etterforskningsleder. På den ene siden, vil jeg kunne ha dratt konklusjoner eller legge mine meninger som etterforskningsleder inn i analysen, selv om dette ikke har vært bevisst. På den andre siden, så vil min bakgrunn som etterforskningsleder kunne være positivt, da jeg vil ha en bedre forståelse av hva informantene beskriver og forklarer, samt kunne bidra med egne perspektiver der jeg føler det kan være passende.

Den eksterne validiteten, altså overførbarheten, til prosjektet vil kunne være god. Det kan tenkes at funnene i dette prosjektet kan være overførbare til andre politidistrikt i forhold til samhandling mellom innsatsleder og etterforskningsleder i savnetsaker. Det antas at organiseringen er tilstrekkelig lik i alle politidistrikt til at det vil ha en viss overføringsverdi.

Funnene i prosjektet vil kunne være overførbare til andre saker eller hendelser der det innebærer samhandling mellom etterforskningsleder og innsatsleder. Savnetsaker er dette prosjektets ramme, men aktørene samhandler også tett i andre type straffesaker. Det er også grunn til å tro at funnene vil kunne ha overførbarhet og relevante momenter for samhandling mellom andre innad i politiet, som eksempelvis operasjonssentralen og FSI. Funnene kan også være overførbare til andre deler av etaten der det samhandles.

3.8 Forskningsetiske problemstillinger

For all forskning som bedrives ved Politihøgskolen må man forholde seg til «Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora» fra Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH, 2016), samt Politihøgskolens forskningsetiske veileder (Bjørgero & Myhrer, 2015). Her vil de viktigste etiske vurderingene gjennomgås, samtykke, anonymitet og det å forske på egen profesjon.

3.8.1 Informert samtykke og deltakelse

Informert samtykke innebærer at deltakerne deltar i studien frivillig og at de har fått tilstrekkelig informasjon om studien, slik at de vet hva de deltar på. De skal også informeres om deres mulighet til å trekke seg og at det ikke foreligger noen form for tvang til å delta (Johannessen et al., 2010; Kvale & Brinkmann, 2015; Skilbrei, 2019). Samtykket skal være frivillig, informert, utvetydig og dokumenterbart (NESH, 2016). Forut for intervjuene mottok samtlige informanter et skriv med informasjon om studien, samt et samtykkeskjema. Alle

informantene signerte dette skjemaet og returnerte meg innen intervjuene begynte, med unntak som beskrevet under kapittel 3.3.

Før intervjuene begynte ble også informantene informert muntlig om hva som var formålet med studien, samt at de til enhver tid kunne trekke seg fra intervjuet. Dette for å sørge for at informantene ikke følte et ytterligere press til å delta etter intervjuene var påbegynt. Som Kvale og Brinkmann (2015) beskriver er et informert samtykke også en vurdering av hvor mye informasjon som skal gis og når. I intervjuene ble informantene gjort kjent med at studien omhandler samhandling i initialfasen i savnetsaker. De ble ikke helt innledningsvis gjort kjent med at den spesifikt vil se på samhandling mellom innsatsleder og etterforskningsleder. Dette kom underveis i intervjuene, som følge av spesifikke spørsmål. Bakgrunnen for å gjøre det på denne måten var å forhindre at informantene utelot andre viktige personer de samhandler med, for å fremheve rollen til etterforskningsleder eller innsatsleder. Deltakerne fikk etter intervjuene fullstendig informasjon om studien.

3.8.2 Deltakernes anonymitet

NESH (2016) beskriver at man må sørge for at anonymiteten er ivaretatt om dette er avtalt. I kvalitative studier der man henter inn personopplysninger, vil dette være søknadspliktig til NSD. Studien er søkt til NSD og blitt godkjent⁷. Det ble vurdert til at det ikke var behov for å søke Politidirektoratet for fritak fra taushetsplikten, da ingen taushetsbelagt informasjon skal behandles. Informantene ble innledningsvis i intervjuene påminnet at de ikke må komme med taushetsbelagt informasjon da det ikke foreligger tillatelse fra Politidirektoratet til dette.

For å sikre deltakernes anonymitet ble transkriberingen av intervjuene og koblingsnøkkelen lagret på to ulike steder, slik at transkriberingen ikke vil være identifiserbar. Lydklippene ble umiddelbart etter avhørt overført til Politihøgskolens OneDrive og slettet fra opptaker. Den enkelte informant er heller ikke omtalt ved navn eller tjenestested i oppgaven, for å sikre deres anonymitet. Jeg har heller ikke gitt dem kallenavn eller begrepene informant 1, 2, 3, for at sitatene ikke skal kunne sees i sammenheng og utfordre anonymiteten deres.

⁷ Se vedlegg 5 og 6 – Henholdsvis meldeskjema og godkjenning fra NSD

3.8.3 Å forske i egen organisasjon

Det er visse problemstillinger som fremkommer når man som politi skal forske innad i politiet, jfr. Politihøgskolens forskningsetiske veileder (Bjørge & Myhrer, 2015). I forbindelse med studien og arbeidet med oppgaven, vil det være viktig at man vet hvilken hatt man har på hodet som Bjørge og Myhrer (2015) beskriver. Det beskrives også av Skilbrei (2019, s. 47) at man tolker materialet man har gjennom hvem man er og hva man kan. Etter ti års erfaring som etterforsker og etterforskningsleder vil dette være en bakgrunn jeg tar med meg inn i hele prosjektet og analysen av datamaterialet. Oppgavens problemstilling og tema er utarbeidet etter å ha sett behovet for dette via jobben som politifaglig etterforskningsleder. Skilbrei (2019) beskriver også at det at man ikke møter sitt materiale forutsetningsløst, er det som gjør at man kan skape ny kunnskap. Som forsker med politifaglig bakgrunn vil det foreligge et politiperspektiv og forforståelsen vil være påvirket av dette. Som Johannessen et al. (2010, s. 38) beskriver vil ens forforståelse påvirke hva forskeren observerer og hvordan dette tolkes og vektlegges. Min egen forforståelse vil være, som nevnt ovenfor, preget av min erfaring som etterforskningsleder. Jeg mener dog at dette har vært en mer positiv påvirkning til prosjektet enn noe annet.

Kvale og Brinkmann (2015, s. 108) beskriver hvordan man som forsker kan påvirkes enten «ovenfra» eller «nedenfra», som følge av ulike sponsorer eller deltakere. Dette prosjektet er ikke finansiert eller pålagt av arbeidsgiver eller andre. Oppgavens tema og struktur er helt selvvalgt og prosjektet ansees således ikke å være påvirket «ovenfra» på noe vis. At prosjektet er påvirket «nedenfra», altså av deltakerne og forskers «nære interpersonlige samspill» med dem, kan tenkes. Som Kvale og Brinkmann (2015) beskriver kan man identifisere seg sterkt med informantene og dermed tolke ut ifra deres perspektiver, altså at man blir innfødt. Det å selv være politifaglig etterforskningsleder, samtidig som man skal intervju politifaglige etterforskningsledere og innsatsledere i Sør-Øst politidistrikt, kan ha påvirket prosjektet «nedenfra». Mange av informantenes perspektiver vil kunne være det samme som mine. Det å skille mellom politi og forsker i sin forforståelse er umulig. Dette er dog ikke bare negativt og vil kunne påvirke prosjektet positivt, da jeg vil ha en annen forståelse for informantenes meninger og erfaringer enn en som ikke er politi, og således kunne møte informantene på en positiv og god måte.

4 Organisering og samhandling

Et av forskningsspørsmålene for dette prosjektet er «Hvordan påvirker organiseringen av politiet samhandlingen?». Kapittel 4 vil forsøke å svare ut dette forskningsspørsmålet. I kapittel 2 redegjorde jeg for sentrale punkter, som organiseringen av politiet og i Sør-Øst, samt både samhandling og etterforskning. En del av sentrale momenter fra dette kapittelet vil plukkes opp igjen her. Det vil sees på hva informantene ser på som viktig når det gjelder organiseringen og samhandling i denne type saker, samt trekke dilemmaer og diskusjoner ut av dette. Det vil også trekkes paralleller til forskningsspørsmålet om «hvordan samhandlingen påvirker etterforskningen av savnetsakene», gjennom funn og drøfting av etterforskningsledelse og etterforskning som momenter i samhandlingen.

Når jeg gjennomgående i kapittelet, samt i kapittel 5 og 6, bruker begrepet «han» om informanten, så gjøres dette for å ikke skille mellom om det er mann eller kvinne, samt for å benytte et begrep konsekvent.

I forbindelse med organiseringen er det noen faktorer som utpeker seg. Det gjelder for det første det operasjonssentralens rolle i disse sakene. En operasjonssentral består av både operasjonsleder, oppdragsleder og operatører (Politidirektoratet, 2020b). Jeg benytter operasjonssentralen som overordnet begrep om rollene om ikke annet er beskrevet. Disse rollene fremheves som en så viktig brikke i organiseringen at det vil komme helt først i analysen.

Deretter vil kapittelet se på organiseringen av FSI, noe alle informantene bemerker og som har en stor innvirkning på hvordan samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder fungerer. Dette vil knyttes opp imot en tilgjengelig etterforskningsledelse og en tidskritisk dimensjon innenfor savnetsaker. Til slutt vil kapittelet se på kvalitet og kompetanse i lys av organiseringen.

Fremfor å gjennomgå samtlige funn før disse drøftes, vil funn, analyse og drøfting behandles i delkapitler innenfor de ulike temaene.

4.1 Operasjonssentralens rolle

Et av funnene i studien er betydningen operasjonssentralen og dens aktører har for samhandlingen i savnetsakene. Informantene ble i intervjuene spurt om hvem de samhandler med og samtlige informanter trekker frem operasjonssentralen, operasjonsleder eller

oppdragsleder som en av de helt første som nevnes. De blir gjennomgående beskrevet som svært viktige, som sees under.

4.1.1 Funn om operasjonssentralen og dens betydning

Alle informantene beskriver at operasjonssentralen, operasjonsleder eller oppdragsleder er noen de samhandler mye med. En av disse tre aktørene er blant de første som nevnes av samtlige informanter, når det kommer til hvem de samhandler med. En etterforskningsleder beskriver det slik, på spørsmål om hvem han samhandler med i en savnetsak «Da samhandler jeg med mine [og] ODL-en. Han som styrer oppdraget inne på operasjonssentralen. Han er jo en krumtapp». En innsatsleder beskriver det tilsvarende når han beskriver at oppdragslederen «[...] er en veldig viktig aktør, som knytter sammen helt initialt, de som er ute og de som er inne [...]». En annen etterforskningsleder beskriver det også ved at «Og så sitter jeg med et inntrykk av at operasjonssentralen, der det ofte starter, er flinke på redningstjeneste» og følgende:

Og disse oppdragslederne er jo de som sitter med hver sin teig [geografisk område av distriktet] og hver sin sak kanskje og blir operasjonsleders utstrakte hånd i alle oppdrag og det tvinger i alle fall oss til å få samme situasjonsforståelse med de som sitter nærmest de ute. Så jeg syns det er en bra måte.

Operasjonssentralen, særlig oppdragsleder, blir beskrevet av samtlige, som en viktig aktør i samhandlingen og som et viktig bindeledd mellom de inne og de ute. Funnene viser at operasjonssentralen, og særlig ODL-en, er svært viktig for både innsatslederne og PEL-ene og en de samhandler mye med. Det er ingen funn i datamaterialet som taler negativt om oppdragsleders rolle og dens påvirkning på samhandlingen. Ei heller om operasjonssentralen generelt.

4.1.2 Drøfting av operasjonssentralens betydning for samhandlingen

Som beskrevet ovenfor er samhandling med operasjonssentralen og oppdragsleder svært sentralt for alle informantene, både innsatsledere og etterforskningsledere.

Operasjonssentralen er et bindeledd mellom de to. Viktigheten av operasjonssentralen som mellomledd og som en viktig aktør i samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder, var noe overraskende og utvidet perspektivet i oppgaven.

Funnene om at innsatslederne samhandler mye med operasjonssentralen og/eller oppdragsleder, viser at man i stor grad følger de retningslinjene som PBS1 oppgir, ved at innsatsleder og operasjonsleder skal ha et nært samarbeid (Politidirektoratet, 2020b). En informant beskriver oppdragsleder som operasjonsleders forlengede arm, slik at den ofte vil være en viktigere del av samhandlingen enn operasjonsleder. Heidenstrøm (2015, s. 297) beskriver, som operasjonsleder i Oslo politidistrikt, at det er av stor betydning for arbeidet at «[...] samarbeidet med innsatsleder fungerer optimalt» og at deres samarbeid har mye å si for utførelsen av oppdraget. Det harmonerer godt med det innsatslederne i Sør-Øst sier i intervjuene.

Sett oppimot redningstjeneste skal operasjonssentralen vurdere og beslutte hvilken aksjonsplan som skal iverksettes i samråd med innsatsleder (Politidirektoratet, 2020b). God samhandling mellom operasjonssentralen og innsatsleder er altså viktig innledningsvis i en savnetsak eller redningsoppdrag, slik at de sammen vurderer hvilke tiltak man skal iverksette.

Etterforskningslederne beskriver, som nevnt ovenfor, oppdragsleder som en svært viktig samhandlingsaktør. Dette kan også samsvare med at operasjonssentralen skal varsle FSI så tidlig som mulig ved alvorlige saker (Politidirektoratet, 2020b). En reell bekymringsmelding vil kunne sies å være en alvorlig sak, og FSI vil således skulle varsles tidlig. Det at etterforskningsleder oppfatter operasjonssentralen og oppdragsleder som en så viktig aktør, harmonerer godt med PBS1 sin beskrivelse av at operasjonsleder er ansvarlig for etterforskningsinnsatsen til etterforskningsledelsen ved FSI overtar (Politidirektoratet, 2020b). Etterforskningsledelsen vil drøftes ytterligere senere i oppgaven, men det viser at det er et stort behov for en nær knytning mellom operasjonssentralen og FSI i initialfasen av saker.

Operasjonssentralen vil også spille en stor rolle i hvordan etterforskningen av savnetsaken går videre og håndteres. En etterforskning starter idet meldingen kommer inn til politiet (Cook, 2019; Monckton-Smith et al., 2013), noe som betyr at i de tilfellene bekymringsmeldingen eller savnetmeldingen kommer inn til operasjonssentralen først, så vil det potensielt være den operatøren som mottar meldingen som setter retningen for både savnetsaken og etterforskningen av den, basert på hvordan vedkommende gjennomfører mottaket. Påvirkningen dette kan ha på etterforskningen av savnetsaken vil utdypes mer i kapittel 6.

4.2 Organiseringen av FSI og dens påvirkning på samhandlingen

En av de andre sentrale aktørene som informantene trekker frem, der organiseringen påvirker samhandlingen, er FSI. FSI er, som beskrevet i kapittel 2, en viktig brikke i initialfasen av en etterforskning. FSI «[...] skal sikre kvalitet og effektivitet i den innledende straffesaksbehandlingen» (Politidirektoratet, 2020b, s. 23). Flere av informantene peker på organiseringen av FSI som en utfordring for samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder. Dette delkapittelet vil se på organiseringen av FSI og den initiale etterforskningsledelsen, samt tidsaspektet rundt initialfasen av etterforskning.

4.2.1 Funn vedrørende informantenes tanker om kapasiteten og organiseringen ved FSI

Flere av informantene, både innsatsledere og etterforskningsledere, trekker frem at organiseringen av FSI ikke er optimal. De har ofte andre gjøremål og således er opptatt store deler av tiden. Dette skiller seg fra beskrivelsen av operasjonssentralen, som generelt er positiv. I tillegg vil det alltid være noen ved operasjonssentralen som er tilgjengelige, slik at man får kontakt med noen. Innsatslederne skiller svært lite mellom FSI KO eller de lokale FSI-ene når de beskriver samhandlingen med FSI. Innsatslederne forklarer at etterforskningsleder ved FSI har mange oppgaver i tillegg til å håndtere en savnetsak. En innsatsleder forklarer følgende:

Så er de [etterforskningsleder på FSI] fanget av at de har andre gjøremål, som arresten, som gjør at du kan miste de i tredve minutter da. Og det er ikke heldig. [...] Da er det jo naturlig at etterforskningslederen sitter her inne på FSI. Men da må den være dedikert til den savnetsaken. Det kan være tredve minutter vi ikke får igjen som går glipp av viktig informasjon. Der er vi ikke robuste nok.

Dette støttes av de andre innsatslederne, som også beskriver hvordan etterforskningslederen har for mange konkurrerende oppgaver. Det gjør at etterforskningsleders kapasitet ofte blir utfordret når det kommer til å følge en savnetsak. Alle innsatslederne forteller at de erfarer at savnetsaken ikke alltid prioriteres når det er en sanntidskonflikt med andre alvorlige oppdrag, og at andre oppgaver ofte går på bekostning av savnetsaken.

Etterforskningslederne på sin side beskriver også hverdagen som hektisk og at de har mange gjøremål, som gjør det vanskelig å være dedikert til en sak av gangen. Dette beror på at det kan være mange pågående hendelser samtidig som man må holde kontroll på eller at man blir

opptatt med andre gjøremål. En av etterforskningslederne beskriver også at man da kan risikere å gå glipp av detaljer fordi man ikke får fulgt oppdraget fullt ut. Han oppsummerer også med at «[...] det er hektisk. Men det er samtidig sånn systemet og hverdagen er». Jeg forstår informantene som at det dessverre er slik man er vant til at det er og at det ikke er stort å få gjort, da systemet er satt og hverdagen går sin vante gang med hektiske dager. En etterforskningsleder beskriver det samme, sett fra deres side slik; «I forhold til å evne til å håndtere hendelser som skjer parallelt da, så er vi fort presset på kapasitet». Samtlige av informantene, både innsatslederne og etterforskningslederne, peker på at det hovedsakelig er grunnbemanningen som er for dårlig og dermed medfører kapasitetsutfordringer ved FSI.

4.2.2 Kapasitet og tilgjengelig etterforskningsledelse

Informantene på begge sider trekker altså frem at organiseringen av FSI påvirker kapasiteten til etterforskningslederen, slik at det er vanskelig for han å følge en enkelt sak uten avbrudd. Det kan forstås som at dette kan utfordre samhandlingen mellom etterforskningsleder og innsatsleder, da etterforskningsleder ikke er like tilgjengelig som innsatsleder gjerne skulle ønske. I tillegg vil det kunne hemme samhandlingen ved at etterforskningslederen ikke er oppdatert og har kjennskap til aktuelle detaljer, da de har vært opptatt med andre gjøremål.

Det er viktig at politiet er organisert på en måte som sørger for den nødvendige organiseringen og kapasiteten om det skulle inntreffe en uønsket hendelse (Politidirektoratet, 2020b, s. 91), også de som krever en større, koordinert innsats fra politiet sin side (Hovedredningsentralen, 2018a). FSI skal, som nevnt i kapittel 2.2, være organisert slik at det bidrar til god samhandling (Riksadvokaten, 2018). Både innsatsledere og etterforskningsleder peker, som beskrevet over, på at organiseringen av FSI ikke fremmer god samhandling. Dette står altså i kontrast til Riksadvokatens krav til organiseringen av FSI.

FSI ble (jf. kapittel 2.2.) opprettet for å sikre kvalitet, likhet og en tilgjengelig etterforskningsledelse i initialfasen av straffesaker, herunder også savnetsaker (Politidirektoratet, 2020b). I og med at FSI har etterforskningsledelsen initialt, så vil alle avbrudd fra å kunne følge savnetsaken gjøre at etterforskningsledelsen ikke er tilgjengelig. Dette kan påvirke både hvordan samhandlingen mellom etterforskningsleder og innsatsleder fungerer, ved at innsatslederen ikke får tak i etterforskningsleder. I tillegg kan det medføre at etterforskningsleder ikke er oppdatert på siste nytt i saken, da vedkommende har vært opptatt med andre gjøremål. Dette kan medføre at vedkommende har en annen forståelse for

oppdraget enn de andre aktørene eller at deres forståelse av oppdraget er feil, da de mangler oppdatert informasjon. Den individuelle situasjonsforståelsen påvirkes, som nevnt i kapittel 2.4, av blant annet oppmerksomheten (Endsley, 1995) og den kan endres i raskt tempo (Strater et al., 2004). Det er altså viktig at etterforskningsleder har oppmerksomhet mot oppdraget, slik at forståelsen av oppdraget er korrekt. Hvis etterforskningsleder har feil situasjonsforståelse grunnet andre oppgaver, kan dette medføre at vedkommende fatter feil beslutninger, noe som igjen kan påvirke sakens sak negativt. Det kan allikevel være mulig å unngå feil beslutninger på dette grunnlag, ved å være bevisst på det (Endsley, 1995). I så fall bør etterforskningsleder være klar over sin manglende situasjonsforståelse og søke forståelse for dette hos innsatsleder, slik at samhandlingen og beslutningene ikke påvirkes i stor grad.

4.2.3 Funn om viktigheten av etterforskning og ansvar initialt

Det er, som nevnt tidligere, FSI som har etterforskningsledelsesansvaret initialt i straffesak inntil saken er overtatt av annen enhet. Noe som fremheves som viktig av informantene er viktigheten av at etterforskningsledelsen er på fra start, slik at man klarer å tenke etterforskning og operative tiltak parallelt og at ikke gjøremål glipper på etterforskningsiden.

Noen av innsatslederne beskriver viktigheten av å ha etterforskning koblet på helt initialt og at noen tar ansvaret for etterforskningen tidlig. Når to innsatsledere skulle beskrive suksessfaktorer ved en sakens sak, så beskriver begge viktigheten av at etterforskning er tidlig på ballen og at etterretningsopplysninger deles fra etterforskning i sanntid. En av innsatslederne beskriver et tilfelle der man fikk snevret inn søksteigen, noe som bidro til bedre bruk av søksressursene. I og med at FSI er organisert i både FSI KO og tre lokale FSI-er, samt at det finnes lokal etterforskningsledelse på hvert tjenestested, fremheves det også av innsatslederne at det er svært viktig at man tidlig lander hvem som har ansvaret for etterforskningen. Det er viktig for samhandlingen mellom etterforskningsleder og innsatsleder, slik at innsatsleder vet hvilken etterforskningsleder som har ansvaret og hvem han skal samhandle med.

Det er ganske stort samsvar mellom etterforskningsleder og innsatsleder angående det å tenke etterforskning helt initialt. En av etterforskningslederne beskriver hvordan det er viktig at man tenker etterforskning samtidig i denne type saker, slik at man kan kjøre de to sporene parallelt. Samtidig beskriver en annen etterforskningsleder viktigheten av at operasjonsleder

har ansvaret inntil annet er formelt besluttet, noe som igjen beskriver viktigheten av å plassere ansvaret for etterforskningen der det skal ligge.

I tillegg til en etterforskningsleder inne på FSI, når ansvaret er overlevert fra operasjonsleder, fremhever mange av informantene på begge sider viktigheten av å ha en etterforskningsansvarlig ute i ILKO⁸. Innsatslederne har et ønske og behov for en som har ansvaret for etterforskningen ute på stedet og som har dialogen inn til FSI og etterforskningsleder der. Flere av informantene benytter begrepet etterforskningsleder i ILKO for denne funksjonen, men funksjonen vil kunne forstås som en ansvarlig for etterforskningen ute på stedet og som et mellomledd og bidrag til å styrke etterforskningen og kommunikasjonen mellom ILKO og FSI.

4.2.4 Drøfting av den tidskritiske dimensjonen og plassering av etterforskningsansvaret

Viktigheten av at etterforskningen iverksettes helt innledningsvis, fremheves av flere. PSB1 beskriver hvordan operasjonssentralen skal varsle FSI så tidlig som mulig der det har skjedd alvorlige hendelser. Jeg legger her til grunn at en reell savnetsak som krever samhandling mellom innsatsleder og etterforskningsleder beskrives som en alvorlig hendelse av operasjonssentralen. Bakgrunnen for at de skal varsles tidlig er for å kunne sørge for god kvalitet i etterforskningen, også innledningsvis i saken (Politidirektoratet, 2020b). Det vil også si at operasjonsleder, som er etterforskningsleder til saken er overlatt til FSI (Politidirektoratet, 2020b), må overlate dette ansvaret relativt tidlig, slik at FSI kan iverksette etterforskningsmessig vurderinger og etterforskningsskritt.

Funnene viser at innsatslederne ønsker etterforskning koblet på fra start, men etterforskningslederne også fremhever viktigheten av å tenke etterforskning helt initialt. Det harmonerer godt med viktigheten av den gylne time, som beskrevet i kapittel 2.5. En effektiv og tidlig iverksettelse av tiltak kan sørge for at man får sikret viktig materiale som ellers kunne gått tapt (Association of Chief Police Officers (ACPO), 2006; Bjerknes & Fashing, 2018; Cook, 2019; Monckton-Smith et al., 2013), samt utnytte de første minuttene og timene av en etterforskning til et maksimum. Den gylne time gjelder ikke bare for etterforskning, men for saken i sin helhet, herunder både mottak av meldingen og de vurderinger og kategoriseringer som gjøres i den initiale fasen av saken (Cook, 2019). Altså vil det å tenke

⁸ Innsatsleders kommandoplass

etterforskning helt initialt og det at en etterforskningsleder er koblet på tidlig, kunne være tidskritisk for etterforskningen av savnetsaken og medføre at saken får en bedre start.

Totalt sett vil både organiseringen av FSI, ved at kapasiteten deres ofte blir utfordret (jf. kapittel 4.2.1. og 4.2.2.), sett i sammenheng med viktigheten av å være tidlig på ballen etterforskningsmessig, kunne spille inn på samhandlingen og den videre etterforskningen av saken. Dersom etterforskningsleder ikke er tett knyttet til en slik sak, vil denne trolig kunne miste verdifull informasjon og således ikke kunne ta de rette beslutningene. Det fremheves av informantene at det fungerer bra når etterforskning er tidlig på, noe som også vil være positivt for både samhandlingen og den videre etterforskningen av saken.

I tillegg til å være tidlig på ballen, er det altså viktig å plassere ansvaret for etterforskningen tidlig. Som nevnt har operasjonsleder ansvaret for etterforskningen til det ansvaret er overlatt til FSI. Som beskrevet i kapittel 2 er det operasjonsleder som har ansvaret for etterforskningen til det er overført til FSI (Politidirektoratet, 2020b). For at alle skal vite hvem som sitter med etterforskningsansvaret, er det viktig med notoritet og felles forståelse for når det ansvaret er overført og til hvem. For å fremme god samhandling er det viktig for alle aktører at man er klar over hvem som besitter de ulike ansvarene. Derfor vil det også være viktig at man skiller mellom etterforskningsleder og den som har etterforskningsansvaret ute i ILKO. Dette for å sikre at alle er innforstått med hvor ansvaret ligger og hvem som faktisk skal ta de etterforskningsmessige beslutningene. Dog er det svært nyttig og lurt å kunne ha en etterforskningsansvarlig i ILKO, slik at innsatsleder får frigjort kapasitet og etterforskningsleder på FSI kan ha noen å spille på og samhandle nærmere med.

4.3 Kvalitet og kompetanse – sett i lys av organiseringen

Noe av det som fremkommer gjennom intervjuene er noen faktorer som påvirker kvaliteten av samhandlingen og hvordan det igjen påvirker kvaliteten av savnetsaken og også etterforskningen av denne innledningsvis. Når det her beskrives kvalitet i savnetsakene, så kan dette knyttes opp imot blant annet kvalitetsmarkørene som er beskrevet ovenfor i kapittel 2.5, som å ivareta etterforskningsplikten, etterlevelse av de prosessuelle kravene og å oppfylle objektivitetskravet. I tillegg vil kvalitet i savnetsaken i denne betydningen også bety at man har hatt en god samhandling, at metodikken har fungert tilstrekkelig, samt et godt utfall av saken. Med et godt utfall av saken, vil det ikke alltid bety at man finner vedkommende i live, da det ikke alltid betinges av politiets innsats. Men at man i så fall kan

si at man gjorde sitt beste og holdt den kvaliteten man kunne og dermed være stolt over jobben og det man har gjort, til tross utfallet.

4.3.1 Funn angående kompetanse og personlig egnethet

Et poeng som trekkes frem av flere av informantene er at de ulike aktørene besitter den rette kompetansen til å håndtere savnetsaken. Det er også noe som skaper en bedre samhandling mellom innsatsleder og etterforskningsleder, ved at den enkelte kan bidra med sin kompetanse. En etterforskningsleder beskriver hvordan man i en vurderingsgruppe kan dele kompetansen og lytte til de som har kompetanse på de ulike felt. Slik som at etterforskningslederen sier han vil ha «[...] god greie på etterforskning [...]» og innsatsleder lytter til ham, så vil han også lytte til en innsatsleder fordi innsatslederen vil ha god operativ kompetanse.

Samtidig sier en av innsatslederne at «så det at de er med og bruker kompetansen sin og er, [...] kritisk gode i forhold til den kjerneinformasjonen vi har, er viktig. Ofte kan de være med på å legge lista på riktig nivå». Viktigheten av den rette kompetansen til rett tid er altså noe informantene fremhever som viktig. En av innsatslederne påpeker også at etterforskningslederen sitter med en bedre kompetanse hva gjelder etterforskning og avhør. En annen innsatsleder beskriver det som «[...] blir jeg kjempeglad når jeg finner folk som er flinkere enn meg og de finner jeg gjerne over alt». Altså vil kompetansen til etterforskningslederen kunne ha stor betydning for savnetsaken med tanke på at de kan bidra med sin kompetanse til å nivåsette saken riktig. Det fremstår ikke gjennom intervjuene at kompetansen til innsatsleder er noe som utfordres særlig og ikke benevnes på samme måte som kompetansen til en etterforskningsleder. Det er uklart om dette skyldes at alle er jevnt over fornøyde med innsatsledernes kompetanse på savnetsaker eller om det skyldes andre faktorer, slik som deres status generelt.

I tillegg til at man trenger den rette kompetansen på rett sted, forstår jeg innsatslederne som at det er ganske personavhengig hvilken etterforskningsleder som besitter den rette kompetansen. Hva nøyaktig informantene her legger i å ha den rette kompetansen er noe uklart. Jeg legger dog til grunn at innsatslederne vektlegger det å ha god kjennskap til etterforskningsoppgaver, det å kunne drifte etterforskningen av en savnetsak og det å ha de nødvendige ferdighetene som etterforskningsleder. Særlig innsatslederne drar frem at det er tilfeldig hvem som er på jobb på FSI og hvordan dette både kan påvirke kompetanse, kvalitet

og samhandlingen dem imellom. Det er da en glede når man treffer på rett kompetanse, men tilsvarende frustrerende om kompetansen ikke er til stede. En av innsatslederne sa at «[...] er vi jo forskjellige som mennesker, men som publikum skal du få samme hjelpen uavhengig av det». Det er nevnt tidligere at det er ulikheter innad i Sør-Øst politidistrikt som følge av omorganiseringen i forbindelse med sammenslåing til et stort distrikt. Samtidig beskriver en av etterforskningslederne både at det er personavhengig hvor god samhandlingen blir, men han beskriver også at «Du har alltid noe som, i en sånn [vurderings]gruppe, og det har du sikkert blant oss også, som vet best. Men jeg synes det er et forsvinnende lite problem i forhold til nytten vi har av det».

I tillegg til den rette kompetansen, var dette med personavhengighet, noe som ble ansett som viktig. Samhandlingen og hvordan denne fungerer ble ifølge flere av innsatslederne påvirket av hvem som til enhver tid bemanner FSI. Flere av innsatslederne påpekte at det er stor variasjon i ønsket etterforskningslederen har om å kunne bidra i sakensaken. Dette er noe innsatslederne opplevde som utfordrende for samhandlingen. Alle mennesker er ulike, men som innsatsleder over fremholdt, at politiet er såpass like innad at alle borgere får den samme behandlingen uavhengig av hvem som er på jobb.

4.3.2 Hvordan forstå kompetanse og personlig egnethet sin betydning for samhandlingen?

«Politiets beredskap består av den samlede tilgjengelige kapasiteten og kompetansen innen operativ innsats, etterforskning, etterretning, sivil rettspleie og påtale (Politidirektoratet, 2020b, s. 16). Som nevnt tidligere skulle innføringen av FSI sørge for høyere kvalitet, mer effektivitet og likhet i sakene (Politidirektoratet & Riksadvokaten, 2016). Nøyaktig hva Politidirektoratet legger i kvalitet og likhet beskrives ikke, men det antas i alle fall at det innebærer høyere kvalitet enn om FSI ikke hadde eksistert og en bedre kvalitet av etterforskningen enn hva de operative vil være i stand til å utføre. Det er viktig at politiet reagerer med tilstrekkelig kompetanse når hendelser skjer (Bjerknes & Fashing, 2018), samt at ting blir gjort riktig fra starten kan være med å gi skikkelig boost til etterforskningen (Cook, 2019). Ergo vil det si at det er viktig at politiet er besatt med den riktige kompetansen på de riktige stedene. Stelfox (2007) beskriver også hvordan det er etterforskernes kompetanse som er det sentrale for etterforskningen av en sak og ikke organiseringen. Således er det viktig at de som bemanner FSI og andre involverte personer, både innsatsleder,

øvrige operative og operasjonssentralen, har den kompetansen som kreves og er nødvendig for å gjøre sin del av jobben best mulig og med høyest mulig kvalitet.

Noe av det som gjør samhandling til samhandling, er at alle aktørene bidrar med sin kunnskap eller ekspertise (Torgersen & Steiro, 2018). For å kunne gjøre dette er det viktig at man besitter den rette kunnskapen og kompetansen, slik at man totalt kan utfylle hverandre best mulig i samhandlingen og samhandlingen kan bli best mulig mellom aktørene. Sett opp imot innsatslederens kompetanse, så var ikke dette noe som ble utfordret direkte som en mangel. Det kan jo tilsi at man stort sett opplever at innsatsleder har den kompetansen som kreves eller forventes fra de øvrige aktørene. Masteroppgaven til Bjørkeng (2019) fant at hans informanter fremstilte politiets innsatsledelsesstruktur som profesjonelt og velfungerende. En innsatsleder skal være en person med kompetanse innen innsatsledelse og med gode lederegenskaper. Dette harmonerer godt med funnene om at ingen egentlig utfordrer innsatslederens kompetanse som en utfordring. Som flere av informantene beskriver, så vil ikke innsatsleder eller operasjonsleder være den som har den beste kompetansen hva gjelder etterforskning, slik at viktigheten av at FSI er tidlig knyttet til saken og har den rette kompetansen på etterforskningen kanskje er enda viktigere for å sikre god etterforskningskompetanse initialt i savnetsaken. Det at man kan spille på hverandre og således bidra med hver sine kompetanseområder, vil kunne styrke samhandlingen og gi savnetsaken høyere kvalitet. Senere, i kapittel 6, vil jeg drøfte hvordan man kan få en større forståelse for hverandre gjennom felles øvelser, noe som kanskje kan bidra til å øke kompetansen til både den enkelte polititjenesteperson og på et mer overordnet nivå.

4.4 Oppsummering av organiseringen og samhandlingen

Dette kapittelet har tatt for seg noen funn rundt organiseringen som både hemmer og fremmer god samhandling mellom etterforskningsleder og innsatsleder i savnetsaker. En av de faktorene som hemmer eller fremmer god samhandling, vil også påvirke hvordan etterforskningen av saken blir, både initialt og til en eventuell videre etterforskning. I tillegg har kapittelet forsøkt å svare ut hvordan organiseringen i seg selv vil kunne påvirke samhandlingen.

Særlig organiseringen av FSI vil kunne sies å være en utfordring for god samhandling. Det fremheves at FSI har for mange oppgaver i forhold til deres bemanning, slik at det ikke alltid er en tilgjengelig etterforskningsleder til å følge opp saken. Dette medfører, som beskrevet,

både en utfordring for samhandlingen og for initialfasen av etterforskningen av savnetsaken. I tillegg peker alle informantene på hvordan grunnbemanningen er for dårlig. Til tross for dårlig bemanning, så vil det beste for savnetsaken være om etterforskningsleder er tidlig tilknyttet saken og at vedkommende kontinuerlig holder i etterforskningslederansvaret. Dette vil også stemme bedre med begrunnelsen for opprettelsen av FSI, som baserer seg på at de skal bedrive etterforskningsledelse i initialfasen av straffesaker (Politidirektoratet & Riksadvokaten, 2016). For å gjennomføre dette, er det behov for god nok bemanning til at etterforskningsleder kan være dedikert til savnetsaken.

I tillegg har kapitlet sett på hvordan det er viktig med den rette kompetansen. Dette kan både fremme og hemme god samhandling, noe som kanskje betyr at man bør jobbe for at alle etterforskningslederne skal besitte den kompetansen innsatslederne mener de bør ha, for å bekle den rollen. I tillegg vil motiverte kollegaer som er villige til å yte det som trengs, være fremmende for en god samhandling. Motiverte kollegaer og aktører som ønsker å bidra vil også sees på i neste kapittel, der det tar for seg hvordan kommunikasjonen fungerer i praksis. Dette vil kunne påvirke samhandlingen gjennom en situasjonsforståelse, som igjen bygger på en persons rolle, kompetanse og kapasitet.

5 Kommunikasjon og forståelse

God samhandling påvirkes av organiseringen, men er også betinget av kommunikasjon. Det finnes, som redegjort for i kapittel 2, mange ulike former for kommunikasjon og kommunikasjonsplattformer. Dette kapitlet vil søke svar på forskningsspørsmålet «Hvilken betydning har kommunikasjon for kvaliteten av samhandling?» gjennom å se på hvordan kommunikasjonen foregår i praksis og hvilke faktorer som påvirker kommunikasjonen.

Kapitlet vil videre se på det som kalles felles situasjonsforståelse, altså hvordan etterforskningsleder og innsatsleder klarer å skape en felles forståelse av situasjonen. Det vil prøve å svare ut forskningsspørsmålet om «Hva hemmer og fremmer etableringen av en felles situasjonsforståelse?», der situasjonsforståelsen igjen påvirkes av kommunikasjonen og vil påvirke samhandlingen.

Til sist vil kapitlet se på hvordan forståelse, og herunder felles treninger og øvelser, vil kunne påvirke kommunikasjonen og være med på å fremme eller hemme en god samhandling.

5.1 Kommunikasjon i praksis

I praksis kan man kommunisere på utallige ulike måter, både verbalt og non-verbalt (jf. kapittel 2.4.). Noen former for kommunikasjon vil være mer sentrale for samhandlingen mellom innstasleder og etterforskningsleder enn andre. For eksempel er det svært sjeldent at etterforskningsleder og innsatsleder er på samme sted, slik at non-verbale kommunikasjon i form av ansiktsuttrykk og fakter i liten grad vil være synlig, men fraværet av denne formen for kommunikasjon kan være relevant. Det vil her sees på hvilke kommunikasjonsmetoder og -plattformer som er i bruk i samhandlingen mellom etterforskningsleder og innsatsleder, og hvordan de kan påvirke samhandlingen og savnetsaken.

5.1.1 Hvor skjer kommunikasjonen i praksis?

Kommunikasjonen mellom innsatsleder og etterforskningsleder foregår ifølge informantene hovedsakelig på telefon. Ettersom samband er et vanlig kommunikasjonssystem i politiet, vurderte jeg i forkant av intervjuene at dette kunne være en relevant måte etterforskningsleder og innsatsleder tar kontakt og kommuniserer. Via intervjuene ble det klart at de to aktørene ikke kommuniserer via samband. En etterforskningsleder beskriver at de har samband

tilgjengelig og lytter, men de kommuniserer ikke ut via samband. I de tilfellene en etterforskningsleder har behov for å kommunisere via samband, så kan han gå inn til operasjonssentralen og be de kontakte innsatsleder for vedkommende om han jobber i FSI sentralt. Etterforskningsleder ved de lokale FSI-ene kan ikke benytte seg av denne muligheten for kommunikasjon med operasjonssentralen ansikt til ansikt på grunn av fysisk avstand til operasjonssentralen.

Det er naturlige årsaker til at kommunikasjonen ikke foregår for eksempel ansikt til ansikt, da de er plassert på helt ulike steder når sagnetsaker pågår. Etterforskningslederen er inne på politistasjonen, mens innsatsleder er ute i ILKO. Samtlige av informantene beskriver at de hovedsakelig kommuniserer med den andre via telefon. En av etterforskningslederne forklarer også at «[...] man enkelt kommer i kontakt med innsatsleder ved at vi ber operasjonssentralen, ODL-en, om at de tar, ved ledig tid, kontakt med FSI KO. Så vi kan prate sammen på telefonen». Så selv om man står fritt til å snakke sammen til en hver tid, så styres en del av kommunikasjonen og kommunikasjonsmulighetene av operasjonssentralen. Dette kan sees i sammenheng med kapittel 4.1, der viktigheten av oppdragsleder som en samhandlingsaktør og et bindeledd mellom etterforskningsleder og innsatsleder ble fremhevet. En innsatsleder beskriver med «[...] men jeg opplever at det er lettere å få et likt bilde av situasjonen eller likere situasjonsforståelse jo kortere kommunikasjonsveien er». Det å kunne kommunisere via telefon vil kunne være tilstrekkelig kort kommunikasjonsvei og ingen uttrykker noe misnøye med denne kommunikasjonsformen.

En annen form for kommunikasjon som beskrives er det å kommunisere via datasystemer, som PO og Indicia prosjekt. En etterforskningsleder beskriver også at de monitorerer PO og «[...] og hvis jeg ser at det er noe, på en måte, jeg synes de ikke bruker nok tid på, så er det ikke noe farlig for meg å ringe de og spille inn det og be om at det blir gjort». Flere beskriver hvordan man kan bruke PO og tiltaksbehandling⁹ i PO til å kommunisere med hverandre. En innsatsleder beskriver en sak der de kommuniserte via PO ved at de opprettet en tiltaksboks som het «til og fra FSI». Så stilte de spørsmål til FSI i den tiltaksboksen og FSI kvitterte ut. Innsatsleder synes det var enkelt å forholde seg til tilbakemeldingene fra etterforskning. Det samme ble beskrevet av en etterforskningsleder: FSI kan opprette en egen tiltaksboks som heter FSI. Der kan FSI loggføre tiltak de ønsker at gjøres på stedet eller vurderinger de har

⁹ «Tiltaksbehandling ligner bruk av plan i PO (jf. kapittel 5) og innebærer at en lager en hovedloggføring som lenker til en underloggføring. [...] en hovedloggføring «Søksteiger», i forbindelse med en redningsaksjon, med underloggføring av områder der en skal lete, og der en har lett» (Lundgaard, 2021, s. 249).

gjort. Det blir også beskrevet at PO kan brukes som en måte å sende bestillinger, overføre informasjon og komme tilbake med informasjonsbehov. Det er viktig at informasjonen som deles via datasystemer fremkommer i sanntid. Et annet poeng fra flere av informantene er hvilket program som benyttes til loggføring; PO eller Indiciaprojekt. Etterforskningslederene som beskriver dette foretrekker prosjekt, da dette sikrer bedre og mer oversiktlig notoritet enn i PO. Blant innsatslederene er det litt ulikheter rundt dette. Det gjelder i hovedsak at de ser fordelene og behovet for Indiciaprojekt, men samtidig beskriver en innsatsleder at han anser det først relevant når man kommer til en savnetsak som går litt over tid. En annen beskriver hvordan de i hans GDE ikke har så mye erfaring med Indiciaprojekt og således foretrekker PO selv. Uavhengig av hvilket datasystem som brukes er det viktig at man gjennom denne kommunikasjonsformen også klarer å skape en felles situasjonsforståelse for oppdraget eller oppgavene.

5.1.2 Hvordan påvirker kommunikasjonsplattformene samhandlingen?

Ovenfor ser man at innsatsleder og etterforskningsleder kan kommunisere på ulike måter. I dette delkapittelet vil vi se på hvordan ulike kommunikasjonsplattformer; telefon, operasjonssentralen og datasystemer kan påvirke kommunikasjon mellom innsatsleder og etterforskningsleder.

Som beskrevet i kapittel 2, vil det å kommunisere være å dele eller gjøre noe kjent (Phelps et al., 2017b) og å formidle og dele informasjon (Allott, 2019). Kommunikasjon mellom innsatsleder og etterforskningsleder vil søke å dele eller formidle informasjon fra den ene til den andre. Det er svært viktig med sikker kunnskapsdeling, slik at feil eller forsinket kommunikasjon kan få fatale konsekvenser (Erlie, 2003; Salas et al., 2005). Flere av informantene beskriver, som beskrevet ovenfor, at mye av kommunikasjonen foregår via oppdragsleder. Det vil si at kommunikasjonen går via en tredjeperson. Ved at kommunikasjonen mellom innsatsleder og etterforskningsleder skal via oppdragsleder, vil det kunne være fare for feil i denne kunnskapsdelingen. Beskjeder som sendes vil tolkes ulikt av ulike personer, basert på deres plassering i organisasjonen og personlige faktorer (Salas et al., 2005). Det innebærer at all kommunikasjon i utgangspunktet først vil tolkes av oppdragsleder når han mottar beskjeden, som sender sin tolkning videre, før beskjeden igjen tolkes av siste mottaker. En oppdragsleder vil alltid motta informasjon som er formidlet av en annen, for eksempel innsatsleder. De må altså bruke andres fortolkninger og formidlinger som sitt grunnlag for beslutninger og for å videreformidle (Lundgaard, 2021). Det er da flere

muligheter for feilkilder enn om kommunikasjonen hadde foregått direkte mellom etterforskningsleder og innsatsleder. Særlige feilkilder som kan forårsakes av tolkning gjennom flere ledd er blant at detaljer utelates, andre detaljer kan tillegges større betydning eller detaljer blir moderert for å passe til oppfatningene til den som tolker (Goldhaber (1993 s. 138) referert i Erlien, 2003). Dette kan påvirke hvordan enkelte oppgaver, beskrivelser eller kritisk informasjon går via-via til siste ledd, som skal oppfatte og utføre oppgaven. Lundgaard (2021) fant ved studier av operasjonssentralen at operatørene ofte ikke liker meldinger som går «via-via», da disse ofte er usikre, kan forstås som mindre viktige eller feil. Dette kan si noe om hvordan operasjonssentralen vurderer slike meldinger via-via, som de ofte selv er en del av. På en annen side kan det være nyttig at oppdragsleder kjenner til de beskjeder som gis fra innsatsleder til etterforskningsleder og motsatt, slik at oppdragsleder er kjent med detaljene. Det kan derfor være en avveining om hva som er risikoen for tap av informasjon sett opp imot nytten oppdragsleder og saken vil ha av at oppdragslederen er fullt ut oppdatert på alt.

Informantene beskriver at de hovedsakelig kommuniserer med den andre via telefon, men også via oppdragsleder eller via datasystemer som PO. Som beskrevet i kapittel 2, foregår svært mye av kommunikasjonen non-verbalt. Ved at man kommuniserer per telefon, så vil aktørene kunne miste dette. Viktigheten av hva som da blir sagt blir større, fordi muligheten for misforståelser er trolig ytterligere til stede når man ikke kan se hverandre. I tillegg, vil man som beskrevet over her, tolke alle meldinger fra sitt ståsted og med egen forforståelse (Erlien, 2003; Salas et al., 2005). Dette vil forekomme også om etterforskningsleder og innsatsleder kommuniserer direkte med hverandre via telefon. Disse to har ansvaret for to ulike deler av sakens sak og vil kunne sitte med ulike formeningar og forventningar til hva som bør prioriteres eller gjeres. Der en etterforskningsleder mener et avhør er svært sentralt og må gjennomføres umiddelbart, vil kanskje en innsatsleder ikke ha den samme forståelsen for viktigheten av oppgaven. Dette gjelder særlig om oppgaven kun er gitt i PO, slik som informantene beskriver at man kan kommunisere. Ved kommunikasjon i PO vil det være enda viktigere at man har en lik forståelse for situasjonen, da man ikke kan oppfatte tonefall, stemmeleie og lignende, som kan si noe om viktigheten av oppgaven. For å søke å unngå feilkilder i kommunikasjonen mellom innsatsleder og etterforskningsleder, kan man benytte «closed loop»-kommunikasjon (Salas et al., 2005), som beskrevet i kapittel 2. Da vil den som mottar beskjeden gi en tilbakemelding på hvordan denne personen tolker og mottar beskjeden. Det vil kunne minske faren for feil informasjonsdeling og man kan i større grad

sikre en sikker kunnskapsdeling, ved at man bedre vet hvordan beskjeden og informasjonen tolkes hos mottaker.

5.2 Å skape en felles situasjonsforståelse gjennom vurderingsmøter

Vurderingsgruppene blir fremhevet som en suksessfaktor for samhandlingen ved at man gjennom disse skaper en felles forståelse av oppdraget og at alle er på samme siden. Dette kan knyttes opp imot forskningsspørsmålet som omhandler hva som fremmer eller hemmer en felles situasjonsforståelse og hvordan den påvirker samhandlingen.

Informantene kan ha lagt litt ulike type møter inn i dette begrepet, slik som både telefonkonferanser, statusmøter og vurderingsgrupper. Ifølge en informant skiller de seg fra hverandre ved at man i vurderingsgruppene gir beslutningsgrunnlag og oppgaver til enkeltpersoner. Det vil, ifølge informanten, ikke gjøres via en telefonkonferanse. Begrepene benyttes som informantene har benyttet dem, mens det i drøftingen redegjøres for hovedsakelig under begrepet vurderingsmøter.

5.2.1 Funn om vurderingsmøter som suksesskriterium

Informantene ble spurt om hva de mener er det største suksesskriteriet for god samhandling i en savnetsak. Svært mange besvarte det med at tidlige vurderingsgrupper eller telefonkonferanse er et av de største suksesskriteriene for god samhandling. Fra begge grupper omtales det:

En innsatsleder beskriver at man bør samles tidlig, slik at man kan kartlegge arbeidsoppgaver, gjøremål og ansvar. Vedkommende beskrev dette som tidskritisk for å kunne sette retningen tidlig. En annen innsatsleder har beskrevet «Og derfor er det veldig bra, den modellen vi har, med både vurderingsgrupper og statusmøter og at vi har felles situasjonsforståelse og jobber mot det samme målet da». Vedkommende legger da opp til at man gjennom disse vurderingsmøtene kan skape en felles situasjonsforståelse.

På etterforskningsledersiden er også vurderingsgruppene ansett som en helt konkret suksessfaktor. Bakgrunnen for dette er blant annet som en etterforskningsleder beskriver at «det [vurderingsgruppene] kan være innledningsvis for å, på en måte, vurdere felles hva vi står ovenfor. Også det kan være fortløpende, både som oppdateringer, men hvert fall kommer frem informasjon som man må snakke sammen om og vurdere sammen». Flere av

etterforskningslederne beskriver også viktigheten av at alle aktører blir involvert, får en felles situasjonsforståelse og forståelse av oppgaver som skal gjøres. Deretter kan man møtes på nytt og angir ny status i saken og sammen ser an veien videre.

Det som også trekkes frem som positivt, fra både etterforskningsleder og innsatsleder, ved disse vurderingsmøtene er muligheten for å samle mye kompetanse på et sted. Ved at man har disse vurderingsmøtene, så samler man både operativ og etterforskningsmessig kompetanse og man kan spille på hverandre og hverandres kompetanse.

Av det som trekkes frem som en negativ faktor ved vurderingsmøter er tidsbruken.

Vurderingsmøtene kan ta mye tid initialt. Det beskrives at dette har blitt bedre etter hvert som strukturen har satt seg bedre i organisasjonen. I tillegg trekkes det frem at den enkelte må ha oversikt og være forberedt til møtene, slik at møtene får det innholdet de bør ha. Totalt fremhever informantene vurderingsmøtene som et positivt innslag og en nødvendighet for lik situasjonsforståelse, under forutsetning at alle møter forberedt og møtene er tidseffektive.

Gjennom vurderingsmøtene klarer man i større grad å skape en felles situasjonsforståelse for de som deltar på møtet. En av informantene beskriver at vurderingsmøter og felles situasjonsforståelse er suksesskriteriet for å gjøre hverandre og leteaksjonen best mulig. Informantene ble i intervjuene spurt om hvordan de syns dem selv og den andre klarer å etablere en felles situasjonsforståelse. En av informantene skiller seg ut og beskriver at man aldri vil kunne ha den samme situasjonsforståelsen, fordi den er individbasert. Han forklarer videre at «basert på kunnskap, erfaring og sånn, så to mennesker vil forstå situasjonen helt ulikt. Men de kan ha et likt situasjonsbilde».

Flere av informantene beskriver at det er viktig å ha en felles forståelse eller være på samme side tidlig i oppdraget, for å kunne samhandle best mulig. Det er også flere som påpeker at det ofte er operasjonssentralen eller oppdragsleder som påvirker situasjonsforståelsen innledningsvis ved at de mottar meldingen og gjør sine initiale undersøkelser. Det beskrives at det deretter er viktig at innsatsleder og etterforskningsleder er på og at de ofte er mer på alerten når det kommer til savnetsaker enn det operasjonssentralen er. Etterforskningsleder og innsatsleder vil deretter være med å sette en felles situasjonsforståelse gjennom vurderingsmøter. En etterforskningsleder beskriver hvordan de i en sak ikke hadde en felles situasjonsforståelse, der etterforskning hadde en følelse av å famle i mørket, mens de operative hadde mye søksteig å lete på. Da samsvarer ikke forståelsen av oppdraget med hverandre, slik at både samhandlingen og oppdraget blir dårligere. Flere av informantene

beskriver også at det er enklere å skape en felles situasjonsforståelse ved at man har korte kommunikasjonsveier. I tillegg legger flere av informantene til at det å skape en felles situasjonsforståelse og være på samme side av saken også gjør at man er omforent om de hypotesene som er utarbeidet for savnetsaken.

Flere av informantene beskriver også hvordan en felles situasjonsforståelse vil kunne gi bedre forståelse for hverandre og for hvilke oppgaver og ansvar den enkelte har. Dette vil beskrives ytterligere lenger ned i kapitlet.

5.2.2 Hvordan felles situasjonsforståelse skapes gjennom vurderingsmøter

Generelt kan man dermed si at vurderingsmøtene fremstår som å være med på å etablere en god plattform for videre samhandling. I tillegg kan man gjennom dem lettere skape en felles situasjonsforståelse, som informantene beskriver som sentralt for god samhandling.

Flere av informantene beskriver, som nevnt ovenfor, at man i vurderingsgruppene får samlet mye kompetanse på et sted. I tillegg får man satt retningen for savnetsaken, slik at alle er omforent om dette. Som beskrevet i kapittel 2 er det vesentlig for samhandling at den enkelte aktør bidrar med sin ekspertise, samt at man kan utfylle hverandre på ulike fagområder (Torgersen & Steiro, 2018). Ved at man i vurderingsmøtene kan samle både operativ og etterforskningsmessig kompetanse, kan begge sider bidra med sin kompetanse og utfylle hverandre. Det gjør at vurderingsgrupper fremstår som en svært viktig og god arena for samhandling. Dog kan man, om man ser på kapittel 4.3, se at det ikke alltid er den ønskede kompetansen til stede i savnetsaken. Om vurderingsmøtene skal være en god arena for god samhandling, særlig ved å kunne dele ekspertise og utfylle hverandre, krever dette at de ulike aktørene har en god kompetanse på sitt fagfelt. Om den enkelte ikke har kompetanse på sitt fagfelt, vil vurderingsmøtene bli mindre nyttige og heller oppleves som unødvendig tidsbruk i en kritisk fase. Her ligger det også et klart dilemma fra informantene, da vurderingsgruppene bruker mye tid i en tidskritisk fase av oppdraget: skal man gjennomføre møter tidlig for å kunne skape en lik situasjonsforståelse eller er det primært støy i form av tidsbruk.

En annen viktig del av samhandling, er som beskrevet i kapittel 2, at man jobber mot et felles mål (Roschelle & Teasley, 1995; Torgersen & Steiro, 2018). Ved å kunne møtes tidlig i en vurderingsgruppe, slik som beskrevet av informantene som tidskritisk og viktig, så vil man tidlig både kunne se etter gjøremål og sette retningen for saken. Det innebærer også at man kan sette både korte og mer langsiktige mål for saken, i tillegg til det åpenbare om å finne

savnede i live. For å kunne skape felles mål og ha en god samhandling er det viktig at alle er omforent om saken, ergo at man forsøker å ha en felles situasjonsforståelse.

En av innsatslederne sa at det viktigste for å skape en felles situasjonsforståelse er å ha sin egen situasjonsforståelse. Det vil være svært viktig at den enkelte aktør har en god forståelse av situasjonen, slik at vedkommende kan bidra med relevant kompetanse og bidra til å skape en felles situasjonsforståelse. Endsley (1995) beskriver (se kapittel 2) hvordan den individuelle situasjonsforståelsen dannes gjennom tre momenter, der man først har en oppfattelse av omgivelsene, før man deretter skaper en meningsfull forståelse av disse omgivelsene og situasjonen. Det siste momentet av situasjonsforståelsen ligger i å kunne forutse den videre tilstanden. Dette ved at den forståelsen man skaper gir en pekepinn og setter retning for en forventet utvikling av situasjonen. Som innsatslederen beskriver er det altså viktig at man skaper en egen forståelse av situasjonen før man klarer å skape en felles situasjonsforståelse (Endsley, 1995). En annen innsatsleder, også sitert tidligere, forteller at man aldri vil klare å skape en felles situasjonsforståelse, fordi alle vil forstå en situasjon ulikt. Det at en situasjon vil oppleves ulikt av alle mennesker støttes av blant annet Endsley (1995) som mener at personer med mindre erfaring bruke mer energi og kapasitet på prosessen for å skape en situasjonsforståelse, som beskrevet ovenfor. I tillegg til dette vil situasjonsforståelsen kunne påvirkes av ulike elementer, som arbeidskapasitet, arbeidsmengde og stress. Dette støttes også av Alberts og Hayes (2006). Mennesket vil lage mentale modeller som bestemmer hvordan de oppfatter og forstår informasjon, samt utvikle ulike filtre og bias som vil kunne påvirke situasjonsforståelsen. Altså vil alle ha sin individuelle situasjonsforståelse, men den vil være ulik fra person til person basert på faktorene nevnt ovenfor (Alberts & Hayes, 2006; Endsley, 1995). Inn i vurderingsgruppene er det viktig at alle har søkt å ha sin egen situasjonsforståelse, slik at man kan jobbe mot å ha en felles situasjonsforståelse for de kritiske delene av oppdraget. Dette støttes av Bolstad og Cuevas (2010) som beskriver hvordan en riktig situasjonsforståelse er kritisk i alle fagfelt med komplekse situasjoner der menneskelige beslutninger er en faktor, slik som savnetsaker er.

Alle informantene fremhever viktigheten av felles situasjonsforståelse for å ha en god samhandling. Det harmonerer godt med Lundgaard (2021) som viser hvordan en felles situasjonsforståelse mellom patruljen og operasjonssentralen er kritisk for god oppdragsløsning. Det er overførbart til god oppdragsløsning mellom etterforskningsleder og innsatsleder i savnetsakene. I kapittel 2 ble definisjonen på felles situasjonsforståelse

beskrevet som at alle aktører må ha den samme forståelsen av de feltene det er nødvendig med felles situasjonsforståelse (Bolstad & Cuevas, 2010; Endsley & Jones, 2001). I en savnetsak der man har behov for en felles situasjonsforståelse vil det typisk kunne være en felles forståelse om når vedkommende ble sett sist, hvor dette var og hva som er bakgrunnen for bekymringen. I tillegg er det viktig at alle er omforent om hvor kritisk situasjonen er. Som beskrevet av informantene kan etterforskningsleder ofte være med på å nivåsette saken. Det betyr at de har andre øyne enn en innsatsleder eller oppdragsleder, som gjør at de kan være med på å bestemme hvor alvorlig saken kan være og hvilke tiltak man bør iverksette.

Samtidig kan innsatsleder eller etterforskningsleder vurdere saken annerledes enn operasjonssentralen som mottok samtalen. Det å ha en vurderingsgruppe tidlig da, slik at man får en felles situasjonsforståelse for hvor kritisk oppdraget er og hva som foregår, samsvarer med Lundgaard (2021) sin beskrivelse av felles situasjonsforståelse som «[...] et mål om at alle involverte skal oppfatte en hendelse likt, både når det gjelder hva som skjer, og hvor alvorlig eller kritisk det er».

Det å kunne ta beslutninger og kunne ta de rette beslutningene er viktig i en savnetsak. Både det å beslutte når man skal «trykke på knappen», iverksette etterforskning eller la være å iverksette visse oppgaver, så er man avhengig av å ha et godt grunnlag å ta beslutninger på. Endsley (1995) beskriver at en korrekt situasjonsforståelse er riktig for å kunne ta de rette beslutningene. Om man har feil eller ufullstendig situasjonsforståelse, så vil man kunne fatte feil beslutninger. I tillegg vil manglende erfaringer eller manglende trening kunne medføre feil beslutninger, mens manglende evne til å utføre de nødvendige beslutningene kan være hemmende for beslutninger. Vurderingsgruppene skal legge grunnlag for beslutninger, slik at det er viktig at man tar beslutningene på riktig grunnlag og med riktig forståelse.

5.3 Forståelse for hverandre og hverandres oppgaver og ansvar

Hittil i kapitlet er det sett på hvordan kommunikasjonen foregår i praksis, samt hvordan vurderingsgrupper og felles situasjonsforståelse vil påvirke samhandlingen. Flere av informantene spiller også inn hvordan vurderingsgruppene er en arena for å vise at det er «høyt under taket» og for å kunne spille hverandre gode. I tillegg er det å vise forståelse for hverandre og ville hverandre vel, være funn som vil redegjøres for her. Det å ha og vise forståelse vil kunne både påvirke samhandlingen og situasjonsforståelsen. Det vil også

knyttet opp imot informantenes ønske og organisasjonens behov for mer samtrening og samhandling utenfor oppdragene.

5.3.1 Informantenes ønske om å spille hverandre gode

Noe informantene trekker frem som kan fremme god samhandling mellom dem er det å på ulike måter ha forståelse for hverandre og at man ønsker å gjøre hverandre gode. Flere informanter, både innsatsledere og etterforskningslederne påpeker at det er viktig at man har det «høyt under taket», at man er rause med hverandre og vil hverandre vel. Det trekkes frem av en innsatsleder at man kan snuble om man ikke er rause nok til å ha forståelse for hverandres hverdag og at det kan gjøre at ting glipper i starten av oppdraget. Det trekkes også frem at vurderingsgruppene og en felles situasjonsforståelse er en god måte å skape forståelse for hverandre. Dette er både noe flere av informantene mener man er gode på, men samtidig er også dette noe de ønsker og har behov for i samhandlingen.

Det å spille hverandre gode er også noe som forklares av flere informanter som viktig for en god samhandling. Her beskriver flere at det er viktig at man forteller hva man kan og ikke kan bidra med, samtidig som man beskriver hvorfor man krever eller ønsker det man ønsker og i tillegg spør «hva kan jeg bidra med?». Dette skaper mer forståelse for hverandre og gir bedre samhandling. Det er ifølge flere av informantene også lettere å ha en forståelse for hverandre om man kjenner hverandre.

I tillegg til å ha forståelse for hverandre, er det å ha forståelse for hverandres oppgaver, ansvar og muligheter noe som beskrives av informantene. En innsatsleder beskriver at han skulle ønske han møtte større forståelse for at man bedriver livreddende innsats i savnetsak. Noe som beskrives noe ulikt mellom innsatsledere og etterforskningslederen er hvordan innsatsledere beskriver at etterforskningslederen ofte tilbyr seg å sjekke bankbevegelser, som er en veldig enkel og grei oppgave, men ikke alltid nok. Innsatslederne vil ofte ha behov for ytterligere etterforskningsbistand enn det. Samtidig beskriver flere etterforskningsledere at de ofte kan bidra med å sjekke for eksempel bankbevegelser eller bomplasseringer, men at de ikke alltid opplever forståelse for at det kan ta tid. I tillegg beskriver en etterforskningsleder et vanskelig skjæringspunkt rundt nødrett eller ikke i savnetsaken, som kan innskrenke mulighetene for opplysninger. Selv om man ønsker å ha forståelse for hverandre og ville hverandre vel, så kan det virke som det er noen utfordringer knyttet til det å forstå hverandres oppgaver eller behov. Forventningene til hva etterforskning kan fremskaffe av etterforskning-

eller etterretningsinformasjon står ikke alltid i forhold til hva vedkommende klarer å skaffe, basert på både kompetanse, tidsbruk eller lovhjemlede muligheter.

Noe som fremheves som viktig for å kunne samhandle bedre og ha bedre forståelse er det å kunne ha felles øvelser eller møteplasser. I Sør-Øst nå gjennomføres det møter i 2023 vedrørende de nye samhandlingsrutinene, som nylig har blitt etablert. Flere fremhever dette som noe veldig positivt i forhold til å forstå hverandre, samt hverandres oppgaver og ansvar. Samtidig etterlyses det flere felles fagdager, særlig mellom operativt og etterforskning. En av innsatslederne påpeker at han ønsker mer trening i fredstid, slik at man kan bli enda bedre på dette og at det ikke trenger å være fullskala øvelser hver gang. Med dette menes at man bør trene mer når det ikke pågår oppdrag og man kan gjennomføre øvelsene i fred og ro, uten forstyrrelsen fra akutte oppdrag. Flere av informantene er enige om at flere møter på tvers av rollene, flere øvelser og effektiv evaluering av hendelser vil kunne bidra til å fremme god samhandling dem imellom.

5.3.2 Hvordan bedre forståelse for hverandre kan påvirke samhandlingen

Det er ovenfor beskrevet tre faktorer som påvirker samhandlingen; å ville hverandre vel eller spille hverandre gode, det å ha forståelse for hverandres oppgaver, muligheter og ansvar, samt behovet eller ønsket for mer samtrening og samhandling utenfor oppdrag. Disse vil her drøftes sammen, da jeg mener de har en direkte tilknytning til hverandre og er årsaken til at de er analysert i samme delkapittel.

Som informantene beskriver er en viktig brikke for god samhandling at man ønsker å spille hverandre gode. Carlström (2018) beskriver en trenivås modell for samhandling i kriser. Det tredje nivået i denne modellen er en parallell og synkron samhandling, der aktørene i samhandlingen kan utveksle oppgaver i «likhetenes ånd». Dette blir av Carlström beskrevet som en ekstrem form for samhandling, som kanskje ikke er det nivået man til enhver tid bedriver i en savnetsak. Dog vil dette nivået innebære at aktørene ikke kun fokuserer på sine egne oppgaver, men også evner å se etter muligheter for å bistå andre med oppgaver. Jeg tenker at dette harmonerer godt med informantenes ønsker om å spille hverandre gode og ønske om å bistå hverandre der det er behov. Kanskje er det noen oppgaver som innsatslederen ikke har kapasitet til å utføre, fordi han står opptatt med andre aktører fra redningstjenesten. Da kan etterforskningsleder bistå med å gjennomføre noen av disse oppgavene om det er mulig, og man vil i større grad samhandle på dette nivået. En viktig del av samhandling på dette nivå er å være fleksible og kunne omrokere på ressursene. Det vil

også være svært viktig å kunne gjøre i samhandling i en savnetsak, da det kan være nødvendig å re-lokalisere en patrulje fra for eksempel søk til avhør eller fra avhør til en annen viktigere oppgave.

For å kunne forstå hverandre bedre og dermed kunne skape et bedre klima både for kommunikasjon og samhandling, så vil evalueringer og samtrender være svært relevante måter å øke forståelsen på. Dette vil også kunne medføre at etterforskningsleder og innsatsleder har en bedre forståelse for hva den andre har behov for av informasjon, slik som hvor man nå skal lete, hvilke bil den savnede disponerer og lignende, men også hvilke muligheter den andre har til å skaffe informasjon. Som det ble vist til i analysen, var det noe frustrasjon da forventninger til etterforskningslederrollen kanskje ikke sto i samsvar med realiteten til hva vedkommende har mulighet til å gjøre og at etterforskningslederne følte en noe mangelfull forståelse av deres muligheter til å skaffe informasjon på kort tid. Mange i politiet har mye taus kunnskap, men denne er viktig at deles med andre, slik at denne kunnskapen går fra å være individuell til organisatorisk (Politidirektoratet, 2020b). Her vil det være viktig at den enkelte etterforskningsleder eller innsatsleder deler sin tause kunnskap med enten hverandre eller andre aktører, slik at man kan skape en bedre forståelse av hverandre og hva den enkelte har av kunnskap og muligheter innenfor rollen sin. En bedre forståelse for hverandres muligheter og oppgaver, vil kunne skape en bedre forståelse for hverandre. Politiet skal være en lærende organisasjon og det er viktig at erfaringslæringen bygger på erfaringskunnskap (Politidirektoratet, 2020b). «Mennesker og organisasjoner mestrer oppgavene sine best når de kjenner og har trent på disse» (Meld. St. 10, 2016-2017, s. 20). Dermed kan øvelser og trening gjøre mannskapene mer egnet til å utføre sine egne oppgaver. Stortingsmeldingen «Risiko i et trygt samfunn» (Meld. St. 10, 2016-2017) beskriver hvordan det å lære av øvelser og hendelser er viktig for å kunne bedre evnen til å håndtere senere hendelser. Selv om dette er rettet mot større øvelser og hendelser, vil det være overførbart til savnetsaker og øvelser på samhandling, ved at viktigheten av å lære av hendelsene og øvelsene er det samme. Den samme stortingsmeldingen trekker også frem viktigheten av at man følger opp evalueringene og læringspunktene. Gjennom evalueringer og øvelser vil man kunne ha en større forståelse for hverandre.

5.4 Oppsummering av kommunikasjon og forståelse

Som drøftet i dette kapittelet er det flere faktorer som hemmer og fremmer god samhandling. God samhandling fordrer, som forklart i kapittel 2.3, at den enkelte aktør bidrar med sin

ekspertise og kompetanse inn i samhandlingen (Torgersen & Steiro, 2018). Dette kan gjøres på ulike måter, enten gjennom vurderingsmøter i en pågående sak eller gjennom øvelser og trening i fredstid. Gjennom vurderingsmøter i en pågående sak vil alle aktørene kunne bidra med sin kompetanse og ekspertise, slik at man totalt sett vil kunne skape en felles forståelse av oppdraget og de oppgaver som kreves. Sett hen til kapittel 4, der kompetanse blant etterforskningslederne ble drøftet, så fordrer det at alle aktørene har den ønskede kompetansen for sin rolle for å best mulig kunne bidra med sin kompetanse inn i disse møtene. I tillegg er dens egen forståelse av oppdraget viktig, slik at aktørene i disse møtene kan skape en felles situasjonsforståelse og basert på det fatte beslutninger i savnetsaken. Dette må sees i sammenheng med funnene i kapittel 4 om hvordan organiseringen av FSI påvirker en tilgjengelig etterforskningsledelse, da en dedikert og tilgjengelig etterforskningsleder trolig vil kunne bidra mer inn i vurderingsmøtene, da vedkommende er oppdatert på saken og har en bedre forståelse av den.

For å kunne bedre samhandlingen i pågående sak, vil felles treninger og øvelser kunne bidra til at man bedrer samhandlingen. I disse settingene kan de enkelte aktørene forklare hva de kan bidra med, hvilken kompetanse de besitter og hvordan dette kan bidra i saken. Det kan muligens lettere gjøres når det ikke er menneskeliv som står på spill i en pågående savnetsak. Ved å gjennomføre slike øvelser sammen, vil man kunne øke forståelsen for hverandre og hverandres oppgaver og ansvar. Det vil igjen kunne føre til at man lettere kan skape en felles forståelse i en reell sak.

Som informantene beskriver, foreligger det et ønske om å spille hverandre gode og bidra der man kan. Som man ser av kapittel 4, oppleves det litt for tilfeldig for innsatslederne hvor stor grad av involvering og velvilje man får av etterforskningslederen, slik at dette står noe i kontrast til alles ønske om å forstå hverandre og spille hverandre gode. I både vurderingsmøter og øvelser vil det kunne være svært fremmede for både kommunikasjonen og samhandlingen, at man møter hverandre på en ordentlig måte. Informantene mener det er høyt under taket og at man vil hverandre vel, slik at det å møtes med en slik innstilling om at man ønsker å spille de andre aktørene gode og at alle ønsker å bidra med det de kan for at saken skal løses raskt, vil kunne være svært positivt for samhandlingen.

Det vil også være viktig i disse vurderingsmøtene og i savnetsaken generelt at kommunikasjonen foregår på en måte som medfører minst mulig tap av kritisk informasjon.

Som beskrevet over, kan «closed loop»-kommunikasjon være en måte å forhindre informasjonstap når kommunikasjonen går via datasystemer eller tredjemann.

Vurderingsmøter benyttes, som beskrevet av informantene, i langt flere saker enn savnetsaker. Flere av funnene i dette kapitlet vil også være relevant for andre oppdrag der innsatsleder og etterforskningsleder samhandler. Det vil være like stort behov for en felles situasjonsforståelse i et væpnet oppdrag eller en grov kroppsskade. Det vil også her være behov for en tilgjengelig etterforskningsledelse innledningsvis, som kan være dedikert til saken (jf. kapittel 4), at alle har en individuell situasjonsforståelse og sammen klarer, via vurderingsmøtene, å skape en felles forståelse for situasjonen.

6 Avsluttende diskusjon

Denne oppgaven hadde som mål å undersøke hvordan innsatsledere og etterforskningsledere opplever samhandlingen dem imellom i savnetsaker gjennom problemstillingen «Hva fremmer og hemmer god samhandling mellom innsatsleder og politifaglig etterforskningsleder i savnetsaker?». For å undersøke dette brukte jeg en kvalitativ undersøkelse med semistrukturerte intervjuer. Tre innsatsledere og tre etterforskningsledere ved FSI ble intervjuet for å innhente datamateriale på hvordan de opplever samhandlingen i savnetsaker. Oppgaven hadde forskningsspørsmål som tok utgangspunkt i hvordan organiseringen påvirker samhandlingen, hvilken betydning kommunikasjon har for kvaliteten på samhandling, hva som hemmer eller fremmer etablering av felles situasjonsforståelse og hvordan samhandlingen påvirker etterforskningen av savnetsakene.

Innledningsvis angir oppgaven forskningsstatus og beskriver teori rundt savnet person. Dette er satt som ramme for oppgaven. Deretter redegjorde oppgaven for fire sentrale momenter for samhandling i savnetsakene; organisering, samhandling, kommunikasjon og etterforskning. Disse fire momentene sees igjen i drøftingen i kapittel 4 og 5.

6.1 Overordnede funn

Gjennom analysen fant jeg flere faktorer ved organiseringer som påvirker samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder i betydelig grad. Kapittel 4 søkte å svare på forskningsspørsmålet «Hvordan påvirker organiseringen av politiet samhandlingen?».

Funnene ved organiseringen som beskrives og drøftes i kapittel 4 er for det første betydningen av operasjonssentralen og oppdragslederens rolle i samhandlingen. De utgjør en betydelig ressurs når det kommer til samhandling og blir nesten utelukkende beskrevet i positive ordlag.

Videre fant jeg at organiseringen av FSI kan virke hemmende på samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder. Hovedårsaken til dette fremstår å være at grunnbemanningen er for dårlig. Dette medfører igjen at kapasiteten til FSI fort blir presset. Etterforskningsleder ved FSI har flere oppgaver i tillegg til å være etterforskningsleder, noe som gjør at vedkommende ikke er tilgjengelig til enhver tid. Det er også ofte vanskelig for vedkommende å følge savnetsaken kontinuerlig om det er sanntidskonflikt med andre alvorlige saker. Dette medfører at innsatsleder ikke opplever nok etterforskningsstøtte fra etterforskningsleder, noe som virker hemmende på samhandlingen. I tillegg til dette trekker

innsatslederne frem at det er tilfeldig hvem som er etterforskningsleder ved FSI, som igjen påvirker etterforskningskompetansen. Dette er drøftet opp imot viktigheten av å ha kompetanse på jobb, samt sett opp imot hvordan styrende dokumenter for politiet beskriver meningen og betydningen av FSI.

Kapittel 5 beskriver funnene knyttet til forskningsspørsmålene «hva hemmer og fremmer etableringen av en felles situasjonsforståelse?» og drøfter disse opp imot relevant teori. Et av de viktigste funnene i dette kapittelet var også hvilken rolle vurderingsmøter spiller inn på mulighetene for å etablere en felles situasjonsforståelse. Vurderingsmøter er av samtlige informanter beskrevet som en god arena å møtes og at man gjennom disse klarer å etablere en felles situasjonsforståelse for oppdraget. Dette drøftes opp imot viktigheten av en felles situasjonsforståelse for å kunne ta de rette beslutningene, samt viktigheten av en individuell situasjonsforståelse (Endsley, 1995). Felles situasjonsforståelse gjennom vurderingsmøtene fremheves som en svært viktig faktor for god samhandling. Det er også viktig for informantene at man viser forståelse for hverandre og spiller hverandre gode. Dette beskrives at kan gjøres bedre gjennom felles øvelser mellom etterforskning og operative disipliner. Ved å skape en bedre forståelse av hverandres oppgaver og ansvar, vil man trolig kunne lettere skape en felles situasjonsforståelse.

Det samme kapittelet redegjorde også for funn knyttet til forskningsspørsmålet «hvilken betydning har kommunikasjon for kvaliteten på samhandlingen?». Gjennom å undersøke hvordan kommunikasjonen foregår i praksis mellom innsatsleder og etterforskningsleder, fant jeg at de hovedsakelig foregår på telefon og noe via ulike datasystemer. Mye av samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder foregår med oppdragsleder som et mellomledd. Disse funnene er drøftet opp imot faren ved at kommunikasjon foregår via flere ledd. Dette kan innebære at informasjon endres og tapes underveis, noe som kan øke risikoen for tap av informasjon mellom innsatsleder og etterforskningsleder. Det drøftes også opp imot nytten av «closed loop»-kommunikasjon, som innebærer at man er sikrere på at beskjedene som sendes forstås som den er ment. Kommunikasjon via datasystemer er også noe informantene beskrev som en grei plattform for kommunikasjon. Dette forutsetter dog at aktørene deler informasjon i sanntid, slik at alle hele tiden vil ha den samme forståelsen for oppdraget og oppgavene. Slik sett kan kommunikasjonen påvirke samhandlingen på flere vis, men det fremstår ikke som om selve kommunikasjonsplattformene og -metodene er en faktor informantene vektlegger i stor grad for samhandlingen.

Som beskrevet er det er ulike funn som vil kunne hemme og fremme samhandlingen mellom innsatsleder og etterforskningsleder. Det største suksesskriteriet for god samhandling er vurderingsmøter og hvordan disse kan fremme en felles situasjonsforståelse mellom aktørene. De viktigste som kan trekkes frem som hemmer god samhandling, er hvordan organiseringen av FSI og grunnbemanningen i Sør-Øst politidistrikt raskt skaper en kapasitetsutfordring hos FSI. Dette skaper, som beskrevet over, ulike utfordringer for samhandlingen. Det kan også ha innvirkning på den videre etterforskningen av savnetsaken, som vil drøftes nedenfor.

6.2 Hvordan påvirker samhandlingen etterforskningen av savnetsaken?

Det siste forskningsspørsmålet «Hvordan påvirker samhandlingen etterforskningen av savnetsakene?» har ligget som et bakteppe i drøftingen gjennom kapittel 4 og 5, men vil drøftes utdypende avslutningsvis for å konkretisere hvordan samhandlingen og de ulike funnene i oppgaven vil kunne påvirke etterforskningen av saken.

Som kapittel 2.5 og 4.2 viser starter etterforskningen av en sak idet meldingen mottas av politiet (Monckton-Smith et al., 2013). Meldingen vil ofte komme til operasjonssentralen, der meldingsmottaket vil være helt sentralt for en god start på saken. Den som mottar meldingen er en helt sentral del av etterforskningskjeden og de prioriteringer og beslutninger som tas på operasjonssentralen innledningsvis vil kunne være svært påvirkende på savnetsaken videre (Cook, 2019). Initialfasen av en savnetsak er, som beskrevet tidligere, svært viktig, da spor og bevis vil være ferske (Bjerknes & Fashing, 2018; Cook, 2019; Monckton-Smith et al., 2013). I kapittel 4 er et av funnene hvordan organiseringen ved FSI påvirker deres kvalitet, som igjen gjør at den tilgjengelige etterforskningsledelsen ikke er så tilgjengelig. Både innsatsledere og etterforskningsledere ønsker å være tidlig på ballen, slik at man kan tenke etterforskning helt initialt. Det kan være helt sentralt i de hendelsene det ligger noe kriminelt bak savnetsaken. Som en innsatsleder beskrev, så vil etterforskningsleder være flinkere til å tenke etterforskning. Ved at etterforskningsleder er raskt tilknyttet saken og overtar etterforskningsledelsen fra operasjonsleder, vil det trolig kunne heve kvaliteten på etterforskningen innledningsvis. Særlig peker også informantene på behovet for en dedikert etterforskningsleder, som hele tiden kan være oppdatert på saken. En dedikert etterforskningsleder vil kunne ha den rette situasjonsforståelsen, som beskrevet i kapittel 2.4.5, 4.2 og 5.2, ved at han er oppdatert på saken. Det vil igjen kunne gjøre det lettere å bidra til en felles situasjonsforståelse også knyttet til etterforskningen av saken og til å ta de rette beslutningene (Endsley, 1995).

En tidlig dedikert etterforskningsleder vil tidlig kunne bidra til et godt hypotesesett. Som beskrevet i kapittel 2.5, vil aktiv bruk av hypoteser kunne bidra til en objektiv etterforskning, som ivaretar uskyldspresumsjonen (Sunde, 2019). Særlig i saker med store informasjonshull, som en savnetsak vil kunne være, er det viktig med hypoteser helt innledningsvis (Monckton-Smith et al., 2013). En dedikert etterforskningsleder vil altså kunne sørge for en bedre start på etterforskningen av savnetsaken. Disse vil trolig, som beskrevet av noen innsatsledere, ha mer kompetanse om etterforskning og således kunne sette opp et bedre hypotesesett. Dette bør også gjøres sammen med påtalefaglig etterforskningsleder. Innsatsledernes erfaringer om at etterforskningsleder ofte ikke er tilgjengelig grunnet andre oppgaver eller for dårlig grunnbemanning, tilsier at samhandlingen da ikke er optimal. For å kunne sørge for en bedre samhandling, en mer tilgjengelig etterforskningsledelse og dermed bedre kvalitet i etterforskningen, bør det sees på organiseringen av FSI og grunnbemanningen i Sør-Øst politidistrikt.

Et funn som drøftes her knyttet til hvordan samhandling kan påvirke etterforskningen av savnetsakene, knytter seg til mangel på notoritet. Prinsippet om notoritet tilsier at alt som er viktig skal loggføres (Lundgaard, 2021). Negative opplysninger må også dokumenteres (Bjerknes & Fashing, 2018). «Notoritet er krav til sporbarhet, etterprøvnbarhet og dokumenterbarhet i arbeidet» (Lundgaard, 2021, s. 111), noe som tilsier at alt som gjøres i savnetsaken må dokumenteres. En etterforskningsleder beskriver manglende notoritet som en akilleshæl i savnetsakene. Flere av etterforskningslederne beskriver at det ofte gjøres mye godt operativt arbeid uten at det loggføres i BL eller Indiciaprojekt. Det kan medføre at etterforskningslederen ikke får nok informasjon om saken, fordi det ikke er skrevet ned, samt at mye informasjon kan glippe ved at man mangler notoritet. Det beskrives også fra etterforskningslederne hvordan PO ikke er tilstrekkelig når det foreligger en straffesak. Blant innsatslederne er det noe ulikheter i forklaringene rundt notoritet i straffesaken. En innsatsleder beskriver hvordan innsatsleder alltid skal skrive en rapport før han avslutter, mens en annen beskriver hvordan han sjelden skriver dokumenter i BL. All dokumentasjon politiet innhenter må være egnet til bruk i straffesak senere (Bjerknes & Fashing, 2018), noe som er viktig for den videre etterforskningen og beslutningene i saken. En av informantene forteller at han tror bedre samhandling medfører at det er «[...] lettere å treffe på notoriteten», ved at man kan snakke sammen om hva som er utført eller ikke og hvordan det kan være til stor gunst for den videre etterforskningen. Ved en god samhandling vil man kunne sørge for

god notoritet og dokumentasjon i straffesaken, ved at man er omforent om hva som er utført, ikke utført og hva som skal dokumenteres i straffesaken.

6.3 Veien videre

Denne oppgaven har tatt utgangspunkt i samhandling mellom innsatsleder og etterforskningsleder innenfor rammene for savnetsaker. Funnene i denne oppgaven vil kunne være relevante for andre aktører i politiet og innenfor andre rammer, som beskrevet ovenfor. Som beskrevet i kapittel 2.1 om savnede personer, så er det svært begrenset med forskningslitteratur rundt savnede personer i Norge. Det er særlig mangelfullt hva gjelder politiets håndtering av savnetsaker og et forskningshull som bør utforskes videre.

Det tas forbehold om at mye kan ha skjedd og har skjedd siden denne masteroppgaven ble påbegynt. De nye samhandlingsrutinene som implementeres i 2023 vil kunne påvirke hvordan samhandlingen fungerer og det vil kunne være interessant å se om noe endrer seg som følge av dette. Det vil også kunne være interessant å se på hvordan samhandling fungerer innenfor andre fagfelt i politiet, da dette er noe politiet bedriver hver eneste dag i større eller mindre grad.

Siden denne oppgaven ble påbegynt har også politiet tatt i bruk drone i operativt arbeid. Dette har vist seg å være en suksess hva gjelder blant annet søk etter savnede (Wennerød, 2023). Det vil kunne være interessant å se på hvordan bruken av drone påvirker utfallet av savnetsakene og hvilken betydning det spiller inn i forhold til hvor tidlig savnede blir funnet.

Antall ord: 23436

Litteraturliste

- Alberts, D. S. & Hayes, R. E. (2006). Understanding Command and Control.
- Allott, N. (2019, 30. mai 2019). Kommunikasjon. I *Store Norske leksikon*.
<https://snl.no/kommunikasjon>
- Antonsen, V. (2018). *Kommunikasjon mellom blålysetatene: Helsepersonells rett og plikt til å utlevere pasientopplysninger til politiet sett i lys av taushetsplikten* [Masteroppgave Norges Arktiske universitet]. UiT Munin.
<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/16931/thesis.pdf?sequence=1>
- Antun, V. & Thune, O. (2002). *Politiets håndtering av savnetsaker*. Kriminalpolitisenralen.
- Ask, K. (2013). Bias: Fejl og faldgruber i efterforskning. I C. Hald & K. V. Rønn (Red.), *Om at opdage: Metodiske refleksjoner over politiets undersøgelsespraksis* (s. 149-169). Samfundslitteratur.
- Association of Chief Police Officers (ACPO). (2005). *Guidanca on the Management Recording and Investigation of Missing Persons*.
http://www.gpdg.co.uk/pact_old/pdf/MissingPersonsInteractive.pdf
- Association of Chief Police Officers (ACPO). (2006). *Murder Investigation Manual*.
<https://library.college.police.uk/docs/APPREF/murder-investigation-manual-redacted.pdf>
- Bai, Z., Zhang, N., Liu, J., Ding, H., Zhang, Y., Wang, T., Gao, J. & Ou, X. (2022). Identification of missing persons through kinship analysis by microhaplotype sequencing of single-source DNA and two-person DNA mixtures. *Forensic Sci Int Genet*, 58, 102689-102689. <https://doi.org/10.1016/j.fsigen.2022.102689>
- Barzinge, K. (2016). *Samarbeid mellom forsvaret og politiet* [Mastergrad Norges Arktiske universitet]. UiT Munin. <https://munin.uit.no/handle/10037/9667>
- Berg, K. (2019). *Politiets håndtering av saker med savnet person: En sammenliknende studie mellom to norske politidistrikt med fokus på grunnleggende metodikk og gjeldende regelverk* [Masteroppgave Politihøgskolen]. PIA - Politihøgskolens insitusjonelle arkiv. <http://hdl.handle.net/11250/2588590>
- Bjelland, B. & Nakstad, E. R. (2018). *Beredskap, kriseledelse og praktisk skadestedsarbeid*. Gyldendal Akademisk
- Bjerknes, O. T. & Fashing, I. A. (2018). *Etterforskning: prinsipper, metoder og praksis*. Fagbokforl.

- Bjørgero, T. & Myhrer, T.-G. (2015). *Forskningsetisk veileder for Politihøgskolen*. Politihøgskolen.
- Bjørkeng, G. (2019). *Utfordringer med å oppnå delt situasjonsforståelse i samvirke mellom innsatsledere: En kvalitativ studie av et nødetatstiljø* [Master Norges arktiske universitet]. UiT Munin. <https://munin.uit.no/handle/10037/16018>
- Bolstad, C. & Cuevas, H. M. (2010). Team Coordination and Shared Situation Awareness in Combat Identification. I D. H. Andrews, R. Herz & M. Wolf (Red.), *Human factors issues in combat identification*. Ashgate.
<https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.1201/9781315587387-12/team-coordination-shared-situation-awareness-combat-identification-cheryl-bolstad-mica-endsley-haydee-cuevas>
- Bonny, E., Almond, L. & Woolnough, P. (2016). Adult Missing Persons: Can an Investigative Framework be Generated Using Behavioural Themes? *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 13, 296-312.
<https://doi.org/10.1002/jip.1459>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brønn, P. S. (2014). Kommunikasjon og organisasjoner. I P. S. Brønn & J. K. Arnulf (Red.), *Kommunikasjon for ledere og organisasjoner* (s. 49-70). Fagbokforlaget.
- Bukve, O. (2021). *Forstå, forklare, forandre: Om design av samfunnsvitenskaplege forskningsprosjekt* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Bullock, K. (2017). The Police Use of Social Media: Transformation or Normalisation? *Social Policy and Society*, 17(2), 245-258.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1017/S1474746417000112>
- Carlström, E. (2018). *Samhandling During Crisis Work - A Tree-Level Model*. I G.-E. Torgersen (Red.), *Interaction: 'Samhandling' Under Risk. A Step Ahead of the Unforseen* (s. 357-372). Cappelen Damm Akademisk.
<https://doi.org/https://doi.org/10.23865/noasp.36.ch19>
- Cook, T. (2019). *Blackstone's senior investigating officers' handbook* (5th ed. utg.). Oxford University Press.
- Endsley, M. R. (1988). Design and Evaluation for Situation Awareness Enhancement *HFES-Human Factors and Ergonomics Society*, 97-101.
https://www.researchgate.net/profile/Mica-Endsley/publication/318397908_Situation_Awareness_in_Aircraft_Systems_Symposi

um_Abstract/links/5e837056a6fdcca789e5717a/Situation-Awareness-in-Aircraft-Systems-Symposium-Abstract.pdf

- Endsley, M. R. (1995). Toward a Theory of Situation Awareness in Dynamic Systems. *The Journal of the Human Factors and Ergonomics Society*, 37(1), 32-64.
<https://doi.org/10.1518/001872095779049543>
- Endsley, M. R. & Jones, W. M. (2001). A Model of Inter and Intra-Team Situation Awareness: Implications for Design, Training and Measurement. I M. McNeese, E. Salsa & M. Endsley (Red.), *New Trends in Cooperative Activities: Understanding System Dynamics in Complex Environments*. Human Factors & Ergonomics Society.
https://www.researchgate.net/publication/285745823_A_model_of_inter_and_intra_team_situation_awareness_Implications_for_design_training_and_measurement_New_trends_in_cooperative_activities_Understanding_system_dynamics_in_complex_environments
- Erlien, B. (2003). *Intern kommunikasjon: Planlegging og tilrettelegging* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Falkheimer, J. & Heide, M. (2014). Prinsipper for kommunikasjon. I P. S. Brønn & J. K. Arnulf (Red.), *Kommunikasjon for ledere og organisasjoner* (s. 27-48). Fagbokforlaget.
- Ferguson, L. & Picknell, W. (2021). Repeat or chronic?: examining police data accuracy across the 'history' classifications of missing person cases. *Policing & society*, 1-15.
<https://doi.org/10.1080/10439463.2021.1981899>
- Fielding, N. G. (2023). Police communications and social media. *European Journal of Criminology*, 20(1), 316-334.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1177/1477370821998969>
- Findley, K. & Scott, M. (2006). The multiple dimensions of tunnel vision in criminal cases. *Wisconsin Law Review*, 291-397.
https://media.law.wisc.edu/m/hyjb3/findley_scott_final.pdf
- Flick, U. (2021). *Doing interview research : the essential how to guide*. SAGE.
- Foy, S. (2016). A Profile of Missing Persons: Some Key Findings for Police Officers. I S. J. Morewitz & C. S. Colls (Red.), *Handbook of Missing Persons*. Springer Nature.
- Frilseth, T. B. (2021). «Å dra i samme retning» - Faktorer som påvirker samhandlingen og oppnåelse av felles situasjonsforståelse mellom taktisk og operasjonelt nivå i politiet [Master Universitetet i Stavanger]. UIS Brage. <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/2828218>

- Fyfe, N. R., Stevenson, O. & Woolnough, P. (2015). Missing persons: the processes and challenges of police investigation. *Policing and Society*.
<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1080/10439463.2014.881812>
- Garner, M. & Johnson, E. (2006). Operational communication: a paradigm for applied research into police call-handling *Speech, Language and the Law*, 13(1).
https://www.researchgate.net/profile/Mark-Garner-4/publication/250014032_Operational_communication_A_paradigm_for_applied_research_into_police_call-handling/links/5cc32499a6fdcc1d49b21005/Operational-communication-A-paradigm-for-applied-research-into-police-call-handling.pdf
- Ge, J., Budowle, B. & Chakraborty, R. (2011). Choosing Relatives for DNA Identification of Missing Persons. *Journal of Forensic Sciences*, 56(1), 23-28. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1556-4029.2010.01631.x>
- Grenness, C. E. (1999). *Kommunikasjon i organisasjoner : innføring i kommunikasjonsteori og kommunikasjonsteknikker*. Abstrakt forlag.
https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2008090900014?page=43
- Harris, M. F. & Shalev Greene, K. (2016). Police Attitudes in England to Return Interviews, in Repeat Missing Person Cases: Missing person return interviews. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 13(3), 253-266.
<https://doi.org/10.1002/jip.1455>
- Harrison, M. & Adlard, J. (2016). Intra-police communication in public order police management. *Policing and Society*.
<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1080/10439463.2016.1168820>
- Heidenstrøm, M. G. (2015). Operasjonsledelse - betraktninger og erfaringer fra Oslo politidistrikt. I S. Johannesen & R. Glomseth (Red.), *Politiledelse* (s. 287-302). Gyldendal akademisk.
- Hine, K. A. & Bragais, A. (2021). Effective communication during major crises: a systematic literature review to identify best practices for police. *Police practice and research*, 22(5), 1492-1507. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/15614263.2020.1821681>
- Hovedredningsentralen. (2018a). *Håndbok for redningstjenesten; Systembeskrivelse – prinsipper – verdier*. Hovedredningssentralen.
<https://www.hovedredningssentralen.no/dokumenter/#h%C3%A5ndbok>
- Hovedredningsentralen. (2018b). *Nasjonal veileder for planverk og samvirke i redningstjenesten*. Hovedredningssentralen.
<https://www.hovedredningssentralen.no/dokumenter/>

- Hovedredningsentralen. (2022). *Nasjonal veileder for redningstjenesten ved søk etter savnet person på land* Hovedredningsentralen.
<https://www.hovedredningsentralen.no/dokumenter/#h%C3%A5ndbok>
- Huey, L., Freguson, L. & Kolwalski, L. (2019). The “power few” of missing persons’ cases. *Emerald Insight*. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/PIJPSM-06-2019-0095/full/html>
- Hærem, T., Valaker, S. & Dysvik, A. (2014). Kommunikasjon i organisasjonsteoretisk perspektiv. I P. S. Brønn & J. K. Arnulf (Red.), *Kommunikasjon for ledere og organisasjoner* (s. 71-93). Fagbokforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Abstrakt forlag.
- Kjelby, G. J. (2015). Bevisrettens grunnprinsipper og hovedregler i straffesaker. I R. Aarli, M.-A. Hedlund & S. E. Jebens (Red.), *Bevis i straffesaker - utvalgte emner* (s. 79-152). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Koester, R. J. (2008). *Lost Person Behavior: a Search and Rescue Guide on Where to Look - for Land, Air and Water*. dbS Productions.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Kwon, G. H., Smith-Jackson, T. L. & Bostian, C. W. (2009). Redefining Interoperability: Understanding Police Communication Task Environments. *Human Interface and the Management of Information. Information and Interaction*.
https://doi.org/https://doi.org/10.1007/978-3-642-02559-4_86
- Littlejohn, S. W. & Foss, K. A. (2009). *Encyclopedia of Communication Theory* (S. W. Littlejohn & K. A. Foss, Red.). SAGE Publications.
https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=S8Kf0N0XALIC&oi=fnd&pg=PP1&dq=Encyclopedia+of+Communication+Theory&ots=doNzXnCbqQ&sig=mMgkPkMA9-tVp28L1YrsAVg4TcU&redir_esc=y#v=onepage&q=Encyclopedia%20of%20Communication%20Theory&f=false
- Littlejohn, S. W. & Foss, K. A. (2011). *Theories of Human Communication* (10. utg.). Waveland press.
<https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=dfUYAAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR3&dq=Theories+of+human+communication+theory&ots=abBVYVS4tl&sig=5PEvT3z>

rPInOWBA1mUQq_ss5jgE&redir_esc=y#v=onepage&q=Theories%20of%20human%20communication%20theory&f=false

- Lund, M. S. (2021). Kommunikasjonssystemer for beredskap og krisehåndtering. I A.-K. Larssen (Red.), *Beredskap og krisehåndtering: Utfordringer på sentralt, regionalt og lokalt nivå*. Cappelen Damm AS
- Lundgaard, J. (2021). *Nød og neppe*. Universitetsforlaget.
<https://doi.org/https://doi.org/10.18261/9788215040974-2021>
- Løkken, K. & Rabben, C. H. (2021). *Samhandling mellom etterretning/etterforskning og operasjon i politiets krisestab*. Nord Open Research Archive
<https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/handle/11250/2784080>
- Marsico, F. L., Vigeland, M. D., Egeland, T. & Piñero, M. H. (2021). Making decisions in missing person identification cases with low statistical power. *Forensic science international*, 54, 102519-102519. <https://doi.org/10.1016/j.fsigen.2021.102519>
- Meld. St. 10. (2016-2017). *Risiko i et trygt samfunn: Samfunnssikkerhet*. Justis- og beredskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/00765f92310a433b8a7fc0d49187476f/no/pdfs/stm201620170010000dddpdfs.pdf>
- Monckton-Smith, J., Adams, T., Hart, A. & Webb, J. (2013). *Introducing forensic and criminal investigation*. Sage.
- Myhrer, T.-G. (2015). *Kvalitet i etterforskningen: Særlig om påtaleansvarliges rolle og betydning: Delrapport i «Etterforskningsprosjektet»*. PHS forskning.
https://www.nsd.no/data/individ/publikasjoner/NSD2437/NSD2437kvalitet_i_etterforskningen.pdf
- NESH. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. De nasjonale forskningsetiske komiteene.
- Newiss, G. (1999). Missing presumed...? : The police response to missing persons. *Police Research Series 114*.
https://popcenter.asu.edu/sites/default/files/problems/runaways/PDFs/Newiss_1999.pdf
- Noack, T. & Tjora, A. H. (2018, 21. november). Samhandling. I *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/samhandling>
- Perkins, D., Robins, P., Feeney, G. & Penrith, M. R. T. (2011). *The U.K. Missing Person Behaviour Study* <https://tcsr.org.uk/media/kushuk1a/uk-missing-person-behaviour-study-2011.pdf>

- Phelps, J., Carlquist, E. & Gillespie, A. (2017a). God kommunikasjon i operativt politiarbeid: å lytte, forstå og respondere. I J. M. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: Sosialpsykologiske perspektiver*. Universitetsforlaget
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/61845/DUO%2BPhelps%2BCarlquist%2BGillespie%2Bch%2B6.pdf?sequence=2>
- Phelps, J., Carlquist, E. & Gillespie, A. (2017b). Hva er god kommunikasjon? I J. Phelps, N. M. L. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: Sosialpsykologiske perspektiver*. Universitetsforlaget.
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/61844/DUO%2bPhelps%2bCarlquist%2bGillespie%2bch%2b5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Politidirektoratet. (2017). *Retningslinjer for bruk av etterforskningsplan*. Politidirektoratet.
- Politidirektoratet. (2020a). *Etterretningsdoktrine for politiet* Politidirektoratet.
<https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/etterretningsdoktrine.pdf>
- Politidirektoratet. (2020b). *PBS I - POLITIETS BEREDSKAPSSYSTEM DEL I - Retningslinjer for politiets beredskap*. <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/pbsi.pdf>
- Politidirektoratet & Riksadvokaten. (2016). *Handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet*. Politidirektoratet. <https://www.riksadvokaten.no/document/handlingsplan-for-loft-av-etterforskningsfeltet/>
- Påtaleinstruksen. (1986). *Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten*.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1985-06-28-1679?q=p%C3%A5taleinstruks>
- Renå, H. (2022). *Krisehåndtering i et organisasjonsperspektiv*. Cappelen Damm Akademisk.
- Riksadvokaten. (1999). *Etterforskning* (3/1999) [Rundskriv].
<https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/09/Rundskriv-1999-3-Etterforskning.pdf>
- Riksadvokaten. (2004). *Savnetmeldinger - etterforskning* (4/2004) [Rundskriv].
<https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/09/Rundskriv-2004-5-Saknetmeldinger-etterforskning.pdf>
- Riksadvokaten. (2016). *Politiavhør* (2/2016) [Rundskriv].
<https://www.riksadvokaten.no/document/politiavhor/>

- Riksadvokaten. (2018). *Kvalitetskrav til straffesaksbehandlingen i politiet og ved statsadvokatembetene mv. (kvalitetsrundskrivet) (3/2018)* [Rundskriv].
<https://www.riksadvokaten.no/document/nytt-kvalitetsrundskriv/>
- Riksadvokaten. (2019). *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2019 - politiet og statsadvokatene (1/2019)* [Rundskriv].
<https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2019/>
- Riksadvokaten. (2020). *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2020 (1/2020)* [Rundskriv]. <https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2020/>
- Riksadvokaten. (2021). *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2021 (1/2021)* [Rundskriv]. <https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2021/>
- Riksadvokaten. (2022). *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2022 (1/2022)* [Rundskriv]. <https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2022/>
- Riksadvokaten. (2023). *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2023 (1/2023)* [Rundskriv]. <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2023/02/M%C3%A5l-og-pri-2023-.pdf>
- Roschelle, J. & Teasley, S. D. (1995). The Construction of Shared Knowledge in Collaborative Problem Solving. https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1007/978-3-642-85098-1_5
- Rønneberg, K. G. (2009). *Politisamtaler med publikum: Språkbruk som hemmer eller fremmer god kommunikasjon* [Doktoravhandling Universitetet i Oslo]. UiO : DUO Research Archive.
https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/26315/1/378_Ronneberg_17x24.pdf
- Salas, E., Sims, D. E. & Burke, S. (2005). Is there a "Big Five" in Teamwork? *Sage Journals*, 36(5). <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1177/1046496405277134>
- Skilbrei, M.-L. (2019). *Kvalitative metoder: planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon*. Fagbokforlaget.
- Smith, R. & Greene, K. S. (2014). *High Risk? Attitudes to the Risk Assessment Process in Missing Person Investigations*. The Centre for Study of Missing Persons
https://pure.port.ac.uk/ws/portalfiles/portal/1548080/Attitude_to_the_risk_assessment_process_final.pdf

- Sowerby, A. & Thomas, S. D. M. (2017). A mixed methods study of the mental health and criminal justice histories of missing persons. *Police practice and research*, 18(1), 87-98. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1080/15614263.2016.1230062>
- Steiro, T. J. & Torgersen, G.-E. (2018). Weltbürger Perspectives and Samhandling. I G.-E. Torgersen (Red.), *Interaction: 'Samhandling' Under Risk. A Step Ahead of the Unforeseen* (s. 189-198). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/https://doi.org/10.23865/noasp.36.ch10>
- Stelfox, P. (2007). Professionalizing criminal investigation. I T. Newburn, T. Williamson & A. Wright (Red.), *Handbook of criminal investigation* (s. 628-650). Willan.
- Stenberg, R., Wolmesjö, M. & Leicht, A. (2019). Etterforskning av forsvunne personer - en internasjonell forskningsoversikt. (29). <https://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1366022/FULLTEXT01.pdf>
- Straffeprosessloven. (1981). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker av 01.01.86*. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25>
- Strater, L. D., Reynold, J. P., Faulkner, L. A., Birch, D. K., John, H., Swetnam, S., Metzdorf, S. & Endsley, M. R. (2004). *PC-Based Training To Improve Infantry Situation Awareness*. United States Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences. <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA425351.pdf>
- Sunde, N. (2019). Strukturert hypoteseutvikling i etterforskning. I E. H. Olsen & P. Risan (Red.), *Etterforskning under lupen* (s. 35-56). PHS forskning. https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2634563/etterforskning_under_lupen.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Svenheim, C. E. (2021). *Politiets etterforskning av saker med savnet person* [Masteravhandling Politihøgskolen]. PIA - Politihøgskolen insitusjonelle arkiv. <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/3067998>
- Sveaas, D. M. (2019). *Etterforskningsledelse - Perspektiver på bevissthet, metodikk og samhandling* [Master Politihøgskolen]. PIA - Politihøgskolen insitusjonelle arkiv. https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2590355/master_Sveaas_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Taylor, C., Woolnough, P. S. & Dickens, G. L. (2019). Adult missing persons: a concept analysis. *Psychology, crime & law*, 25(4), 396-419. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2018.1529230>

- Thorkildsen, P. O. (2008). *Savnet og Ettersøkt: En studie om savnede personer på land i Norge og de søk som blir iverksatt for å finne dem* [Masteroppgave Universitet i Stavanger]. UiS <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/184398/Torkildsen%2C%20Per%20Olaf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Torgersen, G.-E. & Steiro, T. J. (2018). Defining the Term *Samhandling*. I G.-E. Torgersen (Red.), *Interaction: 'Samhandling' under Risk. A Step Ahead of the Unforeseen* (s. 39-54). Cappelen Damm Akademisk
<https://doi.org/https://doi.org/10.23865/noasp.36.ch2>
- Torheim, Ø., Nicolaisen, C. & Christophersen, R. (2013, 15. september). Hvert år blir 1800 mennesker meldt savnet i Norge. Mange blir etterlyst i sosiale medier. Politiet er skeptisk. *Bergens Tidende*. <https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/29eMq/hvert-aar-blir-1800-mennesker-meldt-savnet-i-norge-mange-blir-etterlys>
- van de Velde, B., Meijer, A. & Homburg, V. (2014). Police message diffusion on Twitter: analysing the reach of social media communications. *Behaviour & Information Technology*, 34(1). <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/0144929X.2014.942754>
- Weick, K. E. (1988). Enacted Sensemaking in Crisis Situations. *Journal of Management Studies*, 25(4), 305-317. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.1988.tb00039.x>
- Wennerød, F. (2023, 27.01.23). Savnet gutt (9) er funnet. *Varden*.
<https://www.varden.no/nyheter/i/EQjj8P/gutt-9-savnet-i-porsgrunn>
- White, E. B. & Montgomery, P. (2015). Dementia, walking outdoors and getting lost: incidence, risk factors and consequences from dementia-related police missing-person reports. *Aging & Mental Health*, 19(3), 224-230.
<https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1080/13607863.2014.924091>
- Yong, H. & Tzani-Pepelasis, C. (2019). Suicide and Associated Vulnerability Indicators in Adult Missing Persons: Implications for the Police Risk Assessment. *Journal of police and criminal psychology*, 35(4), 459-471. <https://doi.org/10.1007/s11896-018-9308-7>

Politimester Sør-Øst politidistrikt

Ole B. Sæverud

post.sor-ost@politiet.no

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Deres referanse:

Vår referanse:

Skien, 09.03.22

SØKNAD TIL SØR-ØST PD IFM INTERVJUER I MASTERSTUDIE

I forbindelse med masterstudiet «Erfaringsbasert master i etterforskning», søkes det om tilgang til å samle data i Sør-Øst politidistrikt i prosjektperioden. Jeg ber med dette om tillatelse til å intervju ansatte i Sør-Øst politidistrikt, samt om tilgang til lokale instruksjoner og veiledere rundt emnet.

BAKGRUNN

Erfaringsbasert master i etterforskning er et av masterstudiene ved Politihøgskolen. I forbindelse med studiet skal det skrives masteroppgave med valgfritt tema. Som tema for oppgaven ønsker jeg å se på hvordan kommunikasjon og samhandling fungerer i initialfasen av savnetsaker. Oppgaven vil ta utgangspunkt i hvordan innsatsledere og politifaglige etterforskningsledere ved FSI erfarer og opplever at kommunikasjonen dem imellom fungerer. Dette sett opp imot relevant litteratur og teori, vil forhåpentligvis kunne bidra til å videreutvikle hvordan samhandlingen fungerer.

HVA DET SØKES OM

Det bes her om tillatelse fra Politimester i Sør-Øst til å gjennomføre datainnsamlingen. Datainnsamlingen vil foregå gjennom intervjuer av innsatsledere og politifaglige etterforskningsledere ved FSI. Det er ønskelig med omtrent seks til åtte informanter, fordelt på de to kategoriene. Det antas at hvert intervju vil vare i ca. 1 – 1,5 time.

Det søkes også om tilgang til interne retningslinjer og instruksjoner rundt emnet. Dette da dette vil danne bakgrunn for oppgaven og informantenes beskrivelser. Det bes her ikke om dokumenter som er stemplet «unntatt offentlighet» eller tilsvarende.

FORSKNINGSETIKK OG PERSONVERN

Prosjektet blir meldt til Norsk senter for forskningsdata, NSD, og gjennomføring betinges av deres godkjenning.

POLITIHØGSKOLEN

Pb.5027 Majorstuen, 0301 Oslo

Slemdalsveien 5

Tlf: 23 19 99 00 /Faks: 23 19 99 01

Org. nr: 974 761 017 / Giro: 7694.05.08335

www.phs.no /postmottak@phs.no

Avdeling Bodø

Pb. 6004, 8002 Bodø

Slekkåsvæien 1

Tlf: 75 58 80 00

Faks: 75 58 80 30

Utdanningscenter

Kongsvinger

Pb. 100, 2201 Kongsvinger

Motjærnsvegen

Tlf: 62 82 59 00

Faks: 62 82 59 50

Justissektorens kurs- og

øvingscenter Avdeling Stavern

Pb. 204, 3291 Stavern

Fredriksvern Verft

Tlf: 33 13 43 00

Faks: 33 13 43 02

Prosjektet er vurdert til å ikke trenge søknad til Politidirektoratet. Det skal ikke samles inn og behandles taushetsbelagte opplysninger eller personopplysninger om tredjeperson. Dette vil informantene informeres om i forkant av intervjuene, slik at både de og jeg er bevisste på dette i intervjusammenheng. Alle data vil behandles etter gjeldende retningslinjer for håndtering av sensitivt forskningsmateriale, og vil anonymiseres slik at personvern hensyn ivaretas og at etatsinterne forhold ikke tilflyter uvedkommende. Alle deltagere vil anonymiseres i min skriftlige framstilling.

Det vil være frivillig å delta i studien. Alle informanter vil motta informasjon om hvordan opplysninger om dem vil bli håndtert. De vil også motta et informasjonsskriv der de vil få informasjon om oppgavens tema, samt hvordan de kan trekke seg fra studien om ønskelig.

Det kan foreligge visse etiske utfordringer rundt det å, som politiansatt, forske innad i politiet. Det fremstår ikke for meg som særlig utfordrende i denne forbindelse, da det ikke vil være sensitive opplysninger som omfattes av oppgavens tema. Det sees heller ikke at det er uforholdsmessig i forhold til utfordringer som kunne oppstå rundt det kollegiale eller min stilling innad i distriktet, i negativ forstand. Alle disse etiske utfordringene som kan oppstå, vil også belyses behørig i oppgaven og funn må vurderes ut ifra dette.

OM PROSJEKTET

Prosjektet ledes av masterstudent Kaja Jansen. Veileder er Jenny Maria Lundgaard, ph.d i kriminologi og førsteamanuensis ved Politihøgskolens forskningsavdeling.

Med hilsen

Kaja Jansen
Masterstudent

Kontaktinformasjon:
E-post: kajjan@phs.no
Telefon: 95249644

Jenny Maria Lundgaard
Førsteamanuensis, forskningsavdelingen PHS

Kontaktinformasjon:
E-post: jenlun@phs.no
Telefon: 926 03 033

SV: Søknad om intervjuer til masterstudie

Lisbeth Therese Sandvoll <Lisbeth.Therese.Sandvoll@politiet.no>

fr. 17.06.2022 14:44

Til:Kaja Jansen <Kaja.Jansen@phs.no>

Kopi:Øystein Risvoll Kvernes <Oystein.Risvoll.Kvernes@politiet.no>;Bård Arne Trinterud Johansen <Bard.Arne.Trinterud.Johansen@politiet.no>

Hei,

Da har søknaden din, med intervjuguide, blitt vurdert av seksjonsleder FSI og leder for innsatslederne. Vurderingen fra distriktet er at ut fra intervjuguidens utforming, så vil intervjuene la seg gjennomføre uten fare for at taushetsbelagt metode avdekkes. For begge faggrupper er høsten aktuelt tidspunkt kapasitetsmessig, og deltakelse fra intervjuobjekter må baseres på frivillighet.

Jeg foreslår derfor at du tar kontakt over sommerferien for mer konkret planlegging.

Lisbeth Therese Sandvoll
Seniorrådgiver

Sør-Øst politidistrikt
SHR/HMS-Seksjon for HR

Telefon: 93623855

Mobil: 0047 93623855

E-post: Lisbeth.Therese.Sandvoll@politiet.no

[www.politiet.no]www.politiet.no

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Kommunikasjon og samhandling i politiets håndtering av savnetsaker» ?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan innsatsledere og etterforskningsledere opplever samhandling og kommunikasjon i initialfasen av savnetsaker. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å se på hvordan innsatsledere og etterforskningsledere ved FSI opplever og erfarer at samhandlingen og kommunikasjonen fungerer, i initialfasen av savnetsaker, der det jobbes både operativt og etterforskningsmessig samtidig.

Prosjektet vil undersøke den enkelte innsatsleder/etterforskningsleders erfaringer med kommunikasjon og samhandling i initialfasen med fokus på hvordan det oppleves, erfaringer og utfordringer.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Politihøgskolen er ansvarlig for prosjektet.

Prosjektet er et masterstudieprosjekt ved Politihøgskolen.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får denne henvendelsen om å delta i prosjektet fordi du fungerer som innsatsleder/etterforskningsleder i politiet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dette er en kvalitativ studie der informasjonen vil innhentes via intervjuer. Det vil være individuelle intervjuer med hver enkelt, der kun forsker og informant er til stede. Det vil brukes en semistrukturert intervjuguide, som vil si at det stilles noen hovedspørsmål og eventuelle oppfølgingsspørsmål til dette under intervjuene. Spørsmålene vil være knyttet opp imot tema som nevnt ovenfor.

Intervjuet vil bli tatt opp på lyd for videre transkribering. Dette for å kunne ha fullt fokus på intervjuet og ikke på notater. Intervjuet vil transkriberes like etter intervjuet. I transkriberingen og den videre behandlingen vil informasjonen være anonymisert, slik at man ikke kan identifiseres. Intervjuene vil kunne ta rundt 1 – 1,5 timer, men vil variere i tid ut fra mengden informasjon fra informanten.

Intervjuene skal ikke samle inn personopplysninger om tredjeperson eller taushetsbelagt informasjon om metodebruk og lignende.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det vil kun være student og veileder som har tilgang til informasjonen i intervjuene. Data vil bli oppbevart og behandlet på en sikker måte. I tillegg vil hver informant få hvert sitt nummer, som lagres i et annet dokument enn intervjuene. Dette for å kunne fjerne det aktuelle intervjuet om noen senere trekker seg. All informasjon, inkl. notater og lydopptaker, vil oppbevares trygt og behandles sikkert.

I forbindelse med publisering av prosjektet skal det ikke være mulig å identifisere den enkelte. Det vil kun være informasjon rundt din rolle som innsatsleder/etterforskningsleder, samt erfaringene dine, som vil være beskrivende i selve publiseringen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 15.05.23. Dette innebærer at transkripsjonen anonymiseres, lydopptak og koblingsnøkkel slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Politihøgskolen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Masterstudent Kaja Jansen, kajjan@phs.no, tlf. 95249644
- Politihøgskolen ved veileder, førsteamanuensis Jenny Maria Lundgaard, jenny.maria.lundgaard@phs.no, tlf. 92603033.
- Vårt personvernombud: personvernombud@phs.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Kaja Jansen
(Masterstudent i Erfaringsbasert
master i etterforskning)

Jenny Maria Lundgaard
(Forsker/veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Kommunikasjon og samhandling i politiets håndtering av savnetsaker», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Intervjuguide – semistrukturert intervju

Innsatsleder

Innledning

- Presentasjon av meg
- Presentasjon av prosjektet
 - Spesifisere at prosjektet gjelder savnetsaker der det jobbes både operativt og i etterforskningssporet, samt at saker som ikke faller inn under denne kategorien ikke er aktuelt for prosjektet.
- Spørre om de har noen spørsmål knyttet til informasjonsskriv eller samtykkeskjema.
- Informere om at det tas på lyd, at jeg vil skrive notater underveis, at det transkriberes etter intervjuet og at de kan få muligheten til å lese gjennom transkriberingen om de ønsker dette. Informere om at de kan ta kontakt om de har noe de vil legge til.
- Informere om at man kan avbryte intervjuet når som helst ved behov for det, samt be om pauser ved behov for dette.
- **Informere om at det ikke skal fremkomme taushetsbelagt informasjon i intervjuene og at den enkelte må være bevisst på at dette ikke fremkommer.**

Om informanten

- Hva slags stilling har du innen politiet?
- Hvor lenge har du fungert i den stillingen?
- Har du noen formalkompetanse innenfor politiet?
- Hvor mange savnetsaker anslår du at du har jobbet med som innsatsleder? Ev. hvor mye erfaring har du med disse type saker. Dette gjelder da savnetsaker der det både innebærer det operative og etterforskningsmessige samtidig.
- Har du annen relevant erfaring i forhold til temaet?

Samhandling og kommunikasjon

- Uten å komme inn på sensitiv informasjon; Fortell om en savnetsak der det ble jobbet både med det operative og etterforskningsmessige, som du synes fungerte bra og hvordan det.
- Uten å komme inn på sensitiv informasjon; Fortell om en savnetsak der det ble jobbet både med det operative og etterforskningsmessige, som du synes fungerte dårlig og hvorfor du synes det fungerte dårlig.
- Hvem samhandler du med i denne type savnetsak?
 - *Opprømsing av hvem dette er*
- Hvem anser du som de viktigste du samhandler med i denne type savnetsaker?
 - *Begrunn gjerne hvorfor og forklar bakgrunnen for dette.*
- Hvordan opplever du samhandlingen med de andre i disse savnetsakene?
- Hvordan vil du beskrive kommunikasjonen mellom deg og PEL fungerer i praksis og hva du synes om dette?
 - *Når fungerer det bra?*
 - *Når fungerer det ikke så bra?*
 - *Hva er det som gjør at det fungerte bra?*
 - *Har det vært noen situasjoner som gjorde at det ikke fungerte.*
 - *Hva er det som gjør at det fungerer/ikke fungerer? (grave i hva som er årsaken til at det fungerer eller ikke fungerer og hva de tenker kan være årsaken til dette?)*
- Hvordan opplever du at samhandlingen mellom deg og PEL på FSI fungerer i disse savnetsakene?
 - *Hva er det som fungerer?*
 - *Hva er det som ikke fungerer?*

Felles situasjonsforståelse

- Hvordan opplever du at du og PEL klarer å etablere en felles situasjonsforståelse i denne type savnetsak?
 - *Er det noen utfordringer knyttet til dette? Ev. hvilke er det?*
- Hva gjør du for å kunne skape en felles situasjonsforståelse i disse sakene?
- Hva tenker du at PEL bør gjøre for å skape en felles situasjonsforståelse?

- Hvordan opplever du at man klarer å ha en felles forståelse av hverandres oppgaver og ansvar?
 - *Hva tenker du at er dine oppgaver oppi dette?*
 - *Hva tenker du er PEL sine oppgaver?*
 - *Opplever du at andre forstår dine oppgaver? Opplever du at du forstår den andres oppgaver.*

- Opplever du at det er noe spesielt med samhandlingen mellom IL og PEL i disse type savnetsaker i forhold til andre saker der dere må samhandle og kommunisere underveis? Jeg tenker her særlig på den kontinuerlige samhandlingen. Ikke saker der man skal overlape etter endt operativ innsats.

- Hva tenker du er det største suksesskriteriet for å få til god samhandling, i denne type saker?

- Hvis du skal gi et råd til en ny innsatsleder; hva ville det vært?

- Hvis du skulle gitt innspill til fagutviklingen rundt dette; hva ville dette vært?

Loggføring og notoritet

Riksadvokaten fremhever i sitt rundskriv om savnede personer at selv om det formelt sett ikke er besluttet at det skal iverksettes etterforskning i straffesak, så bør innhenting av opplysninger i savnetsaken være iht. gjeldende regelverk for bevisinnhenting, samt at det skal være notoritet på saken, i tilfelle saken senere skal bli en straffesak. De følgende spørsmålene vil derfor forsøke å belyse dette.

- I savnetsakene som omhandler både operativ og etterforskningsmessig innsats; tenker du på straffesaken og i så fall hvordan? Både den som ev. foreligger, men også sett i forhold til en som kan bli opprettet senere.

- Hvordan opplever du at det tenkes over dette med notoritet i straffesak i disse savnetsakene?

- Hvordan tenker du at samhandlingen mellom IL og PEL påvirker den ev. videre etterforskningen av saken

Lovverk

- Hva er din kjennskap til lovverket når det kommer til etterforskning av en savnetsak?
 - Straffeprosessloven
 - Riksadvokatens rundskriv om savnede personer
 - Distriktets retningslinjer?

- Tenker du at det er noen problemer/dilemma som oppstår ift. lovverket?

Avslutning

- Har du noe du ønsker å fortelle eller dele som til nå ikke har vært spurt om?
- Fortelle om veien videre med prosjektet og takke for at vedkommende bidro til prosjektet
- Kan jeg få ta kontakt med deg i etterkant om det er noe jeg føler trenger utdyping eller oppklaring?

Intervjuguide – semistrukturert intervju

Etterforskningsleder

Innledning

- Presentasjon av meg
- Presentasjon av prosjektet
 - Spesifisere at prosjektet gjelder savnetsaker der det jobbes både operativt og i etterforskningssporet, samt at saker som ikke faller inn under denne kategorien ikke er aktuelt for prosjektet.
- Spørre om de har noen spørsmål knyttet til informasjonsskriv eller samtykkeskjema.
- Informere om at det tas på lyd, at jeg vil skrive notater underveis, at det transkriberes etter intervjuet og at de kan få muligheten til å lese gjennom transkriberingen om de ønsker dette. Informere om at de kan ta kontakt om de har noe de vil legge til.
- Informere om at man kan avbryte intervjuet når som helst ved behov for det, samt be om pauser ved behov for dette.
- **Informere om at det ikke skal fremkomme taushetsbelagt informasjon i intervjuene og at den enkelte må være bevisst på at dette ikke fremkommer.**

Om informanten

- Hva slags stilling har du innen politiet?
- Hvor lenge har du fungert i den stillingen?
- Har du noen formalkompetanse innenfor politiet?
- Hvor mange savnetsaker anslår du at du har jobbet med som PEL? Ev. hvor mye erfaring har du med disse type saker. Dette gjelder da savnetsaker der det både innebærer det operative og etterforskningsmessige samtidig.
- Har du annen relevant erfaring i forhold til temaet?

Samhandling og kommunikasjon

- Uten å komme inn på sensitiv informasjon; Fortell om en savnetsak der det ble jobbet både med det operative og etterforskningsmessige, som du synes fungerte bra og hvorfor det fungerte bra.
- Uten å komme inn på sensitiv informasjon; Fortell om en savnetsak der det ble jobbet både med det operative og etterforskningsmessige, som du synes fungerte dårlig og hvorfor du synes det fungerte dårlig.
- Hvem samhandler du med i denne type savnetsaker?
 - *Opprømsing av hvem dette er*
- Hvem anser du som de viktigste du samhandler med i denne type savnetsaker?
 - *Begrunn gjerne hvorfor og forklar bakgrunnen for dette.*
- Hvordan opplever du samhandlingen med de andre i disse savnetsakene?
- Hvordan vil du beskrive kommunikasjonen mellom deg og innsatsleder fungerer i praksis og hva du synes om dette?
 - *Når fungerer det bra?*
 - *Når fungerer det ikke så bra?*
 - *Hva er det som gjør at det fungerte bra?*
 - *Har det vært noen situasjoner som gjorde at det ikke fungerte.*
 - *Hva er det som gjør at det fungerer/ikke fungerer? (grave i hva som er årsaken til at det fungerer eller ikke fungerer og hva de tenker kan være årsaken til dette?)*
- Hvordan opplever du at samhandlingen mellom deg og innsatsleder fungerer i disse savnetsakene?
 - *Hva er det som fungerer?*
 - *Hva er det som ikke fungerer?*

Felles situasjonsforståelse

- Hvordan opplever du at du og innsatsleder klarer å etablere en felles situasjonsforståelse i denne type savnetsaker?
 - *Er det noen utfordringer knyttet til dette? Ev. hvilke er det?*
- Hva gjør du for å kunne skape en felles situasjonsforståelse i disse sakene?

- Hva tenker du at innsatsleder bør gjøre for å skape en felles situasjonsforståelse?
- Hvordan opplever du at man klarer å ha en felles forståelse av hverandres oppgaver og ansvar?
 - *Hva tenker du at er dine oppgaver oppi dette?*
 - *Hva tenker du er innsatsleder sine oppgaver?*
 - *Opplever du at andre forstår dine oppgaver? Opplever du at du forstår den andres oppgaver.*
- Opplever du at det er noe spesielt med samhandlingen mellom IL og PEL i disse type savnetsaker i forhold til andre saker der dere må samhandle og kommunisere underveis? Jeg tenker her særlig på den kontinuerlige samhandlingen. Ikke saker der man skal overlape etter endt operativ innsats.
- Hva tenker du er det største suksesskriteriet for å få til god samhandling, i denne type saker?
- Hvis du skal gi et råd til en ny PEL; hva ville det vært?
- Hvis du skulle gitt innspill til fagutviklingen rundt dette; hva ville dette vært?

Loggføring og notoritet

Riksadvokaten fremhever i sitt rundskriv om savnede personer at selv om det formelt sett ikke er besluttet at det skal iverksettes etterforskning i straffesak, så bør innhenting av opplysninger i savnetsaken være iht. gjeldende regelverk for bevisinnhenting, samt at det skal være notoritet på saken, i tilfelle saken senere skal bli en straffesak. De følgende spørsmålene vil derfor forsøke å belyse dette.

- I savnetsakene som omhandler både operativ og etterforskningsmessig innsats; tenker du på straffesaken og i så fall hvordan? Både den som ev. foreligger, men også sett i forhold til en som kan bli opprettet senere.
- Hvordan opplever du at det tenkes over dette med notoritet i straffesak i disse savnetsakene?
- Hvordan tenker du at samhandlingen mellom IL og PEL påvirker den ev. videre etterforskningen av saken

Lovverk

- Hva er din kjennskap til lovverket når det kommer til etterforskning av en savnetsak?
 - Straffeprosessloven
 - Riksadvokatens rundskriv om savnede personer
 - Distriktets retningslinjer?

- Tenker du at det er noen problemer/dilemma som oppstår ift. lovverket?

Avslutning

- Har du noe du ønsker å fortelle eller dele som til nå ikke har vært spurt om?
- Fortelle om veien videre med prosjektet og takke for at vedkommende bidro til prosjektet
- Kan jeg få ta kontakt med deg i etterkant om det er noe jeg føler trenger utdyping eller oppklaring?

[Meldeskjema](#) / [Kommunikasjon og samhandling i politiets håndtering av savnetsaker](#) / Eksport

Meldeskjema

Referansenummer

311393

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Adresse eller telefonnummer
- E-postadresse, IP-adresse eller annen nettidentifikator
- Lydopptak av personer
- Bakgrunnsopplysninger som vil kunne identifisere en person

Beskriv hvilke bakgrunnsopplysninger du skal behandle

- Arbeidssted i politiet
- Stilling i politiet
- Antall år vedkommende har fungert i stillingen sin

Prosjektinformasjon

Tittel

Kommunikasjon og samhandling i politiets håndtering av savnetsaker

Sammendrag

Formålet med prosjektet er å se på hvordan politiets innsatsleder og etterforskningsleder opplever at samhandling og kommunikasjon fungerer i initialfasen i savnetsaker. Det er en kvalitativ studie som bruker intervju som metode.

Begrunn hvorfor det er nødvendig å behandle personopplysningene

Prosjektet vil se på en kritisk del av politiets virksomhet med potensielle konsekvenser for publikums trygghet. Kunnskapen vil potensielt brukes for å forbedre eller styrke løsningen av denne typen oppdrag.

Navn vil kun være kjent for forskeren og ev. veileder. Dette for å kunne vite hvem man intervjuer. Dette vil anonymiseres i det skriftlige produktet. Telefon og e-post vil kun benyttes for å avtale intervjutidspunkt og eventuelt annen kontakt.

Lydopptak av informantene vil kun benyttes av student for å sikre at all informasjon fra intervjuene fås med. Disse vil transkriberes rett etter intervjuene og det er kun student og veileder som vil ha tilgang til disse lydfilene.

Det er behov for informasjon rundt informantens stilling innad i politiet. Det er relevant fordi det kun er innsatsledere og etterforskningsledere som vil kunne svare på hvordan de to funksjonene opplever kommunikasjonen. Det vil også være relevant hvor lenge vedkommende har vært ansatt eller fungert i stillingen sin, da dette kan si noe om vedkommende sin erfaring med savnetsaker.

Prosjektbeskrivelse

[prosjektbeskrivelse 2.0.pdf](#)

Ekstern finansiering

Ikke utfyllt

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Kaja Jansen, kajjan@phs.no, tlf: 95249644

Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig institusjon

Politihøgskolen

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Jenny Maria Lundgaard , jenny.maria.lundgaard@phs.no, tlf: 92603033

Skal behandlingsansvaret deles med andre institusjoner (felles behandlingsansvarlige)?

Nei

Utvalg 1

Beskriv utvalget

Politiansatte på mellomledernivå

Beskriv hvordan rekruttering eller trekking av utvalget skjer

Rekruttering vil foregå ved å ta kontakt med de ansattes ledere, slik at de kan informere om prosjektet og be relevante informanter ta kontakt med meg, dersom de ønsker.

Alder

25 - 60

Personopplysninger for utvalg 1

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Adresse eller telefonnummer
- E-postadresse, IP-adresse eller annen nettidentifikator
- Lydopptak av personer
- Bakgrunnsopplysninger som vil kunne identifisere en person

Hvordan samler du inn data fra utvalg 1?

Personlig intervju

Vedlegg

[Intervjugal\[1640\].docx](#)

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Informasjon for utvalg 1

Informerer du utvalget om behandlingen av personopplysningene?

Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Informasjonsskriv

[Informasjonsskriv NSD.doc](#)

Tredjepersoner

Skal du behandle personopplysninger om tredjepersoner?

Nei

Dokumentasjon

Hvordan dokumenteres samtykkene?

- Manuelt (papir)

Hvordan kan samtykket trekkes tilbake?

En registrert kan trekke sitt samtykke enten skriftlig ved å sende en e-post til student eller veileder eller via telefon eller SMS til oppgitt telefonnummer.

Hvordan kan de registrerte få innsyn, rettet eller slettet personopplysninger om seg selv?

En kan få innsyn i opplysningene ved å kontakte student/veileder. En vil da få innsyn i de dokumentene som omhandler en selv og deretter kunne komme med enten en skriftlig eller muntlig tilbakemelding på at vedkommende ønsker noe rettet eller slettet.

Totalt antall registrerte i prosjektet

1-99

Tillatelser

Skal du innhente følgende godkjenninger eller tillatelser for prosjektet?

- Annen godkjenning

Annen godkjenning

Fra Politimester i distriktet. Politimester kontaktes etter NSD har gitt sin vurdering.

Behandling

Hvor behandles personopplysningene?

- Mobile enheter tilhørende behandlingsansvarlig institusjon
- Maskinvare tilhørende behandlingsansvarlig institusjon

Hvem behandler/har tilgang til personopplysningene?

- Prosjektansvarlig
- Student (studentprosjekt)

Tilgjengeliggjøres personopplysningene utenfor EU/EØS til en tredjestat eller internasjonal organisasjon?

Nei

Sikkerhet

Oppbevares personopplysningene atskilt fra øvrige data (koblingsnøkkel)?

Ja

Hvilke tekniske og fysiske tiltak sikrer personopplysningene?

- Andre sikkerhetstiltak
- Adgangsbegrensning
- Personopplysningene anonymiseres fortløpende

Hvilke

Umiddelbart etter opptak legges opptakene over på PolitiHøgskolens sikre område på OneDrive og slettes umiddelbart fra mobilene opptaksenheter.

Varighet

Prosjektperiode

04.04.2022 - 31.12.2023

Hva skjer med dataene ved prosjektslutt?

Data anonymiseres (sletter/omskriver personopplysningene)

Hvilke anonymiseringstiltak vil bli foretatt?

- Koblingsnøkkelen slettes

- Personidentifiserbare opplysninger fjernes, omskrives eller grovkategoriseres
- Lyd- eller bildeopptak slettes

Vil de registrerte kunne identifiseres (direkte eller indirekte) i oppgave/avhandling/øvrige publikasjoner fra prosjektet?

Nei

Tilleggsopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Kommunikasjon og samhandling i politiets håndtering av savnetsaker](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

311393

Vurderingstype

Standard

Dato

09.03.2023

Prosjekttittel

Kommunikasjon og samhandling i politiets håndtering av savnetsaker

Behandlingsansvarlig institusjon

Polithøgskolen

Prosjektansvarlig

Jenny Maria Lundgaard

Student

Kaja Jansen

Prosjektperiode

04.04.2022 - 31.12.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.12.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektslutt dato.

Vi har nå registrert 31.12.2023 som ny slutt dato for behandling av personopplysninger.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Sturla Herfindal

Lykke til videre med prosjektet!